

ARUCHHADAINA.
RESILIÈNCIA INFANTIL ALS
CARRERS DE KATMANDÚ.
ESTUDI DE CAS ÚNIC

Eva Soldevila Muñoz

Treball de Fi de Grau

Tutora: Marta Corominas Salom

Grau en Psicologia, 4t curs

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

(Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya)

Vic, 17 de maig del 2019

DEDICATÒRIA

A en Mahesh. Perquè ja ho deia Carles Capdevila que era la resiliència amb cames.

A l'Anisha, a la Binita i a tots els infants del Child Watabaran Center Nepal. No puc parlar de resiliència infantil sense que em vingui al cap cadascun dels vostres noms.

A totes les persones que viuen als carrers de Katmandú i d'arreu del món. Perquè espero que algun dia el continuïtat que recull aquest petit projecte no sigui ni més ni menys que una realitat històrica.

I a Options. Perquè sí, sempre hi ha una opció. Gràcies per escollir sempre l'opció de seguir endavant.

AGRAÏMENTS

Als meus pares i a la meva germana. Per donar-me suport incondicional sempre. Pel seu “tot anirà bé” que ha omplert de llum tantes vegades aquest projecte. Per animar-me a emprendre el segon viatge al Nepal, malgrat la preocupació que els suposava que jo agafés les maletes sola.

A la Tamara, a la Mar, a la Bàrbara i a l'Andrea per donar-me forces quan ja no me'n quedaven. Per confiar en mi més que jo mateixa durant l'elaboració d'aquest projecte.

A l'Alba, per haver tirat l'una de l'altra quan ja no podíem més. Per fer que les quedades a la biblioteca a les 8 del matí fossin menys dures. I per ser tan incondicional, ara i sempre.

A la Montse i a la Laura per ser gran part del meu suport al Nepal aquest any. Per fer-me companyia durant les nits de treball al centre de pràctiques de Katmandú. Per ajudar-me a il·luminar l'habitació com fos quan se'n anava la llum. Perquè també formen part d'aquest treball.

A la Iraïs, per acompanyar-me en cada un dels meus viatges al Nepal, encara que ho hagués de fer des de la distància durant aquesta segona vegada. Per formar part de tot el que significa per mi el Nepal. Pel que ja hem viscut al país però, sobretot, pel que encara hi hem de viure. Pel Naya Suruwat¹. Per les moltes hores compartides de biblioteca, música i treball. I, per suposat, per les xerrades i reflexions que venien després de la biblioteca.

A l'Anisha, a la Binita i a la resta de nenes i nens del Child Watabaran Center Nepal. Per haver-me rebut d'aquella manera i haver compartit tants instants màgics. Per ser-ho tant, de màgics. Per les vegades que ens hem pogut posar en contacte des que vaig marxar. Per la força que m'han donat totes aquestes videotrucades, fotografies i notes de veu. Per haver fet que us enyori cada dia des que vaig tornar a Catalunya.

A en Nani, per tot el que m'ha ensenyat del Nepal i dels nens del carrer. Per fer-nos conèixer el Child Watabaran Center Nepal. Perquè forma part de l'origen d'aquest treball. Per les estones compartides durant el primer viatge. Perquè espero compartir moltes més vivències i coneixements al país.

A la Marta. Per tot. Pel seu “Eva, per què no tornes a venir al Nepal l'any que ve? Seria genial”, d'aquell dia a la Poncella quan ens revisàvem la pre-proposta del que acabaria sent

¹ En nepalès, “Naya Suruwat” significa “nou començament”. Durant el primer viatge vam adoptar aquesta frase com a nostra, vist que consideràvem que la primera estada al Nepal ens havia marcat tant que representava un abans i un després, l'inici de quelcom nou en les nostres vides. I així ha sigut.

aquest treball. Per fer-me conèixer Options i deixar-me formar-ne part. Perquè poques coses m'illusionen tant com aquesta. Per les tutories sense llum al Nepal fins les 4 del matí. Per la seva grandíssima implicació i suport. Perquè no em puc imaginar el procés d'elaboració d'aquest projecte amb un altre tutor.

I per suposat a en Mahesh. Perquè no hi hauria treball sense ell. Per tot el que m'ha ensenyat en tan poc temps. Per compartir amb mi la seva història de vida. I per ser el millor guardaespalles i guia que podíem trobar a Katmandú.

Gràcies, de tot cor.

EN MAHESH

No es pot entendre què és ser un nen del carrer tret que en siguis un tu mateix. Si en coneixes un, te'n pot explicar coses i, segons el teu poder d'empatia, la teva imaginació i també les teves ganes de deixar de mirar-te el melic, pot ser que arribis a fer-te'n una petita, molt petita idea.

En Mahesh va néixer a la família inadequada: el pare va morir, el padrastre el va maltractar, la mare el va abandonar. Karma negatiu, ho anomena un seu amic. Ha viscut al carrer, ha dormit a les escales d'un temple, s'ha rentat a un estany públic. Ha inhalat cola, ha venut fruita. Ha pidolat diners i n'ha robat. L'han pegat i ha pegat. L'han arrestat, empresonat i torturat.

Però en Mahesh ha tingut sort. En Mahesh no ha mort com la resta de nens i nenes del carrer amb els que va compartir la seva infantesa. Karma positiu, ho anomena el seu amic.

Ara viu en una habitació llogada, està estudiant un curs de cuina i un d'anglès. Somia trobar una bona feina i estalviar prou diners per formar una família, la que ell mai va tenir.

Karma positiu, intel·ligència, destresa, astúcia, força, perseverança, sort, tendresa... La resposta és incerta. La història és màgica, el missatge encoratjador. En Mahesh el diu sovint: sempre hi ha una sortida.

Entendre què vol dir ser un nen del carrer és molt difícil. Entendre que sempre hi haurà una sortida o que podem col·laborar a què algú altre la trobi, és al nostre abast.

Contes i colors del Nepal, Ignasi Arumí i Marta Corominas

² Atesa la necessitat de contextualitzar el tema escollit a un país tan complex com és el Nepal, i amb l'objectiu de no presentar un treball incomplet, el present estudi supera el nombre de pàgines preestablert.

RESUM:

L'objectiu del present treball és analitzar el procés interactiu de construcció de resiliència en infants que han viscut als carrers de Katmandú: a propòsit d'un cas. Per tal d'assolir l'objectiu, s'ha escollit una metodologia qualitativa. Concretament, s'ha portat a terme una entrevista semi estructurada a un subjecte que ha viscut als carrers de Katmandú durant 11 anys. A més, s'ha realitzat una segona entrevista semi estructurada a una persona de referència pel subjecte amb l'objectiu de complementar la informació que aquest donava. L'entrevista s'ha analitzat partint dels factors de risc i de protecció que acompanyen la història vital del subjecte, tant a nivell personal, com familiar i ambiental. En relació als resultats, malgrat que el procés de construcció de resiliència del subjecte està molt influenciat per un gran ventall de factors de risc en tots els nivells, els seus factors de protecció personals han facilitat el procés de construcció de resiliència. Així doncs, com a conclusió, el subjecte d'estudi sempre ha hagut de fer front a grans adversitats. No obstant això, ell sempre ha trobat opcions per superar-les i -a més- sortir-ne amb més recursos personals.

Paraules clau: Resiliència, factors de risc, factors de protecció, infants i adolescents del carrer, Katmandú.

ABSTRACT:

The objective of this project is to analyse the interactive process of building resilience in children who has lived on the streets of Kathmandu: about a case. A qualitative method has been chosen to achieve the objective. In particular, a semi structured interview has been carried out to a subject who has been living on the streets of Kathmandu for 11 years. The analysis of the interview is based on the risk factors and protective factors that have influenced the subject's life story, in every level: personal, familiar and environmental. Furthermore, a second semi structured interview has been carried out to a person of reference for the subject with the aim to complement the information that he gave. In relation to the results, despite the fact that the subject's resilience building process is influenced for a great amount of risk factors in every level, his personal protection factors have facilitated the process. As a conclusion, it can be said that the subject of study has always had to face up to big adversities. Nevertheless, he has always found options to overcome them and -besides- to get more personal resources.

Keywords: Resilience, risk factors, protective factors, street children and youth, Kathmandu.

ÍNDEX

1. Introducció	9
2. Marc teòric	12
2.1. La resiliència.....	12
2.1.1. Conceptualització	12
2.1.2. Models, teories i autors que tracten la resiliència	13
2.1.3. Factors de risc	17
2.1.4. Factors de protecció.....	20
2.1.5. Resiliència i infància.....	24
2.2. Nepal: situació i contextualització.....	27
2.2.1. Informació general	27
2.2.2. Geografia.....	28
2.2.3. Katmandú.....	29
2.2.4. Religió	30
2.2.5. Política i organització social	30
2.2.6. Drets dels infants i infants del carrer a Nepal	33
2.3. Nens del carrer	34
2.3.1. Definició	34
2.3.2. Ser infant en situació de carrer.....	35
2.3.3. Situació de nens al carrer a Katmandú.....	39
2.4. Viure al carrer i resiliència.....	42
3. Part pràctica	44
3.1. Objectius	44
3.1.1. Objectiu general	44
3.1.2. Objectius específics	44

3.2. Fonamentació metodològica.....	44
3.2.1. Històries de vida.....	45
3.3. Disseny de la investigació.....	46
3.4. Mostra.....	47
3.5. Recollida de dades: instruments utilitzats	50
3.5.1. Estratègia d'anàlisi i interpretació de l'entrevista i història de vida del subjecte	52
4. Anàlisi de dades i discussió de resultats	54
4.1. Factors de risc.....	54
4.1.1. Factors de risc personals.....	54
4.2.2. Factors de risc familiars	56
4.1.3. Factors de risc ambientals	58
4.2. Factors de protecció.....	59
4.2.1. Factors de protecció personals.....	59
4.2.2. Factors de protecció familiars.....	61
4.2.3. Factors de protecció ambientals	62
5. Limitacions.....	64
6. Assoliments de la investigació	66
7. Aportacions i futures línies d'investigació	68
8. Conclusions	70
9. Referències bibliogràfiques	72
ANNEXOS.....	75
Annex 1. Consentiment informat en anglès	76
Annex 2. Consentiment informat en català.....	77
Annex 3. Transcripció de l'entrevista: Mahesh Rajak	78
Annex 4. Transcripció de l'entrevista: Marta Corominas	97

1. Introducció

L'origen del present treball es remunta a finals del gener de 2018. En aquell moment, el terme “TFG” començava a treure el cap en les converses que estudiants, professors, i sovint ambdós en interacció, tenien dins i fora de les aules. Com a estudiant de 3r era conscient que era una decisió important a prendre, però em convenia a mi mateixa que el tema que més s'adequava als meus gustos acabaria sorgint, sense pensar-hi gaire. I així va ser.

Aquell primer mes de 2018 vaig iniciar el meu primer viatge al Nepal. “Hi ha les muntanyes més altes del món”, “la gent és molt acollidora i propera” o “és un país en el qual la gent viu en condicions mínimes, però sempre somriu” eren comentaris molt freqüents que la gent feia quan s'assabentava de la meva futura expedició. Així doncs, les expectatives eren més que altes, tothom me n'havia parlat meravelles. No obstant això, aquestes expectatives van ser fàcilment superables per la realitat.

El Nepal és un país que enganxa. Qui sap si és per la pau que transmeten els seus colors, les seves olors o els seus sons. Qui sap si aquest fet és causat per la màgia de la seva gent o pel seu art d'improvisar, acompanyat sempre d'un *Ke garné, yo Nepal ho*³. El que està clar és que la zona de *departures*⁴ del Tribhuvan International Airport acull cada dia el desig per part de molts turistes i voluntaris de tornar al país, un desig que hi ha qui descriu com una necessitat. I no ens enganyarem, també acull alguna llàgrima que s'escapa.

L'origen d'aquest treball es troba en aquest primer viatge, concretament en una visita -de només un matí- al Child Watabaran Center Nepal, un centre que acull a infants que viuen al carrer o en situacions desfavorides. La visita en qüestió va anar molt més enllà de la simple coneixença del centre. De fet, la part essencial de la visita es basa en el contacte que es va poder establir amb els infants del centre durant unes hores.

La temàtica del present treball neix en el moment en el qual vam encarar un camí sense asfaltar i ple de sots que ens guiava cap a l'hotel. Les reflexions que em van passar pel cap durant aquell trajecte en furgoneta són incomputables. Tanmateix, recordo clarament que de camí a Thamel⁵ vaig prendre dues decisions importants. En primer lloc, sabia que -en un futur- volia fer una estada en aquell centre, amb tots aquells infants. En segon lloc, volia que el meu Treball de Fi de Grau parlés sobre totes aquelles nenes i aquells nens. De tots ells, però també d'aquells que -malauradament- encara estaven al carrer. Ja sabia des d'on partir,

³ Expressió nepalesa molt comuna que es traduiria com “què hi farem, això és Nepal”.

⁴ Sortides.

⁵ Barri turístic de Katmandú en el qual ens allotjàvem.

només faltava trobar-hi la connexió amb la meua carrera, la manera com ho podia vincular amb la Psicologia.

Em sentia commoguda, realment havia estat una visita màgica i no podia deixar de pensar en ells. “Quina alegria mostraven, quanta energia, quanta adversitat... I quanta resiliència”. Així que ja ho tenia. Havia de parlar de la resiliència, de la seva resiliència. Pensava i pensava més, i l’adversitat era un denominador comú en tots els infants d’aquell centre, però necessitava estudiar la seva resiliència. I jo estava segura que també era un aspecte que moltes de les seves històries vitals compartien.

Una vegada ja estava instal·lada a Catalunya, i després de passar per un procés d’adaptació a la rutina que no va ser fàcil, es va concretar una reunió amb la Marta Corominas. La Marta havia estat la tutora de les pràctiques del Nepal i amb ella havia compartit moltes vivències, reflexions i inquietuds sobre el país. En exposar-li la meua idea, ella ho va tenir clar “hem de contactar amb en Mahesh”, doncs ell és el que la Marta entén com a resiliència. A més, la Marta va continuar amb un “vine l’any que ve, si ell està al Nepal li pots fer una entrevista personalment”. I així ho vam fer.

El present treball s’enceta amb un marc teòric que ajuda a entendre la idea de resiliència en si i, més concretament, de resiliència infantil i adolescent. A més, s’exposen els principals factors de risc i de protecció que interaccionen i interfereixen en els processos de construcció de resiliència. Per contextualitzar la realitat, el marc teòric també engloba idees bàsiques sobre el Nepal i la situació actual dels infants que viuen als carrers de Katmandú.

La part pràctica es basa en l’anàlisi de la història de vida d’en Mahesh, partint dels factors de risc i de protecció que han acompanyat la construcció de la seva resiliència. Per entendre el perquè de la metodologia escollida, s’exposen les idees bàsiques de la metodologia qualitativa -l’escollida per aquest treball- així com de les històries de vida. A més, es presenten els tipus d’entrevista existents i es justifica el que s’ha escollit.

Per tancar amb la introducció, cal parlar del motiu pel qual s’ha escollit la paraula *Aruchadaina* com a títol del treball. *Aruchadaina* és una paraula nepalesa que es traduiria a l’anglès com a *no more* (no més), una expressió que el subjecte emprà en diferents moments al llarg de l’entrevista. Així doncs, veiem que per en Mahesh representa clarament una manera de deixar enrere tots els aspectes perjudicials per la seva vida. Veiem que forma part del procés resilient del subjecte d’estudi.

A nivell gràfic, es pot veure com el símbol d’una flor de lotus encapçala les pàgines d’aquest projecte. Aquest fet no és fruit de l’atzar, atès que la flor de lotus és una clara metàfora de la

resiliència. Les flors de lotus no es troben en aigües netes. De fet, es diu que aquelles flors de lotus que presenten més bellesa són les que han nascut i s'han nodrit en les aigües més brutes. Així doncs, malgrat haver crescut entre fang, presenten una bellesa i delicadesa innegable. I així és la resiliència. Cal destacar que gràcies a algunes mitologies -com la grega- la flor de lotus simbolitza el triomf després d'haver lluitat de manera incansable contra les adversitats. A més, la flor de lotus és un dels símbols de l'hinduisme i també pren importància en el budisme, les quals són les dues religions que tenen més pes al Nepal.

Per acabar, només em queda dir que espero -de tot cor- que aquelles persones que dediquin el seu temps a llegir aquest treball detingudament, a fer-li una llegida superficial, a follejar-lo o simplement a observar-lo, gaudeixin d'ell una molt petita part del que ho he fet jo. I sobretot que tanquin els ulls i intentin deixar-se portar, que viatgin al Nepal a través de les paraules que conté. Només d'aquesta manera en podran copsar l'essència.

2. Marc teòric

2.1. La resiliència

2.1.1. Conceptualització

L'origen de la paraula “resiliència” es troba en el terme llatí *resilio*, el qual fa referència al fet de tornar enrere, tornar d'un salt, ressaltar, rebotar. Al llarg de la història s'han proposat moltes definicions al concepte de resiliència, però en general totes engloben dues condicions essencials: l'exposició a un gran risc i la presència de factors que ajuden a promoure resultats positius o a reduir els resultats negatius conseqüents a aquesta exposició. El terme resiliència es defineix com un procés de desenvolupament dinàmic de resposta més positiva del que s'esperava després de fer front a una situació de risc important (Moore, 2013).

Tradicionalment, el terme “resiliència” es va començar a utilitzar en el camp de la física per fer referència a la capacitat dels cossos per tornar a la seva forma original després d'haver patit deformacions que resultaven de la força (Suárez, 2004). L'any 1972 Rutter va adaptar aquest concepte a les ciències socials per definir a les persones o als col·lectius que han nascut o viscut en situacions adverses i que, tot i així, s'han desenvolupat psicològicament sanes i exitoses (Poletti&Dobbs, 2005). La resiliència, entesa des del punt de vista social, és un terme relativament nou i s'utilitza en la psicologia, la pedagogia i la sociologia.

Boris Cyrulnik (2005), un dels autors recents més rellevants que ha tractat el concepte, parla de la resiliència com la capacitat per sortejar les dificultats, però sobretot per aprendre de les derrotes i reconstruir-se de manera creativa, transformant els aspectes negatius en grans oportunitats i nous avantatges. Cal entendre la resiliència no com un estat fixe, sinó com un procés que es construeix en el temps; es tracta de teixir la resiliència (Cyrulnik, s.d.).

Així doncs, els processos de resiliència es portarien a terme a través del temps, donant com a resultat diferents combinacions entre els atributs personals de l'infant i el seu context familiar, social i cultural. D'aquesta manera, Rutter (1993) afirma que la resiliència no és una característica amb la qual els infants neixen ni que adquireixen durant el seu desenvolupament, sinó que es tracta d'un procés interactiu entre els factors biològics i l'entorn de l'infant (Molahlehi, 2014).

És necessari fer una distinció entre el concepte *resiliència* i *invulnerabilitat*. Cal tenir en compte que la resiliència no significa en cap cas invulnerabilitat, les persones resilients també pateixen, però tenen com a tret característic la capacitat per portar una vida de qualitat malgrat

la presència de grans experiències doloroses o traumàtiques (Poletti&Dobbs, 2005). Durant la dècada dels anys 70 la idea que al·ludia que hi havia infants invulnerables va agafar força. Alguns psicòlegs i altres científics afirmaven que hi havia alguns infants que no cedien mai davant de les pressions d'algunes situacions estressants i adverses, malgrat que aquestes fossin severes. No obstant això, aquesta idea era molt confusa i – per a molts autors – errònia (Miki, 1998).

La falsedat de l'afirmació es fomentava sobre diferents arguments, segons Rutter (1993): la resistència a l'estrès no és absoluta, sinó que és relativa i, per tant, no és estable en el temps i varia en funció de l'etapa del desenvolupament en la qual es troba l'infant i de la qualitat de l'estímul. A més, cal tenir en compte que la resistència a l'estrès es construeix en la interacció entre el processos biològics de les persones i del seu entorn. Així doncs, no es pot parlar del grau de resistència com a quelcom estable, sinó que s'ha contemplar el fet que aquesta variï al llarg del temps i en funció de les circumstàncies per les quals està passant la persona (Miki, 1998).

2.1.2. Models, teories i autors que tracten la resiliència

2.1.2.1. Model Cognitiu de Kaplan

El model cognitiu de Kaplan (2013) té l'objectiu d'explicar el concepte de resiliència centrant la seva atenció en el motiu pel qual algunes persones no superen les adversitats, atès que considera la complexitat del procés. Per explicar la seva teoria, Kaplan contempla cinc passos o fases (Aguilar, 2015).

En un primer moment, la persona porta a terme una avaluació del punt en el qual es troba; de la seva autoconcepció. En la segona fase es creen uns sentiments conseqüents de l'autoavaluació portada a terme en la primera fase. Cal dir que els sentiments variaran en funció de la distància existent entre l'estat actual de la persona i aquell que considera òptim per a si mateixa. Cal dir que hi ha una tendència a buscar una avaluació positiva que ajudi a generar sentiments positius i que satisfaci les necessitats. La tercera fase es basa en l'autoprotecció, que promourà el creixement de la persona. En relació al quart pas, Kaplan parla de l'existència d'una autoreferència positiva que busca acceptar-se pels errors i felicitar-se pels èxits. La cinquena i última fase es basaria en l'aparició de la resiliència (Aguilar, 2015).

En aquest procés el problema apareix si les persones no segueixen aquestes fases per motius diversos, com pel fet de no sentir-se acceptats. Com a conseqüència d'aquesta no acceptació, les persones patien un malestar psicològic que caldria resoldre. Si aquest malestar no es resol poden aparèixer conductes desadaptatives (Aguilar, 2015).

2.1.2.2. Model homeostàtic de la resiliència de Richardson

El model homeostàtic de la resiliència de Richardson (2002) ofereix una visió general que es pot aplicar a diferents estressors, adversitats i esdeveniments vitals. La resiliència començaria en un estat d'homeòstasis o zona de confort en la que la persona se sent bé a nivell físic, mental i espiritual. L'alteració d'aquest estat homeostàtic es pot produir quan una persona no té prou recursos (o factors protectors) per esmorteir els efectes dels esdeveniments estressants. Quan l'estat homeostàtic de les persones s'altera hi ha una activació de tots els recursos, que busquen l'equilibri i el retorn a l'inici; a l'estat homeostàtic (Aguilar, 2015).

Aquest procés de recuperació i de retorn es podria portar a terme de quatre maneres diferents. En primer lloc, Richardson (2002) parla de la *reintegració disfuncional*, que consisteix en la pèrdua de tots els recursos personals, buscant restablir l'equilibri a través de conductes disruptives, com el consum de substàncies o els comportaments agressius. En segon lloc, trobem la *reintegració amb pèrdua*, en la qual es produeix una pèrdua d'alguns factors protectors. En la *reintegració homeostàtica* es busca tornar a la situació inicial, però sense que es produeixi un creixement personal. Per acabar, la *reintegració de resiliència* condueix a la cerca i obtenció de factors de protecció addicionals i, sobretot, suposa un nou nivell d'homeòstasis (Aguilar, 2015).

2.1.2.3. Vanistendael: la metàfora de la caseta

Per Vanistendael (1994), la resiliència és la capacitat de triomfar, de viure, de desenvolupar-se de manera socialment acceptable malgrat l'estrès o alguna adversitat que implica, normalment, el risc d'un resultat negatiu. Per explicar la seva teoria sobre la resiliència, Vanistendael (1994) utilitza la *metàfora de la caseta*, en la qual sintetitza els elements que són bàsics per construir i mantenir resiliència en la infància i adolescència (Fiorentino, 2008).

La caseta s'edifica sobre la base del terra, del ciment. Aquest ciment representa la satisfacció de les necessitats bàsiques de les persones, com l'alimentació i les cures essencials per la salut. Vanistendael (1994), acompanya aquesta part de la seva teoria fent referència a un programa per nens del carrer, en el qual es va demostrar que la necessitat de dormir s'havia de satisfer abans que qualsevol altra necessitat (Fiorentino, 2008).

Vanistendael (1994) associa el subsòl de la casa amb l'acceptació incondicional del nen almenys per una persona significativa del seu entorn (Fiorentino, 2008). A la planta baixa de la casa, s'hi associa la capacitat de trobar un sentit a la pròpia vida. Aquesta necessitat sovint va lligada amb el fet de responsabilitzar-se a l'hora de cuidar algun ésser estimat, com algun membre de la família o una mascota.

En el primer pis de la casa s'hi distingeixen tres habitacions que representen l'autoestima, les competències i aptituds i l'humor. Per a la construcció de l'autoestima són fonamentals la qualitat de la relació afectiva de l'infant amb els seus pares o cuidadors, així com els èxits aconseguits (Fiorentino, 2008).

En relació a l'estimulació de les destreses i aptituds de cada infant, cal destacar que les seves fortaleses personals són molt importants pel desenvolupament integral així com pel benestar personal. S'ha d'intentar involucrar als infants en activitats que per ell siguin plaents i proporcionar-li els mitjans necessaris per tal que pugui progressar d'acord amb els seus talents, els quals li permetran experimentar èxits que seran fonts efectives de les seves expectatives d'autoeficàcia personal (Fiorentino, 2008).

L'humor permet alliberar energies i construir una altra perspectiva en relació a l'adversitat, sempre i quan aquest no sigui sols un mecanisme per escapar de la realitat; quan no representi un mecanisme d'evitació (Fiorentino, 2008). Vanistendael (1994) entén que l'humor pot ajudar a les persones a incorporar les realitats desagradables a la seva història de vida amb un nou significat, des d'una altra perspectiva, de manera que aquesta realitat esdevé quelcom més suportable i més positiu. L'humor implica comprendre la irracionalitat de les expectatives d'una vida sense patiment. Segons l'autor, aquesta qualitat permet suportar allò imperfecte, l'acceptació madura dels fracassos i tenir confiança, inclús, davant de l'adversitat.

Vanistendael (1994) compara l'àtic de la casa amb l'obertura a altres experiències que poden ajudar en la construcció de la resiliència. El fet d'estar obert a diferents vivències, perspectives i opinions permet a les persones reflexionar sobre la pròpia manera d'interpretar i valorar les situacions adverses. Per aquest motiu, l'autor considera que integrar-se en grups que comparteixin els mateixos patiments ajuda a les persones a enfortir-se, els dona esperança i sentit a les seves vides (Fiorentino, 2008).

2.1.2.4. Julius Segal: les cinc característiques de la resiliència

Julius Segal (1950) va portar a terme investigacions relacionades amb persones que havien passat per situacions molt adverses i va intentar comprendre allò que afavoreix els processos de resiliència i va desenvolupar formacions que ajuden a promoure-la. En aquesta línia, l'autor proposa cinc característiques de la resiliència.

En primer lloc, la *comunicació* representa la possibilitat d'establir vincles d'intercanvi amb altres persones (Rodríguez, Monell & Fresneda, 2005). A través de la comunicació es poden expressar els sentiments més durs de suportar. Així doncs, la comunicació – ja sigui verbal, no verbal, escrita o transformada en obra d'art – permet avançar malgrat els obstacles i donar

un sentit a les experiències i a la interpretació que es fa de les mateixes. L'autor afirma que el fet de poder expressar allò que se sent té un efecte curatiu i que, per a moltes persones, la comunicació representa la possibilitat de mantenir-se en contacte amb el món i amb els altres.

L'autor també parla de la *capacitat d'assumir la responsabilitat de la pròpia vida*. El fet de travessar una adversitat és entrar en una època de caos en la qual res té sentit i en què sorgeix la necessitat de reordenar i regularitzar la vida, de reprendre una aparença de domini i de control de les circumstàncies. Prendre la iniciativa contra la impotència i la victimització i tenir la sensació de tenir el poder sobre la situació és un element essencial davant de les dificultats (Rodríguez, Monell & Fresneda, 2005).

La tercera característica descrita es basa en *no sentir culpabilitat* (Rodríguez, Monell & Fresneda, 2005). Les persones que viuen situacions adverses sovint senten culpabilitat i l'autor parla de la capacitat de no cedir davant d'aquests possibles sentiments de culpa. Es tracta que les persones acceptin les seves pròpies responsabilitats, que trobin els seus errors i els tinguin en compte per les experiències futures.

Julius Segal (1950) també parla de les *conviccions de les persones*. Les persones que superen situacions molt greus ho fan convençuts que el seu patiment no és inútil o absurd. Les persones poden suportar qualsevol *com* si tenen un *perquè*. Així doncs, per l'autor, la cerca de sentit és la primera força de la vida (Rodríguez, Monell & Fresneda, 2005).

L'última característica descrita per l'autor és la *compassió*, la qual permet involucrar-se en les situacions de les altres persones, ser afectat per la seva situació i -sobretot- actuar per alleugerir el seu dolor (Rodríguez, Monell & Fresneda, 2005).

2.1.2.5. Boris Cyrulnik: el concepte d'*oxímoron*

El pensament de Boris Cyrulnik es basa en la seva experiència personal i, actualment, constitueix un dels principals referents en relació al concepte de resiliència. L'autor, nascut en una família jueva, va patir la mort dels seus pares en un camp de concentració nazi, del qual ell -amb tan sols sis anys- va aconseguir escapar. Després de la guerra, Boris Cyrulnik va passar per diferents centres d'acollida. Al cap d'un temps, l'autor va rebre l'ajuda d'uns veïns seus, els quals Cyrulnik assegura que li van transmetre l'amor per la vida i per la literatura i, a més, es va poder educar i va créixer superant el seu passat (Cyrulnik, 2005).

Cyrulnik (2001) ha fet diferents aportacions sobre les maneres com les adversitats poden ferir a les persones, provocant un estrès que pot portar a algun tipus de malaltia i patiment. En el cas més favorable, la persona tindrà una reacció resilient que l'ajudarà a superar l'adversitat.

El seu concepte d'*oxímoron*, el qual descriu l'escissió de la persona ferida pel trauma, permet avançar més en la comprensió del procés de construcció de resiliència (Melillo, 2003).

Per Cyrulnik (2001), "l'oxímoron revela el contrast d'aquell que, al rebre un gran cop, s'adapta dividint-se. La part de la persona que ha rebut el cop pateix i produeix necrosis, mentre que l'altra part -millor protegida- es cura i reuneix tot allò que pot seguir aportant una mica de felicitat i sentit a la vida" (Melillo, 2003).

2.1.3. Factors de risc

Els processos de risc són situacions que dificulten el desenvolupament normal de les persones, segons Malindi (2009). Més enllà d'aquesta definició, Bellin i Kovacs (2006) afirmen que els factors de risc són aquelles variables que augmenten la probabilitat que una persona es vegi afectada pels resultats de situacions adverses durant el seu desenvolupament, i que dificulten la construcció de la seva resiliència. Els factors de risc es poden classificar en personals (aquells que venen marcats per la genètica de l'infant), familiars (situats dins del sistema familiar de l'infant) o ambientals (extra-familiars, de l'entorn), (Molahlehi, 2014).

2.1.3.1. Factors de risc personals

Alguns factors de risc personals poden estar relacionats amb un baix pes en el moment del néixer, amb l'edat i amb dificultats en algunes capacitats cognitives com la memòria. Un altre factor de risc biològic a destacar es basa en què l'infant tingui dificultats en la resolució de problemes, així com en les habilitats socials. El fet d'haver patit qualsevol tipus d'abús durant l'etapa infantil també és un factor de risc important a destacar (Molahlehi, 2014).

A nivell de conducta, altres factors de risc personals o individuals es poden basar en presentar resistència cap a l'autoritat. Seguint una línia més centrada en l'espiritualitat dels infants i adolescents, cal destacar el fet d'involucrar-se en sectes o màfies. A nivell educatiu, el fracàs escolar i el fet de presentar una conducta més aviat antisocial representen factors de risc importants. (Losel, 1994)⁶.

En aquells infants que viuen al carrer, així com els que pateixen una situació de pobresa important encara que visquin en una llar, un factor de risc molt rellevant es basa en patir una mal nutrició, tenint en compte que és una de les necessitats bàsiques de l'infant, sense la qual no es pot construir un bon procés de resiliència (Munist, Santos, Kotliarenco, Suárez, Infante & Grotberg, 1998).

⁶ Citat per Munist, Santos, Kotliarenco, Suárez, Infante & Grotberg, 1998.

2.1.3.2. Factors de risc familiars

Segons Malindi (2009), d'entre tot el ventall de factors de risc familiars cal destacar els problemes psiquiàtrics dels principals cuidadors i familiars de l'infant, així com un baix estatus econòmic o un escàs assoliment acadèmic per part dels progenitors (Molahlehi, 2014).

Altres factors de risc familiars, segons Gramezy (1991) es basen en tenir uns pares amb un nivell d'educació baix o gairebé nul, en patir problemes crònics de salut o bé que un membre de la seva família els pateixi, en haver experimentat la mort d'algun membre de la família o que haver viscut la separació dels seus pares, el fet que un progenitor divorciat tingui una nova parella o el naixement d'un nou germà (Fiorentino, 2008).

Altres factors de risc lligats a la família es basen en l'atur dels progenitors, una criança pobra dels pares cap als fills, la presència de trastorns de tipus genètics en el nucli familiar, una situació econòmica baixa i un patró educatiu dur, és a dir, autoritari (Molahlehi, 2014). A més, la privació d'afecte dels membres de la família cap a l'infant representa un dels principals factors de risc en el procés de construcció de resiliència, així com les situacions d'abandonament, la desintegració dels vincles familiars i el maltractament -ja sigui físic o verbal- per part dels progenitors o d'altres membres del sistema familiar (Fiorentino, 2008). Un altre factor de risc rellevant, segons Lossel (1994), seria el consum de drogues d'un -o més d'un- membre de la família de l'infant (Munist, Santos, Kotliarenko, Suárez, Infante & Grotberg, 1998).

Aquests riscos estan associats a un estat de desesperança i a grans sentiments d'impotència. A més, es considera que els factors de risc familiars són els que més augmenten la possibilitat que els infants presentin algun tipus de complicació al llarg del seu desenvolupament (Molahlehi, 2014). Cal destacar que molts autors afirmen que els infants que estan en una major situació de risc són aquells que es veuen enfrontats a una acumulació de circumstàncies adverses, més que aquells que pateixen riscos singulars (Kotliarenko, Cáceres & Fontecilla, 1997).

2.1.3.3. Factors de risc ambientals

D'entre els factors de risc ambientals més rellevants, Malindi (2009) destaca la presència de conflictes armats en el propi país, la degradació ambiental i l'explotació (Molahlehi, 2014). Brooks (2006) argumenta que els resultats problemàtics que es deriven dels factors de risc esmentats anteriorment poden incloure trastorns de salut mental, abandonament escolar, embarassos adolescents, abús d'alcohol i altres substàncies i delictes per part dels menors. A més, Theron i Dalzell (2006) afirmen que el desenvolupament social que es porta a terme

entre els adolescents tendeix a exposar-los a diferents riscos socials, sobretot en aquelles poblacions amb més pobresa i delinqüència. (Molahlehi, 2014).

A més, Garmezy (1991) assegura que estan en situació de risc aquelles persones que fan front a una situació de pobresa crònica (Fiorentino, 2008). En el cas més concret dels infants que viuen al carrer, hi ha altres factors de risc ambientals que prenen gran importància com el consum de substàncies psicoactives, la violència i les infeccions de transmissió sexual (Valencia, 2014).

2.1.3.3.1. La pobresa com a factor de risc

La pobresa ha estat descrita com una condició especialment generadora de dolor i estrès. Les famílies que viuen una situació de pobresa sovint estan exposades a condicions precàries que atempten contra la seva salut mental i física. Algunes d'aquestes condicions poden ser el fet d'haver de viure en llocs que tenen una alta densitat poblacional i de major contaminació ambiental, haver de viure en llocs bruts, la falta d'espai, la preocupació que els fills juguin en llocs insegurs o el risc de sortir de nit en carrers poc il·luminats. Segons l'autor Blackburn (1991) totes aquestes condicions deriven a les persones que viuen situacions de pobresa a l'aïllament, la incertesa i la sensació de vulnerabilitat (Kotliarenco, Cáceres & Fontecilla, 1997).

Les famílies que viuen situacions de pobresa experimenten, de manera quotidiana, sentiments de culpa i preocupació fruit de la dificultat dels pares per satisfer les necessitats bàsiques pròpies i dels fills, segons Blackburn (1991). Aquesta dificultat sovint provoca la idea de fracàs en el seu rol de proveïdor i/o administrador. Per combatre aquesta situació, és freqüent que les persones que viuen una situació extrema de pobresa hagin de treballar moltes hores per tal d'augmentar els seus ingressos o, inclús, tenir dues jornades (Kotliarenco, Cáceres & Fontecilla, 1997). Aquesta condició pot afectar l'estabilitat i el bon desenvolupament de les relacions familiars. Alguns autors afirmen que, en moltes ocasions, les reaccions dels pares que viuen situacions de pobresa, condicionen – de manera important – la qualitat de vida dels seus fills (Kotliarenco, Cáceres & Fontecilla, 1997). A més, si aquestes reaccions són punitives, les relacions entre els progenitors i els seus fills es deterioren i la probabilitat que els infants desenvolupin problemes sòcio-emocionals, símptomes psicossomàtics i que redueixin les seves aspiracions i expectatives augmenta.

Bradley (1994) afirma que els infants són especialment susceptibles als efectes adversos de la pobresa i, per tant, estan més exposats a la combinació de factors de risc. Aquesta combinació, en els casos de pobresa, pot ser causada per una habilitat restringida per part

del sistema nerviós per protegir-se del consum de tòxics, de la desnutrició, d'un repertori limitat d'habilitats per obtenir recursos i serveis, falta de confiança en el medi i en allò que aquest pot oferir per tal de satisfer les necessitats pròpies o la supressió d'un sentit d'autoeficàcia, per exemple (Kotliarenco, Cáceres & Fontecilla, 1997). Els autors comenten que tant l'estrès crònic com un context material i psicològic empobrit, que freqüentment caracteritza els ambients de pobresa, es combinen sinèrgicament de manera que resulta molt perjudicial pels menors.

2.1.4. Factors de protecció

Segons Theron (2006), una persona que és resilient presenta fortaleses inherents que li proporcionen la capacitat de fer front a situacions adverses i, sobretot, sortir-ne amb més recursos. Aquestes fortaleses es coneixen com a factors de protecció (Molahlehi, 2014).

Donald (2006) defineix els factors de protecció com aquells factors que vetllen per la protecció, el suport i el fet d'habilitar la reacció dels individus cap a una situació estressant. Els autors Malindi (2009), Bellin i Kovacs (2006) entenen els factors de protecció com aquells factors que redueixen l'impacte negatiu que poden causar els factors de risc i que, a més, capaciten a les persones per fer front a les situacions adverses. De la mateixa manera que els factors de risc, els factors de protecció poden trobar-se dins del propi individu o en el seu entorn (Molahlehi, 2014).

Cal destacar també que els factors de protecció que es troben en l'entorn en la infància estan directament relacionats amb la família, l'escola i la comunitat, vist que aquests són els tres sistemes primaris en el món dels infants, segons Howard i Johnson (2000). Aquesta afirmació també inclou els infants que viuen al carrer. Els dos autors mencionats afirmen que cal entendre la influència dels factors de protecció de la mateixa manera que s'entén en el cas dels factors de risc: acumulativament. Com més factors de protecció tinguin les persones, més probable serà que construeixin de manera exitosa la seva resiliència (Molahlehi, 2014).

Theron (2006) afirma que els factors de protecció poden minimitzar els efectes negatius dels factors de risc a través de tres models gradual (Molahlehi, 2014). En primer lloc, l'autor ens parla del *model de compensació*, el qual suggereix que els factors de protecció poden compensar els riscos neutralitzant les seves conseqüències. El segon model exposat per l'autor s'anomena *model de desafiament*. Aquest model implica que si els factors de risc són moderats pels factors de protecció, aquests influenciaran a la capacitat de la persona en qüestió a superar situacions d'estrès semblants en el futur. L'últim model que exposa l'autor és el *model dels factors de protecció*, el qual afirma que els factors de protecció moderen les

conseqüències dels riscos i modifiquen – lleugerament – la resposta de les persones davant d'aquests.

Malindi (2009) afirma que els factors de protecció personals i de l'entorn interrompen els processos de risc quan una persona és resilient i permeten a les persones sobreviure malgrat les situacions adverses. En relació a aquesta idea, cal destacar que un infant que viu una situació de pobresa extrema però té una relació afectiva molt forta i de molta cura per part dels seus pares cap a ell viurà la situació diferent en comparació a un altre infant que viu una situació de pobresa amb una família disfuncional i sense vincles afectius (Molahlehi, 2014).

La resiliència rep una influència molt important de l'entorn. Quan aquestes influències externes són positives es coneixen com a *factors de protecció*. Aquests factors operen a diferents nivells i a través de diferents mecanismes (individual, família, institucional...) i sovint es correlacionen i es complementen entre ells. Els efectes d'aquests factors es mostren només en la interacció amb els factors de risc (Ungar, 2005).

2.1.4.1. Factors de protecció personals o individuals

La construcció de la resiliència durant la infància és facilitada per la quantitat i la qualitat d'alguns trets temperamentals, cognitius i de la personalitat dels infants (Molahlehi, 2014). Segons Lachman i Porblete (2002), alguns recursos personals com una alta autoestima, unes bones habilitats de resolució de problemes, tenir interès pels esports i tenir algun *hobby*, tenir el control del passat per poder parlar sobre alguna experiència passada complicada sense reviure un dolor extrem i un temperament que treu respostes positives de la família i de l'entorn representen factors de protecció personals molt importants. Aquests trets ajuden els infants a fer front a situacions adverses, estressants i a riscos. Els autors destaquen també les habilitats comunicatives així com habilitats per resoldre problemes generals (Molahlehi, 2014).

En segon lloc, Donald (2006) i Howard i Johnson (2000) destaquen un autoconcepte positiu, un sentiment d'autovaloració i fortes habilitats interpersonals (Molahlehi, 2014). Segons els autors, aquests recursos personals ajuden els infants a participar de manera activa en les seves relacions amb altres persones com els pares, altres familiars, cuidadors, companys o professors de l'escola. Els autors també destaquen un cert sentit d'autonomia, identitat i propòsit. Aquests trets capaciten els infants amb l'habilitat de direccionar les seves accions, construir un sentit de qui són, on estan i cap on es dirigeixen. Donald (2006) també destaca el fet de tenir un fort locus intern de control.

Alguns autors assenyalen un major coeficient intel·lectual i habilitats de resolució de problemes, millors estils d'afrontament, autonomia i locus de control intern, empatia, coneixement i maneig adequat de les relacions interpersonals, voluntat i capacitat de planificació així com un sentit de l'humor positiu. Altres autors també afegeixen una major tendència a l'aproximació, una millor autoestima, una menor tendència a sentir desesperança, major autonomia i independència i altres habilitats d'afrontament com orientació cap a les tasques, un millor maneig econòmic, una menor tendència a l'evitació dels problemes i al fatalisme (Ungar, 2005).

Per una banda, en relació a la promoció dels factors de protecció individuals, Daniel i Wassell (2002) afirmen que les pràctiques que es promouen s'han d'adaptar a cada infant o jove de manera individual, i a les circumstàncies personals dels mateixos. Els autors parlen de cinc estratègies útils per facilitar el procés de construcció de resiliència en els infants. Aquestes estratègies comprenen una reducció de la vulnerabilitat i el risc dels infants, una reducció del nombre de factors estressants que viuen, un augment dels recursos que puguin tenir disponibles, una mobilització dels processos de protecció dels infants i fomentar la construcció de la seva resiliència (Molahlehi, 2014).

Per altra banda, Tebes (2004) afirma que hi ha processos protectors que també poden promoure la resiliència en els infants, incloent els infants que viuen al carrer. L'autor destaca una reducció de la influència dels riscos que poden patir canviant el significat que es dona als factors de risc, reduint les connexions negatives després de l'exposició al factor de risc en qüestió, promovent l'autoestima i el sentiment d'autoeficàcia mitjançant l'èxit en la realització d'algunes tasques i obrint noves oportunitats a aquests infants. D'acord amb l'autor Armstrong (2005), un enfocament actiu en la resolució de problemes, la capacitat des de la infància per tenir una visió positiva sobre els altres, la tendència a la recerca d'experiències noves i una percepció optimista fins i tot davant de l'adversitat i l'estrès són pilars fonamentals en la construcció de la resiliència durant la infància i cal fomentar-los (Molahlehi, 2014).

2.1.4.2. Factors de protecció familiars

Donald (2006) afirma que una família estable representa el pilar fonamental per la vida dels infants, inclús per aquells que viuen al carrer (Molahlehi, 2014). Segons Brooks (2006), la família és l'ambient de cura de l'infant més fort i immediat que té el major impacte en el desenvolupament de la resiliència pels infants en general, i també pels infants del carrer.

La pobresa pot influir, de manera directa o indirecta, en la criança dels fills, segons Howard i Johnson (2000). Aquests autors han identificat nombrosos factors de protecció relacionats

amb la coherència i la qualitat de l'atenció i el suport rebut. A més, afirmen que en moltes famílies que viuen una situació de pobresa hi ha altres membres de la família a part dels pares -destacant el paper de les àvies- que prenen un rol important en la cura dels infants; entre els quals inclouen els infants que viuen al carrer (Molahlehi, 2014).

Brooks (2006) afegeix que una relació de cura i suport amb un adult de confiança és necessària pel desenvolupament dels infants i representa un factor essencial de protecció. Aquestes relacions aporten als infants alguns atributs com confiança, atenció, empatia i disponibilitat o respecte, entre d'altres (Molahlehi, 2014). A més, segons Donald (2006) tenir un bon sentit de competència estimula l'infant a desenvolupar habilitats i objectius relacionats amb la socialització. Els investigadors han trobat que hi ha alguns valors que les famílies poden tenir i que estan vinculats amb les creences religioses i els valors culturals tradicionals. Aquests poden ser un conjunt de normes i regles coherents sobre el comportament de l'infant de manera individual dins de la família (Molahlehi, 2014).

Brooks (2006) destaca com a factors de protecció familiar important l'edat del progenitor del sexe oposat que l'infant, una bona nutrició sobretot durant els primers anys de vida, la presència de cuidadors alternatius als pares en cas d'absència de les figures parentals, una xarxa de familiars de diferents edats, el fet de tenir germans i una estructura de regles durant l'etapa adolescent (Molahlehi, 2014). Els autors Lachman i Poblete (2002) afegeixen l'habilitat d'utilitzar suport social que envolta el sistema familiar, l'habilitat per part de la família de formar noves relacions d'amistat i desenvolupar-les i la presència d'una persona que aporti una cura i un suport correlacionat amb les necessitats de l'infant.

2.1.4.3. Factors de protecció ambientals

Segons Donald (2006), malgrat els recursos familiars representen el pilar fonamental per la construcció d'una bona resiliència, hi ha altres recursos que poden ajudar als infants a construir-la. Aquests recursos es troben en ambients propers a l'infant com en el seu grup d'iguals, persones de referència que actuen com a models positius o veïns i altres contactes de la comunitat local de l'infant (Molahlehi, 2014). Segons l'autor, aquests recursos inclouen estils educatius que ajuden als infants a acceptar la diversitat, una bona cohesió social tant en els contextos educatius formals com no formals i el fet de motivar els infants a formar relacions amb adults que aportin suport així com amb tutors que tenen cert potencial dins de la seva comunitat. Lachman i Poblete (2002) destaquen la presència de models positius com mestres i líders, sovint relacionats amb la religió, i una actitud social de respecte envers les autoritats. L'ambient pot englobar una sèrie de factors de risc pels infants, però també pot proporcionar protecció i facilitar resultats positius, segons Brooks (2006). Desenvolupar

contextos que són positius com les escoles, famílies i la mateixa comunitat pot reduir els riscos en la vida dels infants (Molahlehi, 2014).

Segons Howard i Johnson (2000), l'ambient escolar representa un factor potencial a l'hora d'enfortir el procés de resiliència en els infants que estan en risc. Les escoles tenen cura dels infants i els hi poden prestar atenció motivant la seva participació a les aules, escoltant-los i – inclús – intervenint davant dels problemes que poden experimentar els infants. A més, poden acompanyar-los durant la construcció de les seves relacions, segons Brooks (2006). El mateix autor afirma que la participació en activitats escolars i extraescolars s'associa amb unes taxes baixes d'abandonament precoç, de delictes penals, un menor nivell d'angoixa, una reducció d'ideacions suïcides, unes menors conductes violentes i una disminució del consum de tabac, alcohol i marihuana, inclús en aquells infants i joves que viuen al carrer (Molahehi, 2014).

Howard i Johnson (2000) també asseguren que els infants que viuen en situacions i llars desfavorides poden construir la seva resiliència amb més facilitat si assisteixen a una escola que gaudeix d'un equip docent afectuós, solidari i atent (Molahehi, 2014). Els mateixos autors destaquen com a factors beneficiosos pel procés de construcció de resiliència durant l'etapa infantil el fet que els progenitors motivin els fills a acceptar les adversitats, que aquests pares estiguin implicats en l'educació dels infants i que estimulin els fills a construir la seva pròpia autodirecció i a guiar-se per la mateixa.

Els recursos de protecció personals, familiars i ambientals poden ser fonamentals en la prevenció del sensellarisme (Molahehi, 2014).

2.1.5. Resiliència i infància

En relació a l'estudi del desenvolupament i la idea de risc i resiliència infantil cal partir de l'any 1980, en el qual les principals idees i teories relacionades amb el desenvolupament dels infants giraven al voltant del pensament de Jean Piaget, el qual posava èmfasi en la relació que estableix l'infant amb el seu entorn, entès com a quelcom físic i ometent la part social. El model piagetianà afirma que els infants construeixen coneixement a través de les accions que porten a terme i de la interacció que estableixen amb objectes, segons Boyden i Mann (Ungar, 2005). Aquest model encara té una gran importància en la Psicologia del segle XXI. No obstant això, en els últims 25 anys els psicòlegs i antropòlegs s'han centrat més en el desenvolupament infantil en diversos contextos culturals, de tal manera que el pensament de Piaget ja no encaixa tant amb les idees del moment, vist que l'autor té una visió solitària i independent del desenvolupament dels infants.

En aquest moment les idees socioculturals de Lev Vygotsky comencen a prendre força. Aquest autor entenia que la interacció amb els altres construïa la manera de pensar, actuar i creure dels infants; el desenvolupament infantil partia de la interacció amb la resta de persones. Des de la visió de Vygotsky, les persones són agents actius en el seu entorn; es comprometen amb el món que els envolta i, d'alguna manera, creen per si mateixes les circumstàncies del seu propi desenvolupament (Ungar, 2005). L'aspecte central de la teoria de Vygotsky es basa en la noció que a través de la participació en activitats culturals, i amb l'orientació de persones més expertes, els infants aprenen a pensar i desenvolupar noves habilitats i enfocaments més madurs per a la resolució de problemes que se'ls presenta. Generalment, es considera que totes les comunitats i cultures estableixen maneres d'ajudar als infants a establir connexions entre el seu coneixement actual i les seves habilitats o coneixements potencials, és a dir, que són capaços de construir amb l'ajuda d'algú més expert que ells (Ungar, 2005).

Aquest èmfasi de la teoria entorn a l'activitat, la relació i la interacció constitueix un marc útil i interessant per explorar la influència del context social i cultural del desenvolupament infantil (Ungar, 2005). La manera en què els infants en diversos entorns aprenen a respondre a l'adversitat i a la dificultat extrema són components crítics i representen un focus important de l'estudi dels processos de desenvolupament. Conscientment o no, els cuidadors i altres estructures de l'entorn dels infants són essencials per ajudar-los a construir el coneixement, les habilitats i l'experiència necessària per funcionar exitosament en la seva comunitat i context social.

Malgrat que en la literatura científica s'entén que el risc i la resiliència no es construeixen de la mateixa manera en totes les societats, generalment s'accepta que la interacció entre els factors de risc i de protecció tenen un paper important en el desenvolupament social i psicològic dels infants en tots els contextos. Els conceptes de risc, resiliència i factors protectors formen la base de la recerca sobre el fet de viure situacions adverses durant la infància, així com en la resta d'etapes del cicle vital (Ungar, 2005).

En la majoria dels estudis, s'ha mostrat que els infants resilents presenten alguns atributs psicosocials com un nivell socioeconòmic més alt, el gènere femení està relacionat amb el procés de construcció de resiliència durant el primers anys de desenvolupament mentre que preval el gènere masculí en etapes posteriors, l'absència de dèficits orgànics, un temperament fàcil, una menor edat en el moment del trauma i l'absència de separacions o pèrdues precoces (Ungar, 2005). Cal destacar que l'autor Soebstad (1995) destaca l'humor com un tret de personalitat fonamental per la promoció de la salut física i mental dels nens,

especialment en edat preescolar. Així doncs senyala que s'han d'aplicar mesures de promoció de l'humor en aquesta etapa escolar.

Un altre autor que fa especial èmfasi a l'humor com a característica essencial en el desenvolupament de la resiliència és Vanistendael (1995). A més, l'autor assegura que malgrat la gran importància del sentit de l'humor en el procés de construcció de resiliència aquesta característica s'ha mencionat molt poc en les investigacions. L'autor afirma que *qui tingui la difícil virtut de riure's de si mateix guanyarà llibertat interior i força*. A més, considera que un requisit bàsic per promoure comportaments lligats a l'humor en termes positius és que els infants visquin experiències de confiança, i afirma que l'absència d'un bon clima amenaçaria a l'infant amb la possibilitat de produir un sentit de l'humor negatiu (Miki, 1998). Malgrat que alguns autors entenen l'humor com una característica permanent de la personalitat, Soebstad (1995) planteja la idea que és una disposició innata que pot ser reforçada des de l'entorn.

Wolin i Wolin (1993) utilitzen el concepte de *mandala de la resiliència* per explicar algunes característiques personals dels infants resilients. En el centre de la mandala descrita pels autors hi hauria l'infant resilient, el qual estaria rodejat de set característiques que el defineixen:

- Introspecció: el fet de saber preguntar-se a si mateix i donar-se una autoresposta honesta.
- Independència: la capacitat d'establir límits en un mateix i els ambients adversos. Fa referència a la capacitat de mantenir distància emocional i física sense arribar a l'aïllament.
- Capacitat de relacionar-se: l'habilitat per establir vincles íntims i satisfactoris amb altres persones per resoldre la pròpia necessitat de simpatia i aptitud cap als altres.
- Iniciativa: el fet d'exigir-se i posar-se a prova en tasques progressivament més exigents. Els autors amb aquesta característica es refereixen a la capacitat de fer-se al càrrec dels problemes i de prendre el control sobre els mateixos.
- Humor: la capacitat de trobar quelcom còmic en la tragèdia. Es mescla l'absurd i l'humor, dins de la tragèdia.
- Creativitat: la capacitat de crear ordre, bellesa i finalitat a partir del caos i del desordre. La creativitat ajuda a revertir alguns sentiments com la soledat, la por, la ràbia i la desesperança.
- Moralitat: el desig d'una vida personal satisfactòria, àmplia i amb riquesa interior. Fa referència a la consciència moral, a la capacitat de comprometre's amb valors i de discriminar entre allò bo i allò dolent.

2.2. Nepal: situació i contextualització

2.2.1. Informació general

L'oficina de la Informació Diplomàtica del Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Comunicació ha elaborat la fitxa del país del Nepal i l'ha posat a la disposició dels professionals dels mitjans de comunicació i del públic en general (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). Segons la fitxa elaborada pel ministeri, la República Democràtica Federal de Nepal té una superfície de 147.181 km² i limita amb l'Índia per la part sud, est i oest i amb la Xina pel nord.

Segons una estimació de la UNDP⁷ portada a terme l'any 2018, la població de Nepal és d'aproximadament 29.534.479 habitants, entre els quals 1.308.000 viuen a Katmandú, la capital del país. Malgrat la gran importància de la capital nepalesa, hi ha altres grans ciutats que prenen una gran importància al país com Biratnagar (amb uns 689.000 habitants), Patan (162.001 habitants) i Pokhara (194.476 habitants).

En relació a les llengües que es parlen al país, el nepalès és l'idioma oficial i representa la llengua materna del 58'4% de la població total del país. No obstant això, cal destacar la presència d'altres llengües importants com el Maithir (parlat per un 11'1% de la població total) i el Bhojpuri (utilitzat per un 7'6% de la població total). A més, a la part nord i est del país es parlen idiomes tibetà-birmans com el magar, el gurung, el rai, el limbu, el sunwar, el tamang, el newar i dialectes bhutia com el sherpa i el thakali (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). Pel que fa a la moneda, al Nepal s'utilitza la rupia nepalesa (NPR)⁸, (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

Pel que fa a les religions que destaquen a Nepal, destaca la hindú (81'3% de la població). Seguidament, trobem la religió budista (9%), l'islam (4'4%), la kirant (3%) i, finalment, la cristiana (1'4%) (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

Fins l'any 1990 la forma d'estat de Nepal es basava en la monarquia. No obstant això, la Constitució de l'any 1990 va definir l'Estat nepalès com una monarquia parlamentària hindú. La Constitució provisional de l'any 2007 va abolir la monarquia i va proclamar la república. La constitució actual del país – vigent des de l'any 2015 – defineix Nepal com una república

⁷ Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament.

⁸ 1 euro equival, aproximadament, a 129 NPR, rupies nepaleses (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

democràtica, federal i laica en la que es reconeix la diversitat ètnica, lingüística, religiosa i cultural del país (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

El poder executiu és exercit per un President i pel Consell de Ministres. Per una banda, el President és escollit indirectament per una escola electoral formada per membres de la cambra baixa i de les assemblees parlamentaries provincials. Per altra banda, el Consell de Ministres està dirigit pel Primer Ministre, el qual és nomenat pel President després d'haver obtingut la majoria parlamentària en la Cambra de Representants. El Parlament Federal està format per una cambra baixa (Cambra de Representants) i una cambra alta (Assemblea Nacional), (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

La divisió administrativa del Nepal es basa en 7 províncies i 75 districtes. Actualment, les províncies es denominen per un pronom numeral (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). Cada província és dirigida per un Ministre Principal, que fa la funció de President del Consell de Ministres de la província, després d'obtenir la confiança de l'Assemblea Provincial. El Govern Federal compta amb un representant de cada província.

2.2.2. Geografia

Nepal mesura al voltant de 800 quilòmetres al llarg del seu eix himalaya i té entre 150 i 250 quilòmetres d'ample. El país fa frontera amb l'Índia en tres dels seus costats (oest, sud i est) i amb la regió autònoma xinesa de Xizang per la part nord del país (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

A nivell geogràfic, el país destaca per ser essencialment muntanyós. Nepal es divideix en tres zones: en primer lloc, cal destacar la part de l'Himalaya (Parbat) – amb unes grans altituds, destacant els 8.848 metres del Mont Everest, actualment el més alt de tot el món. En segon lloc, hi ha la zona dels turons (Pahar) – la qual se situa al sud de Parbat – i, per acabar, la zona de Terai, que comprèn la conca del riu Ganges i que destaca per ser una zona calorosa, humida i coberta de bosc (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

El país gaudeix d'una diversitat geogràfica enorme malgrat ser un país petit. El seu terreny s'eleva des de menys de 100 metres a la zona de Terai, a la zona nord de la plana del Ganges, fins una línia de neu perpètua d'uns 90 pics de més de 7.000 metres d'alçada, incloent la muntanya més alta del món – el Mont Everest (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). En relació al clima del país, aquest és monsònic i va des de la calor tropical fins el fred comparable a les regions polars, amb una gran varietat també en les precipitacions. Mentre que al nord, el clima és sec i rigorós, el sud destaca per un clima suau i per la presència de pluges abundants. A la capital del país, Katmandú, les precipitacions són

d'aproximadament 1.300 mm anuals i les temperatures mitjanes de gener i juliol són de 10°C i 23°C, respectivament .

2.2.2.1. El terratrèmol del 2015

La zona de Nepal està ubicada en la convergència de les plaques tectòniques de l'Índia i l'Euro-asiàtica, en les quals es desenvolupa un procés de subducció en què la placa de l'Índia s'introdueix a sota de la placa Euro-asiàtica a una velocitat de convergència d'uns 4.5 centímetres cada any. Fruit d'aquest procés es va formar la serralada de l'Himàlaia (Nacional & San, 2015). S'evidencia una alta sismicitat en aquesta zona en l'ocurrència de grans sismes tectònics d'una magnitud superior a 8.0 Mw.

El 25 d'abril de 2015 hi va haver un fort sisme a Nepal que va causar la mort a més de 8.000 persones i va deixar milers de ferits i damnificats. Segons l'informe sísmic de l'USGS⁹, l'epicentre del sisme es localitza a 80 quilòmetres al nord-oest de Katmandú i va tenir una intensitat de 7.8 (Nacional & San, 2015). És necessari destacar que durant els dies posteriors al 25 d'abril la població nepalesa va patir rèpliques del terratrèmol, destacant -com a més rellevant- la que es va produir el 12 de maig del mateix any a 75 quilòmetres a l'est de Katmandú, amb una magnitud de 7.3 Mw.

2.2.3. Katmandú

Katmandú és la capital de Nepal i constitueix el nucli de la regió urbana més poblada del país. Al llarg de la història – sobretot durant el darrer segle – la ciutat ha estat important pel país tant a nivell econòmic, com administratiu (Thapa, Murayama, & Ale, 2008). La terra fèrtil de la vall de Katmandú cobreix més de 200 milles quadrades. La vall de Katmandú presenta un ambient favorable per l'agricultura, i el comerç representa la principal ocupació dels ciutadans des de fa segles. La vall té tres ciutats principals: Katmandú, Patan i Bakhtapur. La població ha crescut considerablement durant les últimes dècades i, actualment, Katmandú i Patan formen una sola conurbació¹⁰.

Segons la pàgina oficial del govern del Nepal, la ciutat de Katmandú es troba a una altitud de 1.400 metres aproximadament. La capital nepalesa està envoltada de quatre grans muntanyes: Shivapuri, Phulchowki, Nagarjun i Chandragiri. La població de Katmandú és aproximadament d'un milió d'habitants. Katmandú, com a porta d'entrada al turisme nepalès, és el centre de l'economia del país (Kathmandu Metropolitan City, 2019). Gaudint de les

⁹ U.S. Geological Survey.

¹⁰ f. [AQ] [SO] [LC] Aglomeració urbana formada per una ciutat i els seus afores o per poblacions veïnes reunides a causa de llur creixement. (Institut d'Estudis Catalans)

infraestructures més avançades de les zones urbanes del Nepal, l'economia de Katmandú es fomenta, en gran part, en el turisme que rep.

La rica història de la ciutat té gairebé 2.000 anys d'antiguitat. La religió més practicada a la capital nepalesa és la hinduista, seguida per la budista. No obstant això, hi ha altres religions que es practiquen a Katmandú, atorgant-li – en conseqüència – un toc cosmopolita. El nepalès és la llengua més comuna a la ciutat, malgrat que hi ha molts habitants que parlen Nepal Bhasa Newari vist que Katmandú és el centre de la cultura i de la gent Newar. Cal destacar que la majoria de la població que ha rebut educació formal entén l'anglès i que, actualment, la taxa d'alfabetització dels habitants de la ciutat nepalesa és del 98% (Kathmandu Metropolitan City, 2019).

2.2.4. Religió

La religió és fonamental per tal d'entendre la societat nepalesa. Al Nepal hi ha dues religions principals, l'hinduisme i el budisme que conviuen paral·lelament des de fa molts anys. Cal destacar que hi ha diferències entre les creences i les divinitats que adoren les persones que segueixen aquestes religions. La convivència d'aquestes dues religions és tan clara que inclús alguns temples inclouen tant una stupa budista com imatges de déus hinduistes (Larsen, 2003).

La gran majoria de la societat nepalesa (un 80.6% aproximadament) s'identifica amb la religió hinduista, la qual va ser la primera en arribar a Nepal. La segona religió més practicada al país és el budisme, que engloba un 10.7% del total de la població, aproximadament. Malgrat que aquestes són dues principals forces religioses del país, també s'hi practiquen altres religions com l'islam i el cristianisme, tot i que actualment una minoria molt petita de nepalesos s'identifica amb aquestes dues últimes religions (StudyCountry, 2019).

2.2.5. Política i organització social

Entre l'any 1996 i el 2006, Nepal va viure un conflicte civil en el qual una guerrilla maoista es va enfrontar a la monarquia del país. Més de 17.000 persones van perdre la vida en aquest conflicte bèl·lic. Dos anys després d'aquesta guerrilla – el 28 de maig de 2008 – la monarquia de la dinastia Shah va ser abolida. Durant l'any 2006 es va iniciar una transició política de la qual van sortir dues constitucions, una d'elles elaborada l'any 2007 de manera provisional i la constitució actual; vigent des de l'any 2015 (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). En un país que fins aquell moment havia estat centralitzat i devot hindú, la constitució estableix una república federal de caràcter laic. Cal destacar que la posada a la

pràctica de la constitució actual està suposant una descentralització important del poder polític.

A principis de l'any 2018 es van celebrar unes eleccions i la formació del govern posterior anunciava un període d'estabilitat política al país, una estabilitat que era anhelada per una gran part de la població nepalesa per tal de concentrar-se en el desenvolupament econòmic i poder sumar-se a la dinàmica regional de creixent prosperitat (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018).

Nepal se situa entre Xina i Índia, els dos pols geogràfics principals de la seva política exterior. Fins fa poc temps, l'Índia ofería al Nepal la seva única sortida a l'exterior, però les connexions ferroviàries entre les localitats nepaleses i xineses estan alterant aquest fet. Cal destacar que, atès el condicionament geogràfic i l'afinitat cultural i religiosa, Nepal manté històricament amb l'Índia un vincles molt estrets, els quals es basen en el Tractat Índia-Nepal de Pau i Amistat firmat l'any 1950 (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). Aquest tractat obliga als dos països asiàtics a mantenir la seva frontera comuna oberta, permetent la lliure circulació de persones, i a prestar-se assistència mútua en cas d'agressió de tercers.

Amb la nova Constitució de Nepal -impulsada l'any 2015- la comunitat madhesí, que viu a la regió del Terai, va emprendre accions polítiques que tenia efectes importants en la relació entre l'Índia i Nepal. Per tal de fer front a la manca de petroli el govern va obrir-se a Xina i va firmar amb Pequín uns acords de col·laboració en matèria comercial, energètica i en transport (Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, 2018). Durant el mes de maig del 2017 el govern de Nepal es va adherir de manera oficial a la iniciativa xinesa de les noves rutes de la seda.

2.2.5.1. Grups ètnics i sistema de castes

Segons la pàgina oficial del Consolat de Nepal situat a Barcelona, Nepal és un país multi ètnic; la població de Nepal està formada per dos grans grups ètnics, els quals reben del nom d'Indoaris i Mongols. A més, la societat nepalesa es divideix a partir d'un sistema de castes, semblant al sistema que hi ha a l'Índia, però el sistema de Nepal es diferencia de l'indi per ser molt menys rigorós.

El consolat de Barcelona afirma que el contacte entre els membres de les diferents castes de Nepal és constant en tots els àmbits de la seva vida i que les diferències entre castes només es manifesten en alguns actes lligats a la vida familiar dels ciutadans, com els casaments, els funerals o certs rituals. Malgrat aquesta informació, cal tenir en compte que la Constitució de Nepal, així com els seus codis civils i penals, han abolit el sistema de castes.

Segons exposa John Misachi (2018) a la pàgina de World Atlas, la població nepalesa es divideix en diferents castes, segons els seus orígens nacionals:

- Chhetri: els Chhetri són considerats la casta més gran del Nepal, comprenent el 16'6% de la població total del país, segons el que recull el cens de 2011. Els Chhetri pertanyen al poble indoari o índic, corresponent a la classe social Kshatriya varna. Els Chhetri principalment parlen nepalès i la majoria d'ells (un 99%) pertany al grup religiós hindú, mentre que la resta minoritària és budista. Els Chhetri es divideixen en subgrups, entre els quals destaquen els Thakuri i Khasa. Una de les principals activitats que caracteritza aquesta casta és el matrimoni primerenc. Malgrat aquesta realitat, és necessari destacar que no permeten el matrimoni entre familiars (com cosins), un fet que és comú en altres comunitats hindús.
- Brahman: els Brahmans representen els nepalesos locals que practiquen tradicions vèdiques o bramanes. Aquesta casta és la segona més gran del país, representant el 12'2% dels nepalesos. Els vedes – un conjunt de textos antics considerats com una revelació de saviesa – i els bramans donen a aquesta casta la seva major identitat. Els bramans són sacerdots i professors als quals se'ls atorga la responsabilitat de protegir els aprenentatges sagrats. Els Brahmans són considerats una casta religiosa amb rituals religiosos portats a terme als temples. La majoria de Brahmans són hindús, tot i que cal destacar que n'hi ha un nombre important que són budistes.
- Magar: els Magar són una de les castes més antigues del Nepal i representa un 7'1% de la població nepalesa – segons el cens de 2011 – essent la tercera casta més gran del país. La casta Magar és considerada el grup indígena més antic i més gran del Nepal. Aquesta casta es divideix en septs (clans), sub-septs i gotras. Originalment, la religió més practicada pel grup Magar era el xamanisme i el tengrianisme, però actualment l'hinduisme destaca entre aquesta comunitat. Els Magar són coneguts pels seus serveis a l'exèrcit, especialment a l'exèrcit britànic.
- Tharu: els Tharu són una casta que prové de la regió de Terai i que representa el 6'5% de la població nepalesa total, essent doncs la quarta casta més gran del país. Aquesta casta s'associa amb el bosc i han viscut durant molts anys en àrees forestals, dedicant-se al cultiu d'arròs, de llenties, de blat de moro i mostassa. El grup Tharu creu en diversos Déus i, tradicionalment, practiquen oracions com a ritual abans d'entrar al bosc. No obstant això, actualment la religió hindú predomina entre els Tharu més moderns.
- Altres castes del Nepal: un 25% de població del Nepal forma part d'una altra casta, entre les quals destaquen – amb aquest ordre de prevalença – els Tamang, els Newar, els Kami, els Madhesi, els Yadav i els Rai.

Segons el World Atlas (Misachi, 2018), cal destacar que, de la mateixa manera que l'hinduisme és la religió dominant al Nepal, també és la religió més practicada per les castes més comunes del país. Les castes difereixen entre elles en les pràctiques culturals, les religions així com en les seves maneres tradicionals de viure quotidianament.

2.2.6. Drets dels infants i infants del carrer a Nepal

L'article 22 de la Constitució de l'any 2007 a Nepal tracta els drets dels infants i destaca 5 drets principals (Thakuri, 2017). En primer lloc, s'afirma que cada infant ha de tenir dret a la seva pròpia identitat i nom. En segon lloc, s'exposa que tot infant ha de tenir dret a ser alimentat, a la salut bàsica i a la seguretat social. El tercer dret exposat afirma que tot infant ha de tenir dret a la protecció davant de l'explotació física, mental o de qualsevol altra forma. S'exposa que qualsevol tipus d'explotació serà castigat per la llei i l'infant víctima de l'explotació serà recompensat d'alguna manera determinada per la llei. El quart dret exposat afirma que els infants desfavorits, orfes, amb algun tipus de trastorn mental, que siguin víctimes marginals, desplaçats, vulnerables o que siguin infants que viuen al carrer tindran dret a privilegis especials de l'estat per assegurar el seu futur. Per acabar, la constitució afirma que cap infant ha de treballar en fàbriques, mines o qualsevol altre tipus de treball perillós. A més, no haurien de treballar en l'exèrcit, la policia o ser partícips de conflictes armats.

S'estima que, actualment, hi ha aproximadament 5.000 infants que viuen al carrer a Nepal. Un estudi fet a nens del carrer de Katmandú afirma que la majoria d'aquests infants (un 67%) tenen entre 13 i 16 anys. A més, la majoria (un 82%) són analfabets, han abandonat els seus estudis per una manca d'interès, per problemes econòmics o per la falta de coneixement al respecte per part dels seus pares (Thakuri, 2017).

La vida al carrer va lligada a un gran ventall de riscos i perills, particularment per la població infantil i jove, que és la més vulnerable. Els riscos i perills als quals els infants que viuen al carrer fan front són molts, entre els quals destaquen l'exposició a la violència (ja sigui física o mental), abusos sexuals, addicions a les drogues (entre les quals destaquen la marihuana i la inhalació de cola), amenaces de bandes, exclusió social, problemes de salut, delinqüència, exposició als crims, alcoholisme o la fam, entre d'altres (Thakuri, 2017).

Els nous reptes als quals el país ha de fer front en relació a la situació de nens al carrer es basa en treballar el desenfrenat ús d'algunes drogues, incloent drogues intravenoses en els casos d'alguns infants. Aquests reptes també van lligats a la salut dels infants. Els infants que viuen al carrer estan sota l'amenaça de contagi del VIH atès l'ús compartit que fan de les

agulles, així com per la pràctica de comportaments sexuals insegurs. A més, aquests infants estan sent exposats, de manera gradual, al món de la delinqüència (CWIN, 2014).

Cal destacar que una de les idees claus recollides en el marc legal del país i en el CRC¹¹ l'any 2014 tracta la provisió per part de l'estat d'una assistència especial pels infants amb risc d'exclusió. El Govern de Nepal va introduir alguns programes de seguretat social així com de prestacions addicionals a infants especialment vulnerables, entre els qual hi ha els que viuen en situació de carrer. No obstant això, aquests drets s'han escrit però, a dia d'avui, no s'apliquen (Thakuri, 2017).

2.3. Nens del carrer

2.3.1. Definició

Els infants en situació de carrer són aquells menors de 18 anys que tenen vincles familiars dèbils o inexistents, que fan del carrer la seva llar principal, on desenvolupen estratègies de supervivència (Valencia, Sánchez, Montoya, Giraldo, & Forero, 2014).

Durant molts anys, UNICEF (1996) ha diferenciat aquest col·lectiu de dues maneres. L'organització parla d'infants *al* carrer i d'infants *del* carrer. Els nens i nenes del primer grup, segons UNICEF (1996), serien aquells que mantenen un contacte continuat amb els seus familiars, mentre que els infants *del* carrer no tindrien contacte amb els membres de la seva família o aquest contacte seria només ocasional (Larsen, 2003).

Cal destacar també que UNICEF (1996) fa referència a un tercer grup entre els infants que viuen al carrer, i afirma que aquest grup representa el percentatge menor dins d'aquesta població (Larsen, 2003). Aquest tercer grup fa referència als infants que no mantenen cap tipus de contacte amb la seva família atesa la mort dels seus pares, l'abandonament de les seves famílies o la presència de conflictes familiars que requereixen l'abandonament per part de l'infant de la seva llar.

Per una banda, els dos primers grups exposats (els infants *del* i *al* carrer) representen – aproximadament – el 90% de la totalitat d'infants que viuen al carrer, alguns dels quals sovint combinen estudis amb algun tipus de feina. Per altra banda, el tercer grup que descriu UNICEF (1996) inclou aquells infants que pateixen un gran risc, atesa la gran quantitat de temps que passen als carrers. Independentment de com aquests infants es categoritzin, són

¹¹ Convention of the Rights of the Child.

vistos diàriament arreu del món ja sigui venent dolços, diaris i revistes, mocadors o demanant almoina i robant (Larsen, 2003).

Els infants que viuen al carrer no representen un grup homogeni i les circumstàncies de la seva vida no es mantenen constants. La seva implicació als carrers varia, de la mateixa manera que també ho fa el contacte que tenen amb la seva família (Ungar, 2005).

Cal destacar que moltes definicions són criticades perquè no contemplen el temps que els infants passen al carrer, les fonts d'aliment que tenen aquests infants i el fet de tenir un cuidador responsable de l'infant. L'estadi de desenvolupament dels infants així com el seu gènere també són dues variables sovint ignorades a l'hora de fer definicions d'aquests infants. A més, algunes definicions ometen els factors de protecció que poden influenciar en la presència dels infants al carrer, disminuint l'efecte dels factors de risc. Per exemple, els infants tenen moltes més possibilitats de mantenir-se a l'escola i no al carrer si els seus pares valoren la seva educació. Els pares analfabets sovint no valoren el fet que els seus fills vagin a l'escola. A més, sovint desvaloren el temps d'estudi dels seus fills perquè aquest redueix el temps en què els infants poden treballar als carrers i contribuint en els ingressos familiars (Ungar, 2005).

Les definicions convencionals dels nens del carrer sovint no reconeixen la pròpia interpretació que fan els mateixos infants del risc (Ungar, 2005). Tant en el món minoritari com en el món majoritari, els infants tenen una raó per marxar de casa i estar al carrer. Malgrat que aquestes raons poden ser molt diferents entre cultures, cal reconèixer que el fet de decidir viure al carrer és una manera de fer front a la situació.

2.3.2. Ser infant en situació de carrer

El fenomen dels infants que viuen al carrer és una problemàtica de salut pública que afecta diàriament arreu del món (Valencia, 2014). Els infants en situació de carrer són aquells menors de 18 anys que tenen vincles familiars dèbils o inexistents, que fan del carrer la seva llar principal, on desenvolupen estratègies de supervivència, fet que els exposa a un elevat risc.

Les causes que porten als infants a viure als carrers varien segons cada cas, però destaquen especialment l'abandó per part dels pares, l'abús sexual, el maltractament físic i verbal, la falta d'afecte, la desintegració dels vincles familiars, la cerca de llibertat i l'explotació infantil, entre molts d'altres casos (Valencia, 2014).

Diferents investigacions han intentat explicar les condicions i les formes de vida dels infants que viuen al carrer des de diferents mirades, com les dels investigadors Forselledo, De Venanzi i Hobiaca, Domínguez, Romero i Paul o Hidalgo. A partir d'aquesta voluntat de conèixer tals condicions i formes de vida, s'han fet estudis sobre els factors de risc associats a aquesta adversitat, entre els quals destaquen el consum de substàncies psicoactives, la violència i les infeccions de transmissió sexual. A més, la línia d'investigació de Cultura i Salut de la Facultat Nacional de Salut Pública de Colòmbia ha portat a terme estudis al respecte des de l'any 2001 basats en la perspectiva que tenen aquests infants sobre els diferents aspectes que constitueixen la vida al carrer. Aquests estudis tenen l'objectiu principal d'entendre, des de la mirada dels infants, les experiències relacionades amb els riscos que s'han d'afrontar quan es viu al carrer – sent infant – i els significats que donen a aquestes circumstàncies (Valencia, 2014). Aquestes investigacions s'aborden a través de la investigació qualitativa amb un enfocament etnogràfic, vist que aquest tipus d'investigació – segons l'autor Mejía – busca el significat de les circumstàncies pels subjectes concrets.

Els estudis mostren que la majoria d'infants, quan abandonen les seves llars es desplacen al centre de la ciutat, sobretot a aquells punts en què hi ha fluència de turisme. En el cas de Nepal, destaca el barri de Thamel (Larsen, 2003). En el centre de la ciutat, sovint es troben amb un ambient amb molta congestió de transeünts¹², amb persones que també habiten al carrer, amb venedors ambulants i amb una gran quantitat d'automòbils que congestionen els carrers i que contaminen la ciutat. A més, aquestes zones sovint destaquen pel consum d'algunes substàncies. A Katmandú, molts dels infants que viuen als carrers esnifen cola. Per ells és una opció barata que, a més, els ajuda a fer passar la gana i el fred. Molts d'ells, a més, fumen marihuana. Així doncs, podem afirmar que els infants que viuen al carrer fan front a situacions que afecten, de manera greu, a la seva salut i la seva integritat física i mental (Larsen, 2003).

Algunes de les principals situacions complexes a les que s'afronten diàriament els infants que viuen als carrers de Katmandú i d'arreu del món – i que suposen un gran risc per ells – es poden basar amb el fet de trobar un espai segur on dormir, portar a terme les necessitats fisiològiques, buscar menjar, conservar la llibertat, lluitar contra les malalties, suportar el rebuig, el maltractament que reben d'altres persones que també viuen al carrer, o inclús de turistes, i la cerca de diners (Valencia, 2014).

¹² 1 *adj.* [LC] Que està de pas.

2 *m. i f.* [LC] Persona que es troba accidentalment en un terme municipal en què no és empadronada, o bé que s'ha traslladat a un terme municipal amb el propòsit de residir-hi però encara no ha adquirit la condició de resident. (Institut d'Estudis Catalans)

Quan els infants arriben als carrers per primera vegada, es veuen afectats per alguns riscos com el rebuig que poden patir per part d'alguns dels seus companys del carrer, per les amenaces que reben dels mateixos, pel fet d'haver d'aprendre el llenguatge que utilitzen i les normes i regles necessàries per tal de sobreviure (Valencia, 2014). Quan aquests infants ja porten molt temps vivint al carrer coneixen perfectament quines són les zones més perilloses de la ciutat, saben identificar els llocs pels quals poden passar i aquells que és millor evitar. Els carrers es converteixen en un gran repte al qual han de fer front per sobreviure.

El fet de viure al carrer genera grans riscos, els quals varien segons si és de dia o de nit. Durant el dia, els infants poden ser atropellats per busos o diferents automòbils, maltractats per altres persones del carrer, per turistes o -inclús- per propietaris de comerços i negocis. No obstant això, els riscos als quals s'exposen a la nit són molt majors, atès que els agressors aprofiten la foscor i la baixa aflluència de persones als carrers. Molts dels riscos que corren els infants durant la nit estan associats amb la violència exercida per part d'altres nens, per la policia i altres tipus de col·lectius que treballen durant la nit al carrer. A més, la nit destaca per la presència de gent que deambula per la ciutat sota els efectes de begudes alcohòliques. Malgrat aquest fet, les persones que viuen al carrer pateixen riscos en tot moment, independentment del moment del dia i la nit, la qual moltes vegades també suposa, pels infants, una oportunitat per aconseguir el que volen (Valencia, 2014).

Els infants que viuen al carrer dormen on poden, alguns d'ells entre les portes dels edificis, a sota de ponts i en edificis abandonats. El seu objectiu a la nit és trobar llocs que els protegeixi del fred, així com de la violència física que poden rebre. Alguns infants, quan es fa fosc, es cobreixen amb cartrons o periòdics per fer front a les baixes temperatures. Per aquest motiu, reconeixen la importància de recollir diners per tal de pagar una habitació d'hotel i evitar, per unes hores, els riscos als que s'exposen quan han de dormir al carrer (Valencia, 2014).

A més, el consum de substàncies psicoactives per part dels infants representa un dels principals riscos de viure al carrer, vist que genera reaccions per part de la policia, dels turistes i d'altres nens, els quals poden aprofitar la situació per robar-los, atracar-los o provocar-los algun tipus de dany. Estar sota l'efecte d'aquestes substàncies també pot generar altres riscos, com el fet de patir un accident de trànsit i altres lesions, atesa la pèrdua de la noció de l'espai i la disminució dels reflexes. Els infants esdevenen més susceptibles en tots els sentits quan estan sota l'efecte de les drogues (Valencia, 2014).

Els infants que viuen al carrer, porten a terme activitats que els ajuden a aconseguir un suport econòmic diari, com rentar vidres, rentar cotxes o transportar paquets. Altres infants per aconseguir diners també venen drogues, un fet que sovint els posa en conflicte amb altres

persones que també en venen, vist que aquests no permeten que un venedor nou els prengui clients. Davant d'aquesta situació, els infants sovint reben grans amenaces. Un altre mitjà per aconseguir recompenses econòmiques és la prostitució, a la qual s'associa un gran nombre de riscos entre els quals destaca el maltractament físic o verbal dels que s'anomenen *clients*. Davant d'aquesta situació, els infants sovint es troben amb què els clients els obliguen a fer quelcom que no han acordat o pel qual no els paguen i llavors poden ser amenaçats i en alguns casos els porten -en contra de la seva voluntat- a llocs allunyats on els poden colpejar i, sovint, violar (Valencia, 2014).

En el cas de les nenes, aquestes reconeixen el risc d'estar amb clients joves i amb força física. Afirment, a més, que sovint viuen situacions problemàtiques amb altres nenes que també practiquen la prostitució quan intenten atreure els seus clients. És necessari destacar també, com a risc principal en la prostitució infantil que afecta tant als nens com a les nenes, les infeccions de transmissió sexual. Molts infants reconeixen la pràctica de prostitució sense l'ús de preservatiu (Valencia, 2014).

Un altre mitjà de supervivència que utilitzen els infants que viuen al carrer és el robatori, sobretot a aquelles persones que circulen pel carrer més que en comerços i negocis. Quan practiquen aquesta activitat, s'exposen a un gran risc vist que poden ser perseguits i trobats per les persones a les que han robat o per la policia. Un altre risc associat a aquesta activitat es basa en els conflictes que poden tenir si aquests infants no reparteixen – o no ho fan de manera equitativa – els guanys materials del robatori (Valencia, 2014).

Les interaccions que fan els infants que viuen al carrer amb altres infants en la mateixa situació, amb alguns col·lectius com la policia, grups al marge de la llei i amb turistes són les interaccions que poden comportar més risc ateses les baralles que comporten o per l'abús de poder, per exemple (Valencia, 2014). Generalment, els infants que viuen al carrer no reben el suport ni la col·laboració de la població, sinó que les persones del voltant -enlloc d'ajudar-los- tendeixen al rebuig i a la violència, els fan sentir malament i els provoquen respostes agressives en ells, així com una certa aparença de resistència per tal de no mostrar-se vulnerables ni dèbils davant dels altres infants del carrer.

A part de tots els riscos exposats anteriorment, els infants que viuen al carrer també poden ser confosos per altres persones com lladres o assassins vist que el fet de viure al carrer els converteix en focus d'atenció per part dels altres i de culpabilitat davant d'alguns actes delictius com el robatori, les baralles i els assassinats. A més, alguns testimonis d'infants que viuen o han viscut al carrer afirmen que la policia és un risc per ells vist que molt sovint els colpegen, els maltracten, els extorsionen i, inclús, els violen (Valencia, 2014).

2.3.4.1. La influència del gènere

Les vivències dels infants que viuen al carrer estan condicionades pel gènere, ja sigui en el món minoritari com en el majoritari¹³ (Ungar, 2005). Per una banda, en el món minoritari hi ha més registres de nenes que fugen de les seves llars que de nens. No obstant això, és necessari tenir en compte que aquest registre no proporciona dades exactes vist que molts infants que marxen de les seves llars acaben tornant. També hi ha casos d'infants que marxen de casa més d'una vegada i – aquestes situacions – són registrades com a nous casos.

Per altra banda, altres estudis asseguren que, en el món minoritari, al carrer hi ha més infants de sexe masculí vist que aquest tipus de països sovint opinen que les dones han d'estar a casa, i les preparen per viure tenint cura de la llar. Malgrat aquest fet, es considera que les noies o adolescents de sexe femení que viuen al carrer estan exposades a molts més riscos que els nens i adolescents de sexe masculí (Ungar, 2005).

Durant el dia, als carrers es poden veure poques noies. No obstant això, la majoria de les noies que viuen als carrers surten a la nit, algunes d'elles per tal de practicar la prostitució i -així- guanyar beneficis econòmics (Ungar, 2005). Moltes de les nenes i noies que viuen al carrer en el món minoritari han patit abusos sexuals o els patiran en un futur. No obstant això, quan el focus d'atenció es posa a les noies que viuen al carrer en el món majoritari, les condicions d'abús són igualment dolentes.

Tant en el món minoritari com en el món majoritari, les circumstàncies que viuen les noies que viuen al carrer en comparació als nois són molt diferents. El risc de ser assaltades o abusades sexualment provoca que una gran part de les nenes i noies que es plantegen fugir de les seves llars acabin quedant-se malgrat les complexes situacions que poden viure a casa seva (Ungar, 2005).

2.3.3. Situació de nens al carrer a Katmandú

Els nens del carrer representen un fenomen comú en les grans ciutats així com en els centres urbans que estan en creixement (Thakuri, 2017). S'estima que, actualment, hi ha uns 5.000 infants que viuen i treballen als carrers de diferents ciutats de Nepal, especialment a Katmandú.

¹³ Ungar (2005) utilitza el terme "món minoritari" per referir-se als països amb més risc d'exclusió social i el terme "món majoritari" per referir-se als països amb menys risc. L'autora d'aquest treball adopta aquests termes només quan fa referència a l'obra d'Ungar.

L'organització CWIN¹⁴ va impulsar un sistema d'atenció telefònica gratuïta d'ajuda a la infància. A partir d'aquest programa, l'organització elabora, de manera anual, un informe sobre l'estat dels infants que viuen al carrer a Nepal. En primer lloc, CWIN fa un registre a mode de classificació sobre els infants que viuen al carrer en les diferents zones del país. Concretament, l'organització nepalesa es focalitza en 6 zones: Kailali, Katmandú, Makwanpur, Morang, Banke i Kaski. En total, el registre de CWIN afirma que al llarg de l'any 2018 hi ha hagut 1.924 infants registrats que han viscut als carrers del Nepal. És necessari destacar que d'aquesta totalitat de persones n'hi ha 1.064 registrades que vivien als carrers de la capital nepalesa; de Katmandú, un nombre que representa el 55% de la totalitat de casos (CWIN, 2019).

Segons el registre, un 54% dels infants que van viure als carrers de Nepal durant l'any 2018 eren nenes. Així doncs, la població infantil masculina que vivia als carrers representava un 46% de la totalitat. Quan les dades es concreten a la ciutat de Katmandú aquestes varien una mica. A la capital nepalesa, per una banda, la població de nenes que viuen al carrer representa un 51% de la totalitat dels infants (el registre contempla 541 nenes). Per altra banda, els infants de sexe masculí representen un 49% (hi ha 523 nens registrats), (CWIN, 2019). Veiem, doncs, que la proporció entre nens i nenes que viuen al carrer a la ciutat de Katmandú és molt més equitativa que en altres zones estudiades de Nepal.

En relació a l'educació, en primer lloc, l'organització exposa que durant l'any 2018 59 infants que vivien al carrer van abandonar l'escola, xifra entre la qual hi havia 39 nenes i 20 nens. A més, d'aquests 59 infants n'hi havia 35 que patien -com a problema principal- explotació laboral. En segon lloc, 857 infants (403 nens i 455 nenes) que vivien al carrer estaven inscrits a una escola, d'entre els quals 129 tenen com a problema principal que s'han perdut i ningú ha denunciat aquest fet. 40 infants (14 nens i 26 nenes) que han viscut als carrers de Katmandú durant l'any 2018 mai han estat inscrits a l'escola. Entre aquests 40 infants destaca el problema principal d'haver estat perduts sense rebre cap denúncia sobre aquest fet. D'entre la totalitat d'infants que van viure als carrers de Katmandú n'hi havia 108 dels quals es desconeixia la seva activitat acadèmica (CWIN, 2019).

Hi ha diferents motius que acompanyen els casos d'infants que no han estat mai inscrits a l'escola o que han abandonat els seus estudis (CWIN, 2019). Com a raó més rellevant, és necessari destacar les dificultats econòmiques que pateixen les famílies a les que pertanyen aquests infants (24 infants d'una totalitat de 99 tenen les dificultats econòmiques com a motiu principal per no haver estat mai inscrits a l'escola o haver hagut d'abandonar). El segon motiu

¹⁴ Child Workers in Nepal Concerned Centre.

de pes és el límit d'edat (és el cas de 24 infants sobre una totalitat de 99). Molts infants no podien anar a l'escola vist que es trobaven per sota del mínim d'edat que es requereix per anar a l'escola, atès que a Nepal els infants comencen a anar a l'escola quan tenen 6 anys. El tercer motiu que destaca el registre de CWIN són els problemes familiars (aquest és el problema principal de 19 infants sobre el total de 99).

Quan l'organització preguntava als infants quines eren les activitats que havien estat portant a terme abans de viure al carrer les respostes eren molt variades. La principal resposta que donaven els infants es basava en l'escolarització. 834 infants (386 nens i 448 nenes) van afirmar que havien anat a l'escola abans de viure al carrer. La segona resposta relacionada amb el bagatge d'aquests infants era el treball infantil; 102 infants (69 nois i 33 noies) va afirmar que havien hagut de treballar malgrat la seva edat. Entre les feines principals que aquests portaven a terme destaquen – en l'ordre que s'exposen – les tasques de transport (36/102), les feines en hotels de la ciutat (24/102) i els treballs domèstics (16/102). La tercera resposta més comuna relacionada amb el bagatge de cada infant és “res específic”; 24 nens i 32 noies (un total de 56 infants) van afirmar que no havien portat a terme cap activitat concreta abans de viure al carrer (CWIN, 2019).

L'organització també ha estudiat la nacionalitat dels 1.064 infants *del o al carrer* registrats l'any 2018. La gran majoria d'aquestes nenes i nens (1.056 dels 1.064) eren de nacionalitat nepalesa. No obstant això, també hi ha 6 infants registrats amb nacionalitat índia (5 nens i una nena), una nena provinent de Pakistan i una nena de la qual no s'ha identificat la nacionalitat (CWIN, 2019).

Pel que fa als grups ètnics dels infants que vivien al carrer durant el 2018 destaca -en primer lloc- el grup Janjati, amb un total de 474 infants. Els principals problemes que pateixen els infants que viuen al carrer i que pertanyen a aquest grup ètnic són les dificultats econòmiques derivades de la crisi financera, així com el fet que ningú denunciï la seva desaparició. El segon grup ètnic més destacat és el Dalit, 153 infants que estaven al carrer a Katmandú l'any 2018 provenien d'aquest grup. Les principals dificultats que tenien els infant d'aquest grup ètnic eren els conflictes familiars. En tercer lloc, destaca al grup ètnic Brahmin, grup al qual pertanyen 102 infants que vivien al carrer durant el 2018. El principal problema que patien aquests infants també eren les dificultats econòmiques derivades de la crisi financera (CWIN, 2019).

Cal destacar també, com a aspectes rellevants, la informació registrada respecte els progenitors dels infants que van viure al carrer durant el 2018. Per una banda, hi havia 712 infants (339 nens i 373 nenes) que tenien els dos pares vius. Per altra banda, 18 dels infants

(12 nois i 6 noies) eren orfes. 90 dels infants registrats (48 nens i 42 nenes) tenien només el pare viu i 121 infants (58 nens i 63 nenes) només tenien la mare en vida. De tots els infants registrats hi ha dos nens dels quals es desconeix la informació dels pares.

L'organització CWIN també ha estudiat si els infants que acudien al seu servei havien rebut abusos durant la seva vida al carrer. CWIN afirma que un total de 106 infants (23 nens i 83 nenes) asseguraven que havien patit algun abús d'algun tipus (CWIN, 2019). A més, es va estudiar també l'abús sexual en concret i s'exposa que 38 nenes que han viscut als carrers de Katmandú durant l'any 2018 afirmen haver estat violades, 11 nenes més afirmen que algú les ha intentat violar i 11 nenes i un noi asseguren que han viscut assetjament sexual.

Es van estudiar, a més, qui eren les persones que havien abusat sexualment d'aquests infants; quina relació tenien amb els menors i quines mesures s'havien pres al respecte. En primer lloc, 10 de les persones que havien portat a terme els abusos sexuals en qüestió eren veïns de les víctimes. 6 d'aquestes persones van ser detingudes, 1 d'elles es va escapar i es desconeixen les mesures aplicades als altres 3 culpables. En segon lloc, 9 de les persones que havien portat a terme els abusos eren familiars de les víctimes i les mesures aplicades a aquests culpables es basen en la detenció en 4 casos, en la fuga dels culpables en 2 casos, en la condemna d'un dels culpables i es desconeixen les mesures preses en 2 de les persones que van portar a terme l'abús sexual. Cal destacar també que en 9 casos la persona que abusava era el pare de les víctimes. En aquests casos registrats, 8 d'ells van ser detinguts, però en un dels culpables es desconeix la mesura aplicada. Per acabar, 9 persones que van portar a terme l'abús sexual eren desconegudes pels infants en qüestió. 6 d'aquestes persones van estat detingudes i de les 3 persones restants se'n desconeixien les mesures (CWIN, 2019).

2.4. Viure al carrer i resiliència

Durant els anys cinquanta, els infants que marxaven de casa i anaven a viure al carrer eren considerats com a patidors d'un trastorn mental, segons la classificació del DSM-III-R; una percepció que se centrava en els dèficits dels infants, enlloc de focalitzar-se en les seves fortaleces, segons afirmen Demoskoff i Lauzer (1994). Malgrat que aquesta afirmació ha perdut força, la idea que els infants que viuen o han viscut al carrer pateixen un desenvolupament desadaptatiu és encara prevalent en la societat. Aquest fet es deu, segons els autors, a què els mitjans de comunicació, els treballadors socials, la policia i diferents entitats de rellevància a la societat perpetuen – a nivell mundial – aquesta idea de desviació (Ungar, 2005).

No obstant això, aquelles persones o entitats que treballen amb aquest col·lectiu defensen idees contràries o molt diferents a l'exposada anteriorment. A més, des de principis dels anys vuitanta, molts estudis s'han enfocat en la vida dels infants que viuen al carrer des d'una perspectiva més de força i no tant de dèficit.

A la societat, l'interès per la situació dels infants que viuen al carrer – tant en el món minoritari com majoritari – ha anat creixent. Els infants del carrer d'arreu del món es perceben ara com a una “població de risc”, deixant enrere l'antiga idea que classificava la situació dels mateixos com a un trastorn mental. Malgrat l'adversitat, una part important d'aquesta població de risc mostra una gran resiliència.

Alguns autors han treballat amb infants que viuen al carrer en diferents contextos culturals i, a través d'aquestes experiències, s'han interessat i desconcertat per la capacitat que tenen alguns d'aquests infants per superar aquesta adversitat. A més, s'han mostrat curiosos davant de la falta d'aquesta capacitat en altres nens, nenes i adolescents que, en comparació amb els primers, sembla que -malgrat que també viuen al carrer- i que molts d'ells han viscut riscos menors, són més vulnerables (Ungar, 2005).

Malgrat que els infants que viuen al carrer són considerats població de risc tan en el món minoritari com en el majoritari, aquells que viuen en el món majoritari sembla ser – en molts casos – que gaudeixen d'un major sentit d'esperança, gratitud i resiliència (Ungar, 2005). Encara que aquests infants no tinguin una gran riquesa a nivell material, es considera que posseeixen més força que aquells infants que viuen al carrer en el món minoritari.

Tradicionalment, el terme *nen del carrer* evoca imatges de desviació i mal ajustament per part d'aquests infants, els quals es considera que pateixen un ampli ventall de trastorns mentals. No obstant això, indagant pels carrers de les diferents ciutats de tot el món es pot veure com el grup d'infants del carrer no és homogeni. Conseqüentment a aquesta realitat, es pot afirmar que les adversitats que pateixen els infants del carrer i de la manera com aquests sostenen el seu benestar varia de manera global (Ungar, 2005).

3. Part pràctica

3.1. Objectius

3.1.1. Objectiu general

El principal objectiu d'aquest projecte és analitzar el procés interactiu de construcció de resiliència en infants que han viscut als carrers de Katmandú: a propòsit d'un cas.

3.1.2. Objectius específics

Els principals objectius específics de l'estudi són els següents:

- Identificar quina és la situació actual d'infants que viuen als carrers de Katmandú, així com l'evolució de la mateixa i les mesures que es prenen davant d'aquesta.
- Estudiar quins poden ser els factors personals, familiars i ambientals -tan de risc com de protecció- que en interacció promouen l'èxit dels infants davant de l'adversitat de viure al carrer.
- Analitzar, a través d'un estudi de cas únic, els factors que han interaccionat en la construcció de la resiliència en un subjecte que ha viscut als carrers de Katmandú.

3.2. Fonamentació metodològica

Per a l'elaboració d'aquest projecte s'ha escollit una metodologia qualitativa, la qual estudia la realitat en el seu context natural, tal i com succeeix, intentant trobar sentit o interpretar els fenòmens d'acord amb els significats que tenen per les mateixes persones implicades. La investigació qualitativa implica la utilització i la recollida d'una gran varietat de materials; com entrevistes, experiències personals, històries de vida, observacions, textos històrics, imatges o sons, que descriuen la rutina i les situacions problemàtiques i els significats en la vida de les persones (Rodríguez, Gil & García, 1996).

Es treballarà, a més, amb un mètode biogràfic narratiu, dins del qual existeixen diferents modalitats i tècniques d'investigació. Per la freqüència del seu ús destaquen la biografia, l'autobiografia, la història de vida, la història personal, la narració biogràfica, el relat biogràfic o els documents personals, entre d'altres (Pujadas, 2000). Aquest estudi centrarà el focus d'atenció a la història de vida del subjecte, atès que es considera que és el mètode més adequat per reflexionar sobre la situació social en qüestió, treballant des d'un relat personal i subjectiu de la persona protagonista de la investigació.

3.2.1. Històries de vida

Les històries, ja siguin orals o escrites, representen una manera d'organitzar els discursos i les persones les utilitzen de manera quotidiana des de la infància. Les històries es diferencien d'altre tipus de discursos, com les descripcions o les argumentacions, per la presència d'una certa estructura típica. McAdams (1993) afirma que aquesta estructura presenta diferents elements (Villar i Triadó, 2006):

- Un entorn que ajuda a localitzar la història en un lloc i en un temps concret.
- Uns personatges, que protagonitzen la història, alguns dels quals es mantindran al llarg de tot el relat, mentre que altres poden jugar un paper més secundari i aparèixer només en certs moments de la història. Normalment els personatges viuen en un cert equilibri fins que succeeix quelcom que trenca l'equilibri i desencadena l'acció.
- Una seqüència d'esdeveniments. La història està formada per una sèrie d'accions portades a terme pels personatges i que es distribueixen al llarg del temps i, normalment, cada acció provoca la següent. Els protagonistes tenen uns objectius i porten a terme accions per aconseguir-los i sovint han de fer front a obstacles que els impedeixen aconseguir aquestes metes. Aquest fet constitueix la trama de la història. En una història típica, la trama genera certa intriga fins arribar a un clímax en el qual la tensió de la història és màxima i que precedeix al desenllaç.
- Un desenllaç, ja sigui positiu o negatiu, que posa un punt i final als esforços dels protagonistes per aconseguir les seves metes. En aquest punt, els personatges han canviat respecte a com eren al principi de la història; han après coses. Aquest coneixement que els protagonistes aprenen és, precisament, allò que es vol transmetre als lectors o oients.

Totes les històries a les que les persones estan exposades al llarg de la seva vida tenen la mateixa estructura: presentació d'un temps i lloc, presentació dels personatges i el seu estat inicial, seqüència de les accions (acció-conseqüència-reacció) que es complica fins a arribar a un clímax i, finalment, al desenllaç de la història. Així doncs, les experiències de les persones també tenen forma d'història i s'utilitza el format típic de les històries per donar un sentit a les mateixes. Quan les persones expliquen les seves experiències ho fan seguint les parts i els components típics d'un relat, qual cosa fa que alguns autors parlin de la narració com una manera fonamental que té la ment humana per entendre el món (Riessman, 1993) i justifiquen que per entendre la pròpia vida, les persones l'estructuren com si fos una història, de la qual elles són els protagonistes (Villar i Triadó, 2006).

Quan s'estudia la història vital d'una persona el que s'intenta és buscar aquells records privilegiats, aquells que considerem importants, que han suposat canvis importants en la vida de la persona i que tenen -o han tingut- una gran relació amb la identitat, amb la manera com la persona creu que és (Villar i Triadó, 2006). Les històries de vida contenen no només records "fotogràfics" i escèptics del que ha succeït a la persona, sinó que també engloben la seva interpretació, la seva explicació, els seus vincles amb esdeveniments anteriors i la seva relació i rellevància amb esdeveniments posteriors.

Així doncs, les històries de vida no són només records. També són interpretació, raonament, evolució de les experiències viscudes, quelcom que va molt més enllà d'una concepció de memòria com a mer emmagatzematge en el qual els records es mantenen i es poden recuperar de manera més o menys intacta (Villar i Triadó, 2006). Les històries de vida, a més, inclouen aspectes que van més enllà dels esdeveniments passats; inclouen aspectes referits al present i altres relacionats amb el futur imaginat: les metes, allò que es vol aconseguir, com s'espera que sigui la trajectòria durant els propers anys.

3.3. Disseny de la investigació

En el disseny d'investigació del projecte es poden distingir 7 fases. La primera fase consisteix en l'aproximació al tema d'estudi, és a dir, la cerca temàtica de l'estudi. El primer contacte amb la temàtica dels infants que viuen als carrers a Katmandú es va portar a terme durant els mesos de gener i febrer del 2018, durant una estada al país en motiu d'unes pràctiques internacionals. Durant les mateixes, es va portar a terme una visita al Child Watabaran Center Nepal, un centre que treballa per millorar la qualitat de vida dels infants que han viscut al carrer, així com d'aquells infants que viuen en famílies en una situació vulnerable. Per aconseguir-ho persegueixen tres objectius: el rescat, la rehabilitació i la reinserció.

El primer contacte amb la temàtica també està relacionat amb el fet de conèixer, a través dels tutors de les pràctiques internacionals, històries d'infants que viuen o han viscut als carrers de la capital nepalesa. Aquests dos fets van suscitar molt interès, així com la necessitat de respondre a una pregunta: com pot ser que alguns infants que viuen al carrer siguin tan resilents tenint en compte la influència del gran ventall de factors de risc que els acompanya?

Per aquest motiu, es decideix portar a terme unes segones pràctiques al Nepal -en aquest cas extracurriculars- per tal de poder realitzar una entrevista semiestructurada personalment amb el subjecte en qüestió. A més, el fet de desplaçar-se al país permet investigar més sobre quin és l'estat dels infants que viuen als carrers de Katmandú actualment, a través de l'observació i les trobades amb gent que viu al país. Cal destacar que les pràctiques portades

a terme durant aquesta estada al Child Watabaran Center Nepal també prenen un paper essencial atès el contacte amb uns seixanta infants, dels quals la gran majoria ha viscut al carrer i la resta en famílies en una situació de gran risc d'exclusió social.

La segona fase que guia el procés és la revisió bibliogràfica; la cerca de fonts d'informació fiables que permeten l'elaboració d'un marc teòric de referència. La tercera fase es basa en l'elecció metodològica i de la mostra, és a dir, s'escull la metodologia qualitativa i s'elaboren les tècniques de recollida de dades; en aquest cas l'entrevista semiestructurada. A més, es fa la selecció de la mostra, es contacta amb la mateixa i es confirmen els participants.

En la quarta fase del disseny d'investigació es recullen les dades, és a dir, es porten a terme les entrevistes, es transcriuen i -posteriorment- s'analitzen. La cinquena fase es basa en l'anàlisi dels resultats i la discussió dels mateixos, lligat amb els continguts que s'han reunit al llarg del marc teòric. L'última fase engloba les conclusions generals del projecte.

3.4. Mostra

L'objectiu inicial del projecte relacionat amb la mostra era entrevistar a tres persones nepaleses que haguessin viscut als carrers de Katmandú. No obstant això, durant la realització del treball i la trobada amb la primera persona contactada es va considerar que era encertat centrar-se només amb un subjecte, vist que presentava una història molt complexa i era preferible, per tal d'assolir l'objectiu general del treball de manera correcta, estudiar aquest cas en profunditat.

La mostra es va escollir seguint tres criteris. En primer lloc, que la persona hagués estat vivint al carrer durant algun moment de l'etapa de la infantesa i l'adolescència, però que -actualment- ja no hi visqués. Aquest fet ajudaria a identificar la construcció o no de la resiliència i els factors que han interaccionat i influenciat en la mateixa.

En segon lloc, i en relació amb l'edat del subjecte, es va decidir que aquest havia de tenir entre 20 i 30 anys. L'edat es va concretar seguint dues idees. Per una banda, la mostra no podia ser menor de 20 anys vist que es buscava un distanciament temporal en relació a l'etapa en què el subjecte havia estat vivint al carrer. Aquest distanciament facilitaria la reflexió i garantiria un cert nivell de maduresa en relació a l'etapa. Per altra banda, i també lligat amb el distanciament temporal, escollint un subjecte major de 20 anys s'intentava controlar la variable emocional; que la persona no revisqués emocions negatives intenses derivades dels esdeveniments que havia viscut al carrer.

Durant una etapa de la seva vida, i atès que el seu germà i la seva mare van marxar de casa, en Mahesh va viure només amb el seu pare i amb la seva germana. El subjecte explica que durant aquesta temporada el seu pare no estava mai a casa i que sovint arribava sota els efectes de l'alcohol. Per aquest motiu, i vist que el subjecte no volia que la situació del seu pare afectés a la seva germana petita, va aprendre a cuinar.

La principal persona que ha tingut cura d'ell al llarg de la seva vida és la seva àvia materna, tot i que a causa de la seva situació econòmica es va haver de deslligar bastant d'aquesta figura de cuidadora. En Mahesh també ha mantingut durant molt temps una bona relació amb el seu tiet matern, qui té més o menys la mateixa edat que ell.

En Mahesh ha viscut als carrers de Katmandú durant uns 11 anys, des dels 7 fins els 18. Ha demanat almoïna, ha robat, l'han arrestat, empresonat, maltractat, ha inhalat cola, ha vist com companys seus del carrer morien. Ha anat a buscar feina a l'Índia i a l'Arabia Saudí, però sempre ha acabat tornant al Nepal ateses les baixes condicions econòmiques que rebia als diferents llocs de treball.

Quan tenia 7 anys, en Mahesh va conèixer a la Marta Corominas, una vigatana que l'any 1999 va anar a treballar 6 mesos a Katmandú -a la Tribhuvan University- i en Mahesh va estar vivint una temporada amb ella i amb altres voluntaris catalans i nepalesos. En aquell moment en Mahesh i la Marta van començar a construir un vincle fort. No obstant això, al llarg de tots aquests anys han perdut el contacte dues vegades. La primera vegada el van perdre durant 2 anys i la segona vegada durant 12 anys.

El 2015 uns voluntaris van trobar a en Mahesh a un centre del carrer, i ell i la Marta van recuperar el contacte. En Mahesh veu a la Marta com una figura maternal, com a la seva família. Actualment, en Mahesh està estudiant un curs de cuina amb un objectiu clar: ser el professor de cuina d'Options, una associació que neix a Vic de la mà de Carles Capdevila i Marta Corominas, i que busca donar opcions a joves de 16 anys del Nepal.

Així doncs, el principal participant en el present estudi és en Mahesh Rajak, a qui se li farà -personalment- una entrevista semiestructurada. No obstant això, també es farà una entrevista semiestructurada a la Marta Corominas, persona de referència per en Mahesh al llarg de la seva vida, que servirà per complementar informació sobre la història de vida del subjecte en qüestió.

3.5. Recollida de dades: instruments utilitzats

Per a recollir les dades del present projecte s'ha utilitzat l'entrevista, que és l'instrument que s'empra generalment per obtenir històries de vida d'una manera sistemàtica. Bingham i Moore (1983) defineixen l'entrevista com "una conversa seriosa en la que es proposa una finalitat determinada diferent al mer plaer de conversar". Així doncs, l'entrevista és una situació d'interacció verbal en la qual l'entrevistador es proposa obtenir algun tipus d'informació de l'entrevistat. Malgrat que pot semblar una conversa informal quotidiana cal tenir en compte que en una entrevista hi ha un punt clar de començament així com uns rols ben establerts. A més, en aquelles entrevistes que pretenen conèixer la història de vida d'una persona, la veu de l'entrevistador queda en segon pla i només ha de servir d'estímul per tal que la persona entrevistada parli i expliqui sobre el que interessa a l'entrevistador (Villar i Triadó, 2006).

Dins d'una definició tan àmplia caben molts tipus d'entrevista, els quals sovint es classifiquen pel seu grau d'estructuració. Seguint aquesta dimensió es pot parlar de tres tipus d'entrevista. En primer lloc, trobem les entrevistes estructurades o enfocades. En aquestes, les preguntes es fixen anteriorment, amb un ordre determinat i amb un conjunt de categories o opcions per tal que el subjecte esculli. Aquesta entrevista s'aplica de manera rígida a tots els subjectes de l'estudi. Com a avantatge, l'entrevista estructurada destaca per la sistematització, que facilita la classificació i l'anàlisi per part de l'investigador i, a més, presenta una alta objectivitat i confiabilitat. No obstant això, com a inconvenient, l'entrevista destaca per la falta de flexibilitat, així com per una menor profunditat en l'anàlisi (Díaz B, Torruco G, Martínez H, & Varela R, 2013).

En segon lloc, destaquen les entrevistes semiestructurades, les quals presenten un major grau de flexibilitat que les estructurades, atès que parteixen de preguntes plantejades que poden ajustar-se a les persones entrevistades (Díaz B et al., 2013). El seu avantatge principal es basa en la possibilitat d'adaptació als subjectes, amb enormes possibilitats per motivar a l'interlocutor, aclarir termes, identificar ambigüïtats i reduir els formalismes. Les entrevistes semiestructurades també es denominen entrevistes etnogràfiques i es poden definir com "converses amistoses" entre l'entrevistat i l'entrevistador, el qual es converteix en un oient, en algú que escolta amb atenció, que no imposa ni interpretacions ni respostes, guiant l'entrevista cap els temes que a ell li interessin. El propòsit de les entrevistes semiestructurades és elaborar un treball de camp per comprendre la vida social i cultural de diversos grups, a través d'interpretacions subjectives per explicar la conducta del grup.

En tercer i últim lloc, les entrevistes no estructurades són més informals, més flexibles i es plantegen de manera que poden adaptar-se als subjectes i a les condicions. Els subjectes

tenen la llibertat d'anar més enllà de les preguntes i poden desviar-se del pla original. El seu principal inconvenient resideix en que pot presentar llacunes de la informació necessària en la investigació (Díaz B et al., 2013).

Per a la realització del present projecte, s'ha escollit el format d'entrevista semiestructurada, que representa el tipus més utilitzat per estudiar la història de vida d'un subjecte. S'ha escollit l'entrevista semiestructurada vist que es considera que ofereix un bon grau de flexibilitat. Així doncs, si l'entrevistador considera que la resposta que rep no es dirigeix a allò que li interessa, és ambigua, incompleta o no s'entén té la llibertat de preguntar de nou, sol·licitar aclariments o intentar aprofundir més (Villar i Triadó, 2006). Cal destacar que, tenint en compte que l'entrevista es portarà a terme anglès -que no és l'idioma de l'entrevistador ni de la persona entrevistada- es pot aprofitar la flexibilitat de l'entrevista semiestructurada per fer aclariments en cas que hi hagi dificultats comunicatives derivades de l'idioma utilitzat.

Un altre dels motius que ha portat a l'elecció de l'entrevista estructurada es basa en què aquesta permet obtenir informació de gran riquesa i profunditat, vist que el subjecte no es veu restringit en les seves respostes per uns formats prefixats (Villar i Triadó, 2006). Les entrevistes semiestructurades presenten certa similitud amb una conversa, atès que l'entrevistador és flexible en les seves preguntes, les varia en funció de les respostes que obté i deixa el protagonisme a l'entrevistat.

A més, una entrevista semiestructurada permet una profunditat que enriqueix el coneixement de l'entrevistador entorn a les vivències i circumstàncies dels subjectes en els diferents moments de la seva vida. Aquesta riquesa controlada per la flexibilitat difícilment es podria aconseguir a través de qüestionaris o -pel contrari- donant-li total llibertat en relació al que explica, tingui a veure o no amb els temes que a l'entrevistador li interessa conèixer i que caracteritzem una història vital (Villar i Triadó, 2006).

Durant el curs d'una entrevista semiestructurada l'entrevistador ha de prendre decisions que impliquen un alt grau de sensibilitat, amb una bona visió d'allò que s'ha dit i d'allò que no s'ha mencionat. Per exemple, davant d'una pregunta que ja s'ha respòs, potser de passada, s'haurà de decidir si es realitza la pregunta de nou per obtenir major profunditat o si, pel contrari, s'omet. Un altre repte important en el transcurs de les entrevistes semiestructurades resideix en manejar un temps limitat i l'interès per tractar totes les qüestions de la guia. A més, cal que l'entrevistador tingui en compte el seu comportament no verbal i les seves reaccions davant de les possibles respostes per tal de no intimidar o propiciar restriccions en allò que diu l'entrevistat (Díaz B et al., 2013).

La realització de les entrevistes es fomenta sobre quatre fases (Díaz B et al., 2013). La primera fase és la de la preparació i engloba el moment previ a l'entrevista, en el qual es plantegen els aspectes organitzatius de la mateixa com els objectius, la redacció de les preguntes guia i la convocatòria amb l'entrevistat. La segona fase és la d'obertura. En aquesta fase l'entrevistat i l'entrevistador es troben en el lloc de la cita i es plantegen els objectius que es pretenen aconseguir amb l'entrevista i altres aspectes com el temps de duració. En la fase d'obertura també se sol·licita el consentiment per gravar la conversa. La tercera fase és la de desenvolupament, la qual representa el nucli de l'entrevista. En aquest moment, s'intercanvia informació seguint, amb flexibilitat, la guia de preguntes. Per acabar, la quarta fase rep el nom de tancament. En ella, s'anticipa el final de l'entrevista per tal que la persona entrevistada pugui fer un repàs d'allò que ha dit i tingui l'oportunitat d'aprofundir o expressar idees que no ha mencionat però que considera necessàries. En aquesta fase es fa una síntesi de la conversa per tal de puntualitzar la informació obtinguda i, finalment, s'agraeix a l'entrevistat la seva participació a l'estudi.

Báez i Pérez (2009) suggereixen algunes característiques que han de tenir les preguntes en una entrevista semiestructurada. Els autors afirmen que han de ser senzilles (breus i comprensibles), però adequades per l'objectiu de la pregunta d'investigació, han de ser vàlides; els indicadors han d'informar sobre allò que es vol explorar, han d'estar plantejades de manera que els entrevistats les entengui de la mateixa manera que l'entrevistador, han d'estar formulades en la forma de llenguatge oral i no escrit, s'han de referir a un sol fet, no han de contenir pressuposicions, s'han d'adequar a la percepció, al coneixement i a l'horitzó de previsió de l'entrevistat i, per acabar, cal evitar enunciar-les de manera suggerent (Díaz B et al., 2013).

3.5.1. Estratègia d'anàlisi i interpretació de l'entrevista i història de vida del subjecte

Una vegada s'ha efectuat l'entrevista, es grava i es transcriu per portar a terme la corresponent anàlisi i interpretació. En el cas de les històries de vida no existeix una llista consensuada de passos a realitzar per analitzar la narració d'una vida; aquest anàlisi és - bàsicament- una tasca d'interpretació. En aquest cas, interpretar implica tractar la història com un text, de manera distanciada per tal d'oferir els significats que suggereix el text (Villar i Triadó, 2006).

Atkinson (1989) afirma que aquesta tasca consisteix en interpretar, trobar connexions, però mai jutjar. S'ha de pretendre identificar el sentit de la història tal i com és explicada, seleccionar allò important per la persona que l'ha explicat, la imatge que ofereix de si mateix

i de la seva trajectòria vital. A més, cal tenir en compte els moments o aspectes de la vida que el subjecte recalca per sobre dels altres. Hi ha algunes preguntes que poden resultar interessants a l'hora de portar a terme l'anàlisi i la interpretació de l'entrevista i la història de vida del subjecte (Villar i Triadó, 2006): Quin és el tema central que intenta ressaltar el narrador? Com caracteritza el narrador al protagonista de la història en els diferents moments de la vida i quin paper juguen altres participants a la història? Què intenta comunicar el narrador quan explica de manera detallada certs episodis?

Cal tenir en compte, en primer lloc, que interpretar les dades obtingudes a partir de l'entrevista no consisteix en fer un resum de la mateixa, sinó que és necessari intentar oferir una segona lectura de la història vital del subjecte; intentar donar una versió més profunda dels significats que l'entrevistat ha intentat transmetre. Així doncs, el procés d'anàlisi i interpretació pot esdevenir quelcom buit i sense valor si l'investigador no s'arrisca i no intenta anar més enllà del simple resum (Villar i Triadó, 2006).

En segon lloc, interpretar una entrevista no es basa en oferir un conjunt d'afirmacions arbitràries sobre la vida de la persona entrevistada (Villar i Triadó, 2006). L'investigador, quan interpreta les dades obtingudes, ha de "convèncer" al lector que la interpretació és -almenys- versemblant. Per aconseguir-ho, l'investigador ha de concretar el motiu pel qual ho ha interpretat d'aquesta manera i no d'una altra. Seguint amb aquesta idea, el fet de lligar la interpretació amb fragments literals de l'entrevista pot resultar interessant per tal de donar valor a la interpretació.

L'anàlisi de dades i interpretació de les mateixes és un procediment que es porta a terme des d'aquella informació més general a la més concreta. Existeixen dues possibles estratègies d'anàlisi i interpretació de les dades (Villar i Triadó, 2006). En primer lloc, existeix una estratègia inductiva, en la qual partint d'unes dades -la història vital explicada pel subjecte- s'intenten elaborar els conceptes subjacents de la mateixa; que li donen sentit, que l'expliquen. En segon lloc, hi ha l'estratègia deductiva, en la que es parteix d'una sèrie de conceptes que es consideren importants en una història vital i s'intenta veure com apareixen en concret a la història que s'analitza. No obstant això, cal destacar que en la pràctica, les dues estratègies acostumen a conviure en el treball interpretatiu.

Disposar d'una sèrie de conceptes previs que orienten la interpretació serà fonamental. Trobar exemples d'aquests conceptes i intentar veure com es plasmen a la història aportarà importants idees per entendre la lògica del relat, així com del curs de la vida de l'entrevistat o entrevistada. s (Villar i Triadó, 2006).

4. Anàlisi de dades i discussió de resultats

L'anàlisi de les dades recollides a l'entrevista s'estructura en dos blocs. Per una banda, es porta a terme l'anàlisi dels factors de risc que poden haver condicionat el procés de construcció de resiliència del subjecte. Per altra banda, s'analitzen els factors de protecció que han interaccionat amb els factors de risc durant el procés. Hi ha diverses maneres de classificar els factors de risc i els factors de protecció. No obstant això, per portar a terme la present anàlisi de dades ens centrarem en una classificació que se cenyeix en l'origen dels factors, és a dir, si són personals (aquells que venen marcats per la genètica de l'infant), familiars (situats dins del sistema familiar de l'infant) o ambientals (extra-familiars, de l'entorn), (Molahlehi, 2014).

4.1. Factors de risc

Els factors de risc representen variables que formen part del subjecte o de la seva vida i que augmenten la probabilitat que aquest es vegi afectat pels resultats de situacions adverses durant el seu desenvolupament, segons afirmen Bellin i Kovaks (2006).

4.1.1. Factors de risc personals

El fet d'haver patit qualsevol tipus d'abús durant la infància representa un factor de risc personal molt important en la construcció de la resiliència. Aquest factor està present a la història de vida d'en Mahesh en diferents moments.

Quan en Mahesh tenia 7 anys va viure uns mesos amb la Marta Corominas i altres voluntaris catalans i nepalesos. En aquell moment, la Marta guardava uns diners d'uns arquitectes sense fronteres, que havien d'anar destinats a la construcció d'una escola al Nepal. Quan va haver de pagar l'escola, es va adonar que faltaven uns quants diners. Vist que durant els dies anteriors tant els voluntaris com la Marta havien rebut alguns detalls materials de part d'en Mahesh, van sospitar que ell havia agafat els diners que faltaven.

Quan els voluntaris van comunicar aquest fet a les persones que s'encarregaven d'aquell projecte, aquests van avisar a la policia, qui va arrestar a en Mahesh i el va portar a la presó, juntament amb els voluntaris catalans. La Marta Corominas, que va presenciar la situació, ho explica de la següent manera:

Va venir una furgoneta i se'l van emportar a la presó després d'haver-lo pegat. Va ser una situació molt dura per nosaltres, pels voluntaris catalans, perquè primer el van ben pegar amb una manguera i llavors el van portar a la presó, a nosaltres també. Els

policies el van tirar per terra i el van començar a pegar molt. Va ser molt dur. Es va fer pipí a sobre i caca de tanta por. Estava plorant i nosaltres també. Va ser una cosa terrible. Al final nosaltres anar demanant “que el deixeu, que el deixeu, que el deixeu...”.

La Marta Corominas assegura que aquesta és l'escena més dura que ha presenciada al llarg de la seva vida i durant l'entrevista exposa la gravetat de la mateixa:

Jo per mi, per mi, ja sé que en el món hi ha molta violència, però jo, que no sigui de pel·lícula -diguéssim- veure això amb els meus ulls, allà davant, és la escena més violenta que he vist a la meua vida. De persones grans tan inútils pegant a un nen de set anys, que el pots pegar molt a un nen de set anys estirat a terra. Tant les persones del projecte, que ja va ser duríssim, com llavors els policies. Això jo no ho he vist mai, espero no tornar-ho a veure i ojalà no passés al món, però bueno. Ja sé que passen coses molt més greus, però per mi és la més dura de violència a més a un nen que, clar, jo l'estimava a aquest nen a sobre. Si no l'estimes també et deus quedar molt parat eh. Bueno, és una escena... jo tinc les imatges gravadíssimes de la seva mirada a terra, la seva cara... Tot, ho tinc tot gravadíssim. O sigui que és impossible d'oblidar.

Quan finalment van poder marxar de la presó, en Mahesh es va escapar i els voluntaris el van estar buscant durant molt temps, però no va ser fins dos anys després que la Marta el va trobar assentat amb un altre nen del carrer a la carretera principal de Katmandú. Els voluntaris van ajudar a escolaritzar en Mahesh i va estar en un internat durant uns dos anys i mig. Durant aquest temps es va anar escapant, i un dia es va escapar del centre i no va tornar. En Mahesh havia marxat a l'Índia amb un altre infant. Uns 12 anys després dos voluntaris el van trobar a un centre del carrer i va recuperar el contacte amb la Marta. En aquest moment, en Mahesh li va explicar una situació posterior a l'arrest que la Marta desconeixia, una situació caracteritzada per la presència d'un gran abús i violència:

I llavors diu “bueno, jo llavors em vaig escapar però les persones del projecte eh, les persones del projecte em van fer buscar per la policia i al final em van trobar i em van tornar a la presó. I em van assentar a un banc, em van lligar les mans darrere el banc i em van lligar els peus a una fusta i em van estar pegant. Em van tenir uns dies així, immòbil així i a les nits, totes la nit sense parar, sense parar, que no podia dormir, em van estar picant els peus i els dits dels peus perquè deien que era un lladre, i que havia robat, i que havia d'aprendre i vaig estar així uns quants dies”. Ell no recordava ben bé quants però deia uns quants dies. I estava així sempre, plorant i cridant perquè em feien molt mal i un dia quan se'n van cansar em van dir que ja podia marxar i jo no

podia caminar perquè tenia els peus tan malament, així molt inflats i molt liles i tal i no podia caminar i vaig marxar amb els genolls, agenollat de quatre grapes i vaig tornar al carrer. Em vaig situar a una zona del carrer sense moure'm perquè no podia caminar fins que els peus... Van anar passant els dies i els dies i els peus se'm van anar curant i llavors ja vaig poder caminar.

Seguint amb els factors de risc personals, veiem que en Mahesh ha presentat resistència cap a l'autoritat i a les normes. De fet, la Marta Corominas justifica les escapades d'en Mahesh amb aquest argument:

Ell de tant en tant s'escapava perquè a allà ell no se li posaven bé les normes

En Mahesh considera que aquest factor es deu al fet d'haver sentit llibertat i a la possibilitat de poder guanyar diners al carrer. Així doncs, pensa que quan s'ha sentit llibertat durant la infància i, a més, s'han pogut guanyar diners -procedents, per exemple, de turistes- és complicat aprendre a cenyir-se a unes normes:

They helped me a lot, but I always ran away from every place. I don't know why, I think that was because when people get money and freedom... It is good for them.

Per acabar, la mal nutrició també és un factor de risc personal a destacar en la història de vida d'en Mahesh. De fet, quan la Marta el va trobar després de 12 anys, l'any 2015, va detectar una molt mala nutrició:

Per tant, jo el vaig veure brut, mal vestit, que havia menjat poc, sense ni una rúpia ni res amb aquesta iaia i tiet que li deixaven una mena de llit allà però dient-li "marxa" constantment.

4.2.2. Factors de risc familiars

El primer factor de risc familiar que es pot destacar és el baix estatus econòmic de la família. Cal tenir en compte que al Nepal, aquest factor va molt lligat al sistema de castes. En el cas d'en Mahesh, veiem que és Rajak per part del pare i Magar per part de la mare. La Marta Corominas afirma que la casta d'en Mahesh és considerada baixa al Nepal:

Té un cognom de casta baixa. L'altra, el seu físic fosc. La gent fosca és més de casta baixa i ell... La seva mare és clara, la seva mare té una pell que podria ser una pell com la teva o la meva, però doncs, per mala sort en aquell país, ell ha agafat el color del pare, que el pare és el de casta baixa fosc. Per tant en Mahesh és molt fosc, o sigui que entre casta baixa, nen del carrer...

A més, en Mahesh ha viscut dues situacions d'abandonament importants durant la seva infància: l'abandonament del seu germà i el de la seva mare.

My brother and I were feeling very bad and after some months he left home. I thought that one day he would come back but he didn't because he was tired of our family. After some months, my mother also left us with my father. From that moment, we were three living together: my little sister, my father and me.

Un altre factor de risc identificat important és la desintegració dels vincles familiars. Actualment en Mahesh no té relació amb els membres de la seva família:

Now I don't have a good relationship with nobody of my family. I have an older brother, who left home before me and now I don't know where he is. I think that two years ago I saw him near Thamel. I have asked to so many people where he is, but they don't know. I don't know what happened to him.

El principal suport familiar que en Mahesh ha rebut al llarg de la seva vida prové del seu tiet i de la seva àvia materna. No obstant això, atesa la situació econòmica d'aquests dos familiars, la Marta Corominas assegura que ha resultat complicat mantenir aquest suport:

Al Nepal ell no té suport familiar, la mare el va abandonar i encara... la mare no està per ell diguéssim i llavors ell té una iaia que és la que més o menys una miqueta sempre l'ha cuidat. El que passa és que aquesta iaia té un fill que és de la mateixa edat que en Mahesh, que això passa al Nepal. Com que les persones tenen fills des de tan d'hora fins a tan tard -realment des que tenen la regla van tenint fills- clar hi ha tiets que són molt més petits que els seus nebots, no? Doncs en Mahesh té aquest tiet que és de la seva edat i la seva iaia viu en unes condicions molt dures, jo la vaig anar a visitar. Treballa encara, és una dona de 70 i pico d'anys i encara treballa a un "hortet" que tenen amb uns veïns i que ella el treballa. I clar, aquesta dona just se'n surt per ella i pel seu fill, que el seu fill està estudiant, treballant també, per pagar-se part dels estudis, però estudiant. I a la iaia en Mahesh li fa nosa.

A més, cal destacar el consum de drogues d'un familiar directe d'en Mahesh; el seu pare abusava de l'alcohol:

After some years of getting married with my mother, my father started drinking and smoking because my mother had affairs with someone else. [...] During this time, my father almost finished his money and property because of alcohol. He started drinking at 2 PM. He always came home late and we had to wait for him.

La mort d'algun membre de la família també representa un factor de risc familiar important. En la història de vida d'en Mahesh podem identificar dues pèrdues importants: la mort del seu pare i de la seva germana petita. És necessari tenir en compte que l'acumulació de circumstàncies adverses de tipus familiar generen en els infants un estat de desesperança i grans sentiments d'impotència (Kotliarenco, Cáceres & Fontecilla, 1997).

4.1.3. Factors de risc ambientals

El principal factor de risc ambiental que es pot identificar a la història de vida d'en Mahesh és la situació de risc d'exclusió social que viuen la majoria d'habitants del Nepal. Blackburn (1991) afirma que les famílies que viuen situacions de pobresa acostumen a experimentar sentiments de culpa i preocupació atesa la dificultat per satisfer les necessitats pròpies, així com de la resta de membres de la família. Aquest sentiment de culpa es pot intuir al llarg de l'entrevista portada a terme amb en Mahesh:

I just think "Why am I from here?". My father is also from Thamel, I am a citizen of Thamel... But my father didn't think about us. And sometimes I think "Why am I like this? Why am I poor?", because some of my friends say to me "Mahesh, hello. What are you doing nowadays?" and I have to say "nothing".

Cal tenir en compte que molts dels factors de risc ambientals presents a la història de vida d'en Mahesh es deriven del fet d'haver viscut al carrer. En relació a aquesta idea, podem destacar alguns factors de risc com el consum de substàncies psicoactives:

I think that if I had continued living on the street I would have died because I was smoking, smelling glue, smoking marihuana...

Malgrat que en Mahesh coneixia les conseqüències en termes de salut que tenia el fet de consumir substàncies psicoactives, el consum de les mateixes l'ajudaven a aguantar les condicions de la seva vida al carrer:

And you feel like psycho, you know? Is like... If you see something... When I inhaled glue... I felt that everything was good. And you don't feel the cool, you don't feel the heath... You don't feel anything.

De fet, la Marta Corominas explica que en Mahesh, coneixent el que implicava consumir tanta droga quan vivia al carrer, calculava el temps de vida que li quedava:

Ell deia "bueno, d'aquí dos anys -més o menys- tu pensa que d'aquí dos anys més o menys jo m'hauré mort" i jo li deia "però què vols dir que t'hauràs mort?" i ell deia "sí

perquè jo ja he calculat amb els meus amics del carrer, des que comencen a consumir tanta droga i tal el temps que duren i jo com que ja sé el que ja he consumit i tal tinc calculat que a mi em queden uns dos anys de vida”.

A part del consum de drogues, la Marta Corominas també destaca altres factors ambientals com la violència, els abusos que reben els infants al carrer i les màfies existents:

Ell al carrer ha consumit droga, cola, ha estat mal nodrit, hi ha moltes baralles al carrer, hi ha molts abusos, hi ha màfies que se'ls emporta per vendre òrgans.

4.2. Factors de protecció

Els factors de protecció s'entenen com a factors que redueixen l'impacte negatiu que poden causar els factors de risc. Els factors de protecció capaciten a les persones per fer front a situacions adverses, segons Malindi (2009), Bellin i Kovacs (2006). Els factors de protecció, de la mateixa manera que els factors de risc, es poden classificar en personals, familiars i ambientals. Cal destacar que durant la infància, els factors de protecció que no són personals s'acostumen a trobar en la família, l'escola i la comunitat, segons Howard i Johnson (2000), inclús per aquells infants que viuen al carrer (Molahlehi, 2014).

4.2.1. Factors de protecció personals

Els factors de protecció personals durant la infància estan estretament lligats a alguns trets temperamentals, cognitius i de la personalitat dels infants (Molahlehi, 2014). Lachman i Porblete (2002) mencionen alguns recursos personals que afavoreixen la construcció de la resiliència, com el fet de posseir unes bones habilitats de resolució de problemes. En el cas d'en Mahesh, a l'entrevista es pot veure com ell reconeix tenir aquestes habilitats. De fet, en Mahesh considera la resolució de problemes com una habilitat essencial per a sobreviure al carrer:

Eva: What are the abilities you think street children need to survive?

Mahesh: I think that you have to be good at solving problems.

A més, al llarg de l'entrevista veiem com el subjecte té el control del passat per poder-ne parlar sense reviure un dolor extrem, qual cosa també representa un factor de protecció personal molt important. A més, la Marta Corominas assegura que un dels principals trets que caracteritza en Mahesh són les seves habilitats interpersonals, les quals actuarien com a factor de protecció personal:

És com una... com si fos una qualitat social, no? Perquè si ets bona persona has de tenir alguna habilitat social, sinó amb qui ets bona persona? Amb tu mateix, només? No, no lliga això. Has de ser bona persona amb altres. És una... Implica una qualitat social que també et saps moure entre les persones i entre la societat que t'ha d'ajudar amb aquesta resiliència i amb aquest èxit al final, no?

Es pot afirmar que l'empatia també és un factor de protecció personal remarcable en el cas, sobretot en situacions en què hi ha infants que estan passant o han passat situacions semblants a d'en Mahesh, d'estar vivint al carrer:

In New Year's Eve I was with a friend in Thamel and we saw some boys sleeping. They didn't have blankets. There was another man sleeping alone with a big blanket. I think he was a driver and he was drunk. I took the blanket from him and I used it to shelter children.

La Marta Corominas també assegura que en Mahesh *ajudava a altres -fins i tot quan ell estava ben fotut- ajudava a altres persones*, quelcom que es pot explicar per una gran capacitat empàtica.

És necessari destacar també que en Mahesh, malgrat les adversitats per les que ha hagut de passar, sempre ha buscat opcions. Ha marxat a la Índia, a Qatar i a l'Aràbia Saudí buscant un futur millor, lluny de les experiències viscudes al carrer. A més, actualment està estudiant per ser professor de cuina i ajudar a altres infants que viuen situacions semblants a la seva. La Marta Corominas assegura que en Mahesh *Té por, eh. Té por, ell va dient "però què vols dir professor de cuina? Perquè... Els meus alumnes en sabran més que jo, perquè ells hauran anat a l'escola i jo no hi he estat a l'escola"*. No obstant això, en Mahesh s'esforça per aconseguir ser un bon professor d'Options:

I know how to give practical classes, but I am confused in how to teach the theory, in how to do a theoretical class. Oh my God... That's why I bought two books, to learn something. And I am asking my teachers also.

La percepció optimista d'en Mahesh fins i tot davant de l'adversitat actua com un factor de protecció molt important. La Marta Corominas comenta que en Mahesh, sempre que marxava a altres països a buscar feina acabava tornant al Nepal ateses les condicions laborals que rebia. No obstant això, ell percebia aquestes experiències lligades a la mala sort, amb un rerefons optimista molt important:

Ell hi anava per fer peles i casar-se, per tant si no feia peles... Que tornava al Nepal. Va dir que tornava i nosaltres "perfecte, torna". Il·lusionats "vale, ara buscarà feina de cuiner aquí", ens torna a dir... Clar, ell és tan optimista que ens torna a dir "bueno, he tingut mala sort a Qatar però... Jo veig pel facebook que la gent viu molt bé a altres països, he de provar un altre país perquè he ensopegat una companyia dolenta, que m'han tractat malament, però ja en trobaré una de bona".

Així doncs, es pot veure com té un gran esperit de lluita i de propòsit; de perseverança. La Marta Corominas fa una descripció d'en Mahesh en la qual engloba diferents factors de protecció personals; salut, intel·ligència i una gran capacitat per trobar alternatives a qualsevol situació, per complexa que sigui:

Jo diria que el seu cos és molt saludable, això ha de ser així, perquè sinó s'hagués mort com la resta de nens que ja estan morts, els que vivien amb ell al carrer. Crec que és una persona molt intel·ligent, que sap trobar oportunitats sempre a tot arreu. De fet, la... Options ja ve de la seva expressió "there is always an option", perquè sempre troba una opció i si no en trobes tu la trobarà ell, perquè a mi me'n ha trobat d'opcions, fins i tot amb temes d'universitat -que ell no ha estat mai a una universitat-, temes d'educació -que ell en realitat no ha estat mai educat de la nostra manera, ni de la manera nepalesa, no ho ha estat. Però ell sempre troba una opció i per això tenim aquest nom.

4.2.2. Factors de protecció familiars

En relació als factors de protecció familiars, Brooks (2006) afirma que la família exerceix una gran influència en el desenvolupament de la resiliència en els infants en general, així com en els infants que viuen al carrer. No obstant això, segons Howard i Johnson (2000), en famílies que viuen una situació de pobresa, hi ha altres membres del sistema familiar més enllà dels progenitors -com els avis i les àvies- que prenen un paper essencial en la cura dels infants (Molahlehi, 2014).

Brooks (2006) afirma que un dels factors de protecció més importants durant la infància es basa en la presència d'una relació de cura i suport amb un adult de confiança (Molahlehi, 2014). Així doncs, i afirmant el que deien Howard i Johnson (2000) respecte les famílies que viuen situacions de pobresa, podem veure que en el cas d'en Mahesh, el principal vincle familiar amb un adult de confiança es basa en la relació que tenia amb la seva àvia: *In the past I had a very good relationship with my grandmother and my uncle.*

Mencionant la teoria de Vanistendael (1994) sobre la construcció de la resiliència, veiem que l'autor parla del fet de responsabilitzar-se a l'hora de cuidar algun ésser estimat com algun membre de la família (Fiorentino, 2008). Veiem que en Mahesh exposa que quan el seu pare va començar a abusar de l'alcohol, ell va començar a tenir cura de la seva germana petita, moment i motiu pel qual va començar a cuinar:

He always came home late and we had to wait for him. My sister was always crying because she was hungry, and I couldn't see my sister crying. For this reason, I started cooking

4.2.3. Factors de protecció ambientals

Lachman i Poblete (2002) afirmen que la presència de models positius com mestres i líders a la comunitat de l'infant representa un factor de protecció ambiental important. Howard i Johnson (2000) afirmen que les escoles poden tenir cura dels infants, prestar-los atenció, escoltar-los i, inclús intervenir davant de possibles problemes que puguin tenir. A més asseguren que el fet d'estar a una escola que gaudeix d'un equip docent afectuós solidari i atent ajuda a construir la resiliència en infants que viuen en situacions i llars desfavorides (Molahlehi, 2014).

En el cas estudiat, veiem que en Mahesh gairebé mai ha pogut anar a l'escola, i quan hi ha anat ha estat durant un període de temps curt. Així doncs, no ha pogut establir aquest vincle afectuós amb el personal docent de cap centre educatiu formal. No obstant això, en Mahesh ha estat -també durant temporades curtes- en centres que atenen a infants que viuen o que han viscut al carrer, on sí que ha tingut tutors de referència. Entre ells, la Marta Corominas destaca el paper de B, persona que tutoritzava a en Mahesh quan estava a APC¹⁵ Nepal:

Era una miqueta com el seu referent, perquè quan ell s'havia escapat sempre d'escoles i tal havia anat a parar allà i allà li donaven menjar i llit.

A més, en el cas estudiat cal destacar el paper de la mateixa Marta Corominas, així com d'altres voluntaris catalans i nepalesos que han estat vivint amb el subjecte durant certs períodes de temps. Quan en Mahesh era petit va crear un vincle afectiu molt fort amb la Marta, qui sempre ha estat una persona de referència per a ell. De fet, la Marta considera que en Mahesh l'ha tractat sempre com una figura maternal:

¹⁵ Association for the Protection of Children.

Sempre m'escrivia missatges d'amor, jo crec que ell em veia una miqueta com una figura maternal; l'amor d'aquest maternal, una persona que potser tenia l'edat de la seva mare per ell, que l'escoltava, que li feia cas...

Es pot veure que l'extensió dels dos darrers subapartats és significativament menor a la dels factors de protecció personals, així com l'apartat de factors de risc en general. Aquest fet no és una mera coincidència, sinó que reflecteix el mèrit de la construcció de la resiliència del subjecte, així com de la cerca continuada d'opcions tenint en compte la manca de factors de protecció i la gran influència dels factors de risc.

5. Limitacions

Al llarg de la realització del present projecte s'han detectat diverses limitacions. En relació a la primera limitació, és necessari tenir en compte que aquest treball és un estudi de cas únic, de tal manera que els resultats no són transferibles ni aplicables a cap altre cas.

En segon lloc, cal destacar que el tema escollit es pot dividir en dos grans eixos, ambdós de molta complexitat: la resiliència i els infants que viuen als carrers de Katmandú. En relació a aquest últim eix, i ateses les diferències existents entre la realitat nepalesa i la catalana, ha estat necessari contextualitzar el país a grans trets. Per aquest motiu, i per no treure pes a la part pràctica del treball, el nombre de pàgines del projecte no s'ha pogut cenyir al que proposava el centre universitari.

La següent limitació es va detectar abans d'iniciar la part pràctica del projecte. Gràcies a la primera visita al Nepal, els petits coneixements que es tenen respecte el país i algunes de les històries que es coneixen a través de persones que han treballat amb infants del carrer, se sabia des del principi que aquestes persones es caracteritzen per tenir certa desconfiança envers qui no coneixen, per tenir una autoestima baixa i, sovint, certa vergonya.

Així doncs, es va detectar que aquest fet podia esbiaixar o condicionar l'entrevista que es portaria a terme personalment al Nepal, vist que el subjecte no coneixia a l'entrevistador. Per tal d'evitar la influència d'aquesta limitació es van contemplar diferents opcions que facilitarien l'obertura de l'entrevistat. Abans d'iniciar l'entrevista amb el subjecte, es va quedar amb ell en una cafeteria, on es va portar a terme el primer contacte. Aquesta primera trobada tenia l'objectiu de disminuir les possibles tensions que aquest pogués sentir en relació a l'entrevista que es portaria a terme posteriorment. A més, i en relació amb la mateixa limitació, es va decidir que l'entrevista seria presenciada per la Marta Corominas, una persona de referència pel subjecte. Es considerava que aquest fet generaria un cert grau de confiança i, en conseqüència, d'obertura.

Una altra limitació a destacar es basa en l'idioma en què s'ha portat a terme l'entrevista, vist que l'anglès no és la primera llengua del subjecte ni de l'entrevistador. Cal destacar que la llengua materna d'en Mahesh és el nepalès i, malgrat coneix la llengua anglesa, el nivell de fluïdesa de l'entrevista està molt condicionat. Fruit d'aquesta limitació, el subjecte en alguns casos donava respostes buides de contingut o confuses. Aquest fet ha interferit molt en la transcripció de l'entrevista.

Per tal de portar a terme l'entrevista de manera exitosa, es va haver de dissenyar un guió que englobés els principals punts d'interès a tractar. Atesa l'experiència prèvia en el país s'intuïa que el subjecte en molts casos no entendria la complexitat de les preguntes, qual cosa també ha representat una limitació. Aquesta limitació representa un dels motius pels quals s'ha escollit l'entrevista semiestructurada com a instrument de recollida de dades, vist que l'espontaneïtat que caracteritza aquest tipus d'entrevistes ha permès l'aclariment de qüestions que el subjecte no entenia, així com la redirecció de les seves respostes en cas que respongués quelcom que no era el que es demanava.

Lligat amb l'anàlisi de les dades recollides, una dificultat trobada es basa en què la majoria d'estudis sobre els processos de construcció de resiliència presten més atenció als factors de risc que als de protecció. Així doncs, els resultats s'han pogut lligar molt més amb la teoria en el cas dels factors de protecció que dels de risc.

6. Assoliments de la investigació

Al llarg de la present investigació s'han portat a terme diversos assoliments a nivell acadèmic, relacionats de manera directa amb l'elaboració d'aquest treball. No obstant això, en aquest apartat resultarà impossible no tractar els assoliments personals; els aprenentatges que s'han extret de la gran experiència que ha suposat portar a terme aquest estudi des del moment de l'elecció de la temàtica, passant per la gran importància del que es va extreure durant el viatge al país, fins a l'elaboració d'aquestes darreres pàgines.

En relació als assoliments lligats amb l'elaboració del Treball de Fi de Grau en si, cal destacar en primer lloc i en relació als estudis previs respecte la temàtica tractada, que hi ha alguns estudis que han centrat el seu focus d'atenció en els infants que viuen als carrers de Katmandú, fent un anàlisi profund de quin és l'estat d'aquesta qüestió. Hi ha altres estudis que s'han enfocat en els processos de construcció de resiliència durant la infància i l'adolescència. No obstant això, no s'han fet gaires estudis previs sobre la construcció de la resiliència en els infants que viuen o que han viscut als carrers. De fet, durant la recerca bibliogràfica no es va trobar cap investigació que s'hagués centrat en la resiliència dels infants que viuen als carrers de Katmandú. Així doncs, el primer assoliment consisteix en la consecució del primer estudi que engloba el concepte de resiliència infantil i el fet de viure als carrers de la capital nepalesa.

És necessari remarcar que es va viatjar al Nepal amb l'objectiu de treballar la qualitat de l'entrevista, vist que si aquesta es portava a terme a través de videotrucada o d'algun altre recurs que no fos presencial s'ometrien molts aspectes importants, com la comunicació no verbal. A més, no es podria haver portat a terme una trobada amb el subjecte abans de l'entrevista, de tal manera que hagués resultat complicat generar un espai de confiança. Aquest fet podria haver interferit de manera negativa en l'obertura del subjecte. Així doncs, el segon assoliment va relacionat amb la riquesa de l'entrevista portada a terme, una riquesa potenciada pel desenvolupament presencial de la mateixa.

El viatge al Nepal també ha permès portar a terme una recerca pròpia, estudiada en primera persona i no a partir d'estudis o històries que provenen d'altres autors o persones que coneixen el país i la realitat en qüestió. Aquest fet dona versemblança al projecte i també representa un assoliment acadèmic molt important.

Cal destacar, a més, que el fet d'haver conviscut durant uns dies amb infants que han estat vivint al carrer recentment, amb les seves històries, el contacte amb en Mahesh, així com les converses amb persones que viuen al Nepal, ha facilitat la proximitat cap a la realitat de la

vida al carrer a Katmandú. Aquesta obtenció tampoc s'hagués aconseguit de la mateixa manera sense viatjar al país. És evident que, malgrat que aquest fet deixa una gran petjada als assoliments acadèmics lligats als resultats del treball en si, marca encara més els assoliments personals del projecte.

Una vegada finalitzada l'elaboració d'aquest projecte, cal dir que la consecució dels presents assoliments va molt més enllà del camp professional; dels coneixements lligats a la psicologia en si. Els grans assoliments d'aquest treball estan relacionats, en gran part, amb l'àmbit personal. Durant el viatge al Nepal, i atesa la investigació portada a terme així com la convivència amb infants del carrer, s'ha pogut captar la vertadera essència del país, deixant de banda el sentiment de ser un mer visitant o turista.

7. Aportacions i futures línies d'investigació

L'apartat anterior engloba les diferents línies en les quals s'han aconseguit assoliments. El present punt també parla d'assoliments, però aquest pretén anar molt més enllà. Aquest apartat intenta plantejar uns assoliments completament diferents però igualment importants: aquells assoliments relacionats amb el futur.

Les aportacions i futures línies d'investigació del present projecte estan estretament lligades amb Options Catalunya Nepal, una associació que vol formar a joves que es troben en situació de risc d'exclusió social al Nepal, a través de la creació d'una escola de formació professional que afavoreixi la inserció laboral d'aquests joves. L'associació va estudiar quin era el tipus de població de Nepal més afectada a nivell d'inserció social i va veure que eren els adolescents a partir dels 16 anys, vist que fins al moment aquestes persones poden estar institucionalitzades en orfenats o altres tipus de centre que els facilita unes condicions que els permet sobreviure. No obstant això, quan aquests joves compleixen els 16 anys són desinstitucionalitzats i, en conseqüència, molts d'ells acaben vivint al carrer. Així doncs, Options pretén formar alumnes que es troben en aquesta situació.

El vincle entre el present projecte i l'associació Options Catalunya Nepal s'explica per diferents motius. En primer lloc, cal tenir en compte el paper com a voluntària en la mateixa associació. En segon lloc, Options ha tingut un paper essencial en l'elaboració del present treball per diferents motius, principalment per facilitar l'accés a la mostra. Cal destacar també que es va conèixer l'associació abans de marxar -per primera vegada- al Nepal. En aquell moment, Options es trobava molt a l'inici del que actualment és el seu recorregut. Es pot dir que l'associació durant el primer viatge va inspirar bastant generant així una certa inquietud respecte els col·lectius més desfavorits del país. Aquesta curiositat ha representat un dels factors que van portar a la decisió del tema del present treball.

Durant el darrer viatge la pròpia implicació en l'associació va començar a créixer i, després de l'arribada a Catalunya, ha anat prenent forma. Atesa la gratitud que se sent per l'acompanyament de l'associació abans, durant i -de ben segur- després del projecte, i vista la motivació per seguir creixent com a part de l'associació, aquest treball serà entregat a Options Catalunya Nepal.

En les futures línies d'investigació, podria resultar interessant l'estudi d'altres casos diferents al que es tracta en aquest treball. Es podrien analitzar històries de vida en les quals la resiliència no s'hagi pogut construir exitosament. Seria d'especial interès també el fet de tenir

en compte la variable gènere, vist que ser una dona representa un factor de risc personal important arreu del món, un risc que es multiplica si -a més- es tracta d'una dona nepalesa.

A més, en un futur s'espera poder continuar aquesta investigació plantejant nous reptes. Durant el present treball s'ha estudiat en profunditat el procés de construcció de resiliència d'un subjecte en concret. No obstant això, es considera que les futures línies d'investigació poden anar encarades al disseny de mètodes de promoció de la resiliència en el col·lectiu estudiat i, sobretot, en l'aplicació pràctica dels mateixos.

Les presents aportacions no es poden entendre si s'omet la idea que aquestes últimes pàgines no representen el final d'aquest treball. Cal tenir en compte que aquest projecte, i sobretot les experiències viscudes gràcies al mateix, ja formen part de la pròpia vida. Per aquest motiu, i atès que l'etapa com a estudiant de la Universitat de Vic aviat quedarà tancada, se seguirà treballant amb els col·lectius desfavorits del Nepal com a voluntària d'Options. Més enllà de les futures línies d'investigació acadèmiques, no es poden entendre futures línies a nivell personal deslligades del Nepal.

Encara hi ha molta feina a fer.

8. Conclusions

Quan es va començar el present Treball de Fi de Grau, i vista la petita coneixença que es tenia respecte la història del subjecte estudiat, la principal hipòtesi era que en Mahesh havia construït exitosament la seva resiliència. Aquesta suposició es fomentava sobre diferents arguments.

En primer lloc, se sabia que molts dels infants que vivien amb ell al carrer havien mort, de tal manera que en Mahesh -per seguir vivint- havia de tenir algun tipus d'estratègia que l'hagués ajudat a sortir de la gran adversitat que suposa viure als carrers de Katmandú o de qualsevol altra ciutat, i més encara si ets només un infant. En segon lloc, es coneixia el present d'en Mahesh; se sabia que estava lluitant per ser el professor de cuina d'Options. Així que el seu present també apuntava a la superació i a l'enfortiment. Apuntava a la resiliència.

Abans de portar a terme l'entrevista amb el subjecte, a més, la hipòtesi era que en Mahesh tenia molts factors de risc familiars i ambientals. No obstant això, es considerava que podia no tenir-ne tants a nivell personal. En l'anàlisi de la seva història de vida s'ha vist com el subjecte, a part dels factors de risc familiars i ambientals, també presenta grans factors de risc personals lligats a l'època en la que va estar vivint al carrer i marcats per grans abusos, per tenir certa resistència a les normes i per una mala nutrició.

La hipòtesi que es tenia en relació a la presència eminent de factors de risc familiars i ambientals s'ha confirmat. El procés de construcció de resiliència d'en Mahesh ha rebut la gran influència d'uns factors de risc familiars molt marcats pel fet de ser de casta baixa, dels dos abandonaments que ha viscut, de l'abús d'alcohol per part del seu pare, de la desintegració dels seus vincles familiars i la mort de dos familiars propers.

A més, els factors de risc ambientals també exerceixen una forta influència en el cas treballat. En relació als mateixos, cal tenir en compte que al Nepal hi ha una situació de pobresa important i, en el cas d'en Mahesh, es poden veure sentiments de culpabilitat lligats a aquesta situació. El mateix fet de viure al carrer també representa un factor de risc ambiental important i cal dir que hi ha factors secundaris a aquesta situació, com el consum de substàncies psicoactives, la violència o els abusos que reben els infants que viuen als carrers de Katmandú.

La hipòtesi inicial en relació als factors de protecció era contrària a la dels factors de risc; es considerava que hi podien haver molts factors de protecció personals però, en canvi, els factors de protecció familiars i ambientals eren escassos. L'anàlisi de la història de vida d'en

Mahesh va concordar amb la hipòtesi. El subjecte presenta grans factors de protecció personals marcats per una bona capacitat de resolució de problemes, per un control del passat per poder-ne parlar sense reviure un dolor extrem, per unes bones habilitats interpersonals, una gran empatia, optimisme i perseverança.

En relació als factors de protecció familiars i ambientals, es pot veure com aquests són escassos. A nivell de factors de protecció familiars en Mahesh ha tingut un vincle de cura i de confiança amb el seu tiet i la seva àvia, malgrat que aquest no ha estat continuat en el temps. A més, quan el seu pare consumia alcohol ell es responsabilitzava de la seva germana petita. A nivell ambiental, només destaca el fet d'haver tingut tutors i persones de referència.

En resum, veiem que la hipòtesi inicial que apuntava a la construcció exitosa de la resiliència per part del subjecte d'estudi es compleix. Al llarg de la vida moltes persones es troben amb grans obstacles, situacions adverses, algunes d'elles es poden definir -inclús- com a extremadament adverses. Davant de les mateixes, el fet d'adaptar-se representa un dels aspectes clau per sobreviure. En Mahesh, des de ben petit no ha fet res més que buscar opcions.

Quan vivia als carrers de Katmandú, el subjecte va desenvolupar unes estratègies que atreien a una gran quantitat de turistes. Es va aprendre les capitals de tots els països per poder sorprendre, i caure en gràcia, als visitants de Katmandú quan aquests responien a una pregunta que ell sempre els feia: *where are you from?*. És evident, doncs, que en Mahesh ha pogut aplicar aquest pensament estratègic a les adversitats que s'ha anat trobant. Sempre ha trobat opcions.

Com bé va dir Carles Capdevila al seu article *Sempre hi ha una opció, diu en Mahesh* (2016), publicat al diari Ara, tendim a victimitzar els infants que viuen al carrer. I no ho oblidem, és cert que són víctimes. No obstant això, si ens centrem en la seva resiliència està clar que en podem aprendre moltes coses. Carles, després d'haver conegut a en Mahesh, jo també "me l'imagino als instituts explicant la seva vida". I sí, "té moltes classes per donar".

9. Referències bibliogràfiques

Aguiar, E. i Acle-Tomasini, G. (2012). Resiliencia, factores de riesgo y protección en adolescentes mayas de yucatán: elementos para favorecer la adaptación escolar. Recuperat de: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=79825836002>.

Aguilar, N. (2015). *El papel de la resiliencia en la percepción del estrés psicológico y en la eficacia de un programa para el control del estrés*. (Tesis doctoral). Recuperat de <http://digibug.ugr.es/handle/10481/53862>

Capdevila, C. (9 d'abril de 2016). Sempre hi ha una opció, diu en Mahesh. *Diari Ara*. Recuperat de: https://www.ara.cat/opinio/Sempre-ha-opcio-diu-Mahesh_0_1556244420.html

Cardozo, G., & Mar, A. (2009). Adolescentes en riesgo psicosocial y resiliencia.

CWIN Nepal. (2019). *Child Helpline – 1098*. Recuperat de: <https://www.cwin.org.np/index.php/media-centre/test.html>

Díaz B, L., Torruco G, U., Martínez H, M., & Varela R, M. (2013). La entrevista, recurso flexible y dinámico. *Investigación en Educación Médica*, 2(7), 162-167. [https://doi.org/10.1016/S2007-5057\(13\)72706-6](https://doi.org/10.1016/S2007-5057(13)72706-6)

Ebinger, C. K. (2011). *Nepal and bhutan. Energy and Security in South Asia*.

Florentino, M. A. T. E. F. (2008). La construcción de la resiliencia en el mejoramiento de la calidad de vida y la salud, 15, 95-114.

García, A. B. (2015). Barreras y ayudas a la inclusión : estudio basado en las historias de vida de estudiantes con discapacidad.

Gellner, D.N. (2007). Caste, Ethnicity and Inequality in Nepal. *Nepal: Towards a Democratic Republic*, 1823-1828. Recuperat de: https://www.jstor.org/stable/4419601?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents

Government of Nepal. (2019). *Kathmandu Metropolitan City*. Recuperat de: <http://www.kathmandu.gov.np/en/node/78>

Hachhethu, K., Kumar, S., & Subedi, J. (2006). *Nepal in Transition: A Study on the State of Democracy*.

- Huchim, D. i Reyes, R. (2013). La investigación biográfico-narrativa, una alternativa para el estudio de los docentes. *Revista. Actualidades Investigativas en educación*.
- Jiménez, C. Características de la fuente del terremoto de Nepal 2015. (2015). *Ciencias físicas*, 35-43.
- Jiménez, E. G. (1996). Metodología de la investigación cualitativa .
- Kidd, S., & Shahar, G. (2008). Resilience in Homeless Youth: The Key Role of Self-Esteem. *American Journal of Orthopsychiatry*, 78(2), 163-172. <https://doi.org/10.1037/0002-9432.78.2.163>
- Larsen, H. B. (2003). Children of the city: A study of street children in Kathmandu, their social practices and territoriality.
- Misachi, J. (2018). Worldatlas. *Largest Ethnc Groups In Nepal*. Recuperat de: <https://www.worldatlas.com/articles/largest-ethnic-groups-in-nepal.html>
- Miguélez, M. M. (2005). El Método Etnográfico de Investigación, 1-16.
- Miki. (1998). ESTADO DE ARTE EN RESILIENCIA - Organizacion Panamericana de la Salud, 1.
- Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación. (2018). República Federal Democrática de Nepal. *Oficina de Información Diplomática*, (2017), 2015-2018. Recuperat de http://www.exteriores.gob.es/Documents/FichasPais/NEPAL_FICHA_PAIS.pdf
- Molahlehi, LA (2014). *The views of street children on how streetism can be prevented*. (Tesis doctoral). Recuperat de: <https://dspace.nwu.ac.za/handle/10394/13164>
- Moore, J. (2013). Research Summary: Resilience and At-risk Children and Youth. *National Center for Homeless Education*, (April), 1-23. Recuperat de <http://srvlive.serve.org/nche/downloads./resilience.pdf>
- Munist, D. M., Santos, L. H., María, D., Kotliarenco, A., Néstor, E., Ojeda, S., ... Kellogg, F. W. K. (1998). Manual de identificación y promoción de la resiliencia.
- Pérez, S. (2016). Crecer a pesar de todo: un caso de resiliencia infantil. *Infancias Imágenes*, 15(2), 239. <https://doi.org/10.14483/udistrital.jour.infimg.2016.2.a05>

Rodríguez, M., Morell, J.M. i Fresneda, J. (2015). *Manual de promoción de la resiliencia infantil y adolescente*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Thakuri, S. (2017). A Situation Analysis of Child Rights in Nepal Towards a Brighter A Situation Analysis of Child Rights in Nepal.

Thapa, R. B., Murayama, Y., & Ale, S. (2008). Kathmandu. *Cities*, 25(1), 45-57. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2007.10.001>

Trujillo, S. (2011). ¿Hay un origen del proceso resiliente? Una lectura de *la maravilla del dolor* de Boris Cyrulnik. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6113815>

Ungar, M. (2005). *Handbook for working with children and youth: pathways to resilience across cultures and contexts*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Valencia, J., Sánchez, J., Montoya, L., Giraldo, Á., & Forero, C. (2014). Ser niño en situación de calle: un riesgo permanente. *Revista Facultad Nacional de Salud Pública*, 32(2), 85-91. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1177/0160597614543741>

Vanistendael, S. (2002). *La Felicidad es posible. Despertar en niños maltratados la confianza en sí mismos: construir la resiliencia*. Barcelona: Gedisa.

Veras, E. (2010). Historia de vida : ¿un método para las ciencias sociales ?,142-152.

Villar, F. i Triadó, C. (2006). *El Estudio del ciclo vital a partir de historias de vida: una propuesta práctica*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelons, cop. 2006.

ANNEXOS

Annex 1. Consentiment informat en anglès

Research work title: A study of children's resilience on the streets of Kathmandu

Author: Eva Soldevila Muñoz

For the opportunity to participate in the recording, I agree that I shall not receive any compensation for my participation. I grant the author the irrevocable and unrestricted right of use of my name, voice, and biographical material produced via my participation in the recording.

I agree that I will not assert or maintain assigns and licences, a claim, action, suit or demand of any kind or nature whatsoever, including but not limited to those grounded upon invasion of privacy, rights or publicity or other civil rights, or for any reason in connection with the authorised use of my voice as herein provided.

By my signature here, I understand that I will, to the best of my ability, adhere to the schedule agreed prior to the beginning of my engagement.

I also understand that the research work title listed above is tentative and can change without releasing me from the terms of this contract.

I hereby certify and represent that I am over 18 years of age and have read the foregoing and fully understood the meaning and effect thereof.

Annex 2. Consentiment informat en català

Títol del projecte: Estudi sobre la resiliència infantil als carrers de Katmandú

Autor/a: Eva Soldevila Muñoz

En la meva participació en el projecte, estic d'acord en no rebre cap compensació. A més, concedeixo a l'autor el dret a irrevocable i sense restriccions d'utilitzar el meu nom, la meva veu i altre material biogràfic exposat durant l'enregistrament.

Estic d'acord amb no mantenir assignacions i llicències, reclamacions, accions, demandes de cap tipus o naturalesa incloent – entre d'altres – aquelles fonamentades en la invasió de la privadesa, dels drets o en qualsevol altre motiu relacionat amb l'ús autoritzat de la meva veu, tal i com s'estableix en aquest document.

Amb la meva signatura en el present document, estic d'acord en fer el millor del que se'm demana i em comprometo en seguir el calendari acordat al principi del projecte.

Entenc, també, que el títol del projecte exposat en aquest document és provisional i pot canviar sense alliberar-me dels termes d'aquest consentiment informat.

He certificat i representat que sóc major d'edat i afirmo que he llegit el que s'ha exposat anteriorment i he entès el significat i l'efecte d'aquest.

Annex 3. Transcripció de l'entrevista: Mahesh Rajak¹⁶

Eva: Namaste, I'm Eva, I'm from Catalonia and I'm studying my last year of Psychology at the University of Vic. Currently, I'm doing my final project, which is about "resilience", the capacity to lead with adverse situations and to become empowered. Resilience is built as a result of the interaction between risk factors and protection factors which can be personal, familiar and from social environment.

In my project, I decided to apply the psychological concept of "resilience" to people who have lived on the streets oh Kathmandu. For this reason, I'm interviewing different people who have lived through this type of situations with the aim to know their life story and analyse the risk and protection factors that may be associated with the construction of resilience.

I would like to thank you for accepting the participation in this project, which means a lot to me, both professionally and personally. I've created a bond with Nepal and is a reward for me to study the reality of this country.

Mahesh, how old were you when you started living on the streets of Kathmandu?

Mahesh: I think I was eight or ten. Middle of eight and ten.

Eva: How long did you live on the streets of Kathmandu?

Mahesh: I don't know, many years. Almost like ten years.

Eva: So, you stopped living on the streets when you were, more or less, eighteen?

Mahesh: Yes, I was seventeen or eighteen.

Eva: Did someone or an organization help you leave the streets?

Mahesh: I don't understand... Help me to...?

Marta: To go out of the streets.

Eva: Yes. To stop living on the streets.

¹⁶ Ateses les dificultats d'expressió per part del subjecte en relació a la llengua anglesa, aquesta entrevista ha estat transcrita amb aclariments gramaticals posteriors a la gravació, amb l'ajuda del mateix subjecte. Així doncs, la present transcripció no és literal en totes les respostes. No obstant això, els canvis aplicats només són aclariments gramaticals; en cap cas s'ha modificat la idea que volia expressar el subjecte.

Mahesh: Yes. Many organizations helped me, but in that time, I just liked to stay on the streets, especially in Thamel, because many tourists were there. I felt that Thamel was the best place for me to stay, as we could get money, we could get food, we could get everything.

Many organizations said, “come with us and we will help you study”. But in that time, I didn’t want to study, I was good on the streets.

Eva: Do you remember the name of these organizations?

Mahesh: One of them was called Bisauni Nepal, also called Voice of Children, it was near to Thamel, maybe ten or fifteen minutes from there. Now this organization is closed. Another organization that helped me was Cwin Nepal. This organization was the best place for me to stay because one time I got very ill and they took me to the hospital. I was living in Cwin for two or three months. Without the help of this organization I would have died. Now I think they have closed. And the last one is APC Nepal, which is in Basantapur.

Eva: Could you summarise your experience living on the streets of Kathmandu?

Mahesh: I started living on the streets of Thamel but I also stayed in Rajdarwar, Annapurna, in New Road, in Basantapur, in Kalimati and in Kalanki, all of them near to Thamel. For me it was good to stay in Thamel because everybody gave me food and money. After, when I was in Basantapur, I was collecting plastics and selling them in some kind of shop. After this, we bought some food and glue. In Basantapur I also met a man who pickpocketed, and I started going with him.

Eva: And during these years I imagine that you met other street children...

Mahesh: Yes. Now, when I see street children, I remember my life. In New Year’s Eve I was with a friend in Thamel and we saw some boys sleeping. They didn’t have blankets. There was another man sleeping alone with a big blanket. I think he was a driver and he was drunk. I took the blanket from him and I used it to shelter children.

Eva: How was the relationship that you had with your family before living on the streets of Kathmandu? Did you have a person (a friend or a relative), with whom you had a very good relationship?

Mahesh: The relationship that I had with my family was very bad because my parents had some problems and they were always fighting, they were hitting each other and sometimes the police called us to ask why our parents were always fighting, but we didn’t know.

In the past I had a very good relationship with my grandmother and my uncle. I also had a really good relationship with my little sister, but she died. Before dying, sometimes I went home to see her, and my father asked me why I came home.

Now I don't have a good relationship with nobody of my family. I have an older brother, who left home before me and now I don't know where he is. I think that two years ago I saw him near Thamel. I have asked to so many people where he is, but they don't know. I don't know what happened to him.

Eva: Do you think that having a bond with this person has motivated you to get over this situation?

Mahesh: I also wanted to live with them, but I don't know why I also wanted to stay on Thamel, on the streets. Everybody said, "come home, live with us" but I didn't want to stay with anyone because I didn't like to stay with my family as I needed freedom. They helped me a lot, but I always ran away from every place. I don't know why, I think that was because when people get money and freedom... It is good for them. But now I think I made a big mistake because, nowadays, is hard for me to do some jobs as nobody gives opportunities to people who has not studied.

Eva: On the streets of Kathmandu there are a lot of dogs. When you were living on the streets did you ever create a bond with an animal? Which animal? What did it mean for you?

Mahesh: No, because when we lived on the streets, dogs came to bite us. When I was in Basantapur many dogs bite me. That time was very bad because we were collecting and carrying plastics. That time was really bad. I like animals. I like dogs, I like cats also. When I was in South Arabia there were lots of cats. But when I was living on the streets, I hadn't a relationship with any dog and other animals.

Eva: Could you describe the daily life of a street child in Kathmandu? What do they do during the day, from morning to night time?

Mahesh: In the morning some children are asking for money on the street, some others are stealing in shops, some children are pickpocketing... I think I didn't pickpocket anybody, but I walked with the person who pickpocketed. Many times, I was in jail because guys who pickpocketed were clever and they could run away. The, but they didn't do anything, one day they catch you and the day after they let you leave.

Children begs and pickpocket people no matter if you are nepali or you are a tourist. Nowadays, tourists are very clever, they don't carry and use money in an opened place, but most of nepali people carry money in a opened place and it is easy to take them money.

In Kathmandu there are some place where children only pickpocket other people, there are other places -like Thamel- where children, apart from pickpocketing, beg tourists and there are some other places where children carry plastics to sell them.

Eva: From your point of view, what is the reason or the reasons why there are so many children on the streets of Kathmandu?

Mahesh: I think that the main reason for children to live on the streets is a family problem and some others have the same reason than me: they don't want to live anywhere. Some children live on the streets because of their family, they have a problem with their family – their parents are constantly fighting, for example – or they don't have a family. But, from my point of view, the reason that affects the most children living on the streets is that they don't want to live anywhere.

Eva: What do you think was the reason for you ending up on the streets?

Mahesh: When I was four or five years old, I started going to school with my brother, who is two years older than me. My father was a nice person. After some years of getting married with my mother, my father started drinking and smoking because my mother had affairs with someone else. After some years, we had to leave the school because my parents couldn't pay it. My father had a laundry shop and, after leaving school, my brother and I started working with my father washing clothes and carrying water from a far place.

After some years, I had a little sister and all of us were very happy. In that moment, we thought that our family was completed, but after some months I don't know what happened. My parents were fighting every day. My father every day was telling my mother that she could go with another man. We were constantly calling the police. My brother and I were feeling very bad and after some months he left home. I thought that one day he would come back but he didn't because he was tired of our family.

After some months, my mother also left us with my father. From that moment, we were three living together: my little sister, my father and me. During this time, my father almost finished his money and property because of alcohol. He started drinking at 2 PM. He always came home late and we had to wait for him. My sister was always crying because she was hungry, and I couldn't see my sister crying. For this reason, I started cooking.

Eva: There are a lot of unfavourable situations that affect people who live on the streets (like drug abuse, cold weather, difficulties to get food, illnesses...). From your point of view, which reality affects people who live on the streets of Kathmandu the most?

Mahesh: The biggest problem came from drugs. Most of the children who live on the streets smoke marihuana and sniff glue and when they do it, most of the time they become ill. Smoking and sniffing glue, all together, is not good for children. Lot of illnesses are related to drugs. Now, in Kathmandu, there is many organizations that help them.

Eva: Which is the difference between a male and a female living on the streets? How do you think gender affects this situation? Do females have more risk than males? Which type of risks?

Mahesh: In that time, I think that the situation was the same. Boys and girls had the same problems on the street. I think that – for example – if a boy pickpocketed, he could have more problems than a girl. That was because if a girl did it, everybody said “Ok, let her go”.

Eva: Is there sexual abuse in the streets of Kathmandu?

Mahesh: No, I think that girls on the streets sometimes have a boyfriend and they only have sex with their boyfriends, not with other people.

Eva: So, on the streets, girls will not have more sexual abuse than boys?

Mahesh: No, no. It is the same.

Marta: You don't think that sexual abuse is a problem on the streets of Kathmandu? Because you said that people have sex with their own partner.

Mahesh: Yes. When I was on the streets, I didn't see sexual abuse.

Eva: Can you describe aspects of your personality before, during and after living on the streets of Kathmandu?

Mahesh: When I was living on the streets, I wasn't afraid about anything, I never thought about “tomorrow”. In that time, I only thought “today I have food. It's OK”. Now I worry about my life. I always think “I don't have house and anything to do” and I am always thinking about what to do. When I was on the streets, I didn't have money and anything.

I have been in South Arabia and there I thought: “I can do something, I can earn some money”. Then, I knew about Options, and I think that is a good option for me to work with them. Now

I'm worried about my life. Before I didn't think about my life, I always thought "today I have food, it's good for me. Tomorrow we will see". Before living on the streets, I had never thought about it.

Eva: Do you think you are good at making decisions?

Mahesh: I always decide very quickly. If somebody says something about my life, if somebody hit my ego... I get very angry. The other day I had to decide if I wanted to continue living in a hotel or in a room quickly where I should live and I was thinking what I have to say, and I say quickly "I want to live here".

Eva: Do you think you are also good at solving problems?

Mahesh: I think so, yes. Last week, near my room, there was a woman and she had a big problem. She had one child, a boy, and he had a blood cancer and she also had a problem as, in the past, she had an accident and she had a lot of problems. And she said she needed some money for a room, and she didn't have money. And she asked me "can you help me?", and I said "OK, I can give you 200 if you really need it" and she said "OK". And I gave it to her. She had problems, and I said "OK, take it". When I see some children here... I have to give them some money.

Eva: And don't you think that is better to give them food?

Mahesh: It's better to give them food than money, but I can't buy food for them like here in Thamel... It is very expensive. I can buy it far from here and then I can give it to them... As it is not a lot of money, I can buy something. But it is bad to give them money.

Eva: So, you recommend giving them food instead of money...

Mahesh: Yes, is good to give them food.

Eva: What are the abilities you think street children need to survive?

Mahesh: I think that you have to be good at solving problems. I think that if I had continued living on the street I would have died because I was smoking, smelling glue, smoking marihuana... After all, a lot of people said to me "don't do this, don't do this, don't do this!" and I met the director of APC, who is from France, and one day he came and he said "Don't do this, come with us, I will help you". And I said "OK". In that time, I thought "this is not good for me. Now I have to do something in my life" and I said to myself "now I stop everything". And I stopped.

And then somebody asked me “what do you want to do?”. And I said “I want to sell something on the street” and he said “OK, how much do you need?” and I said 10.000. He gave me the money and I bought some mobile covers and everyday I sold 500 or 600. I found a lot of Indian people, nepali...

I met one Indian friend, he was very nice and he said “you are a very nice person, why are you doing this? You can come to India, you will earn more money”. I asked “is it possible?”, and he said “yes, of course”. I left everything when I went to India. I left cigarettes, marihuana... and I started a new life there.

Eva: Why do you think that you could survive while most of the children die on the streets?

Mahesh: When I grow up and I was on APC... I just thought that this life was not good for me, for my health. But I didn't stop. I used to ran away. After some time I just realised that it wasn't good for me. I had a friend that died in front of me in Basantapur, he put the syringe out of vein, and I felt very bad. I decided to stop everything slowly.

Eva: So, you realise that it wasn't good for you when you were in APC?

Mahesh: Yes. Before everyone was saying to me “why do you are doing this? Stop, stop!” but I just thought “this is not your problem, this is my problem”.

Eva: Did you develop any strategies in order to be respected by other street children?

Mahesh: Every street child is different, the older children usually hit the younger ones. They just need money. If the older children go to ask for money they say “you are grown-up”.

I remember one boy... he was very dangerous. He asked for money to other children and if they didn't give them money, he hit them. He is also dead now. He dead near me, he was always getting high... He was very dangerous. He never made me anything because I have an older brother and when he came to ask me money I said, “I have a brother, if you do me something, he will catch you”, and he stopped.

Eva: Do you believe that your experience on the streets has helped you to get some personal resources that you wouldn't have had otherwise? Which resources have you got?

Mahesh: When I was on the street I learned a lot of things like helping people, respecting them... Some of them were good, some of them were bad...

Eva: Which good ones did you learn?

Mahesh: The good ones were... I learned how to treat people, how to treat people... Young people and also old people, respect people... Some things like these ones. And bad things were related with drugs... Cigarettes, glue... Mostly, in that time I inhaled glue because it was cheaper.

Eva: Maybe also because it was good to support the bad weather?

Mahesh: Yes, and you feel like psycho, you know? Is like... If you see something... When I inhaled glue... I felt that everything was good. And you don't feel the cool, you don't feel the heath... You don't feel anything.

Eva: It is a good feeling I suppose...

Mahesh: Yes.

Eva: Mahesh are you religious? What is your religion? How do you practise? Do you think your religion beliefs have helped you to go through this situation?

Mahesh: No, I don't believe in any religion.

Eva: Which age was the most difficult for you when you were living on the streets?

Mahesh: I think nine or ten...

Eva: Why do you think that they were the most difficult ages? Because it was the beginning?

Mahesh: Because when I was younger, when I was 7 or 8... Everybody likes children, you know? When you are older people say "you have to work, why are you asking money? Why are you doing this?". And in that time, I had problems because if every association said "work. Then you will get food, you will get everything" but it was a big problem and I just ran away from many associations and I did bad things... I walked with guys who pickpocketed... In that time, I had very big problems. After that year I think that I met Marta.

Marta: When?

Mahesh: The last time. No, not that time...

Marta: when did we meet? Now you are 27, we met 20 years ago, so that means that when came to live with us you were 7. Then, I came 2 years later and you were 9.

Eva: So Mahesh, if you met her when you were 7, maybe you started living on the streets before?

Mahesh: No. After 7 I think. When I met Marta, I was living with my family. I was staying with my family, sometimes in Thamel, sometimes with my family.

Eva: So, you were living with your family but you spent a lot of time on the streets.

Mahesh: Yes, because in that time I liked Thamel very much because it was full of light, full of tourists and food... That's why I liked Thamel so much.

Eva: It is an attractive place.

Mahesh: Yes.

Eva: Did you beg the tourists when you were on the streets?

Mahesh: Yes, sometimes in Thamel, not in other places but I used to beg tourists in Thamel. Not to nepali people, only with tourists. I beg, yes, many times... In Thamel.

Eva: And when you begged, did the tourists help you more when you were at a younger age?

Mahesh: Yes, they helped me a lot. Many people helped me. Most of the people that helped me were from Spain, some from France... One day one French guy just leads me to Baudha. Whenever somebody took me like the French guy did... We went by car but when I ran away, I just walked. When I was in the school... That time when I ran away, I just walked.

Eva: Which strategies did you have in order to attract tourists?

Mahesh: When I started living on the streets I didn't know anything about this, but then I just met some friends and they taught me... "You have to do it like this. You don't have to ask for money first, never. First you have to do something for them". First, I always asked "where are you from?" and I always said the capital of their country. And I said "ask me more countries". And then I said the capitals of the countries that they asked. And I say "OK, I've said these capitals, now you have to help me". And they helped me sometimes with food, sometimes with money, sometimes with other things.

A friend taught me to make paintings. First, he gave me paintings to sell to tourists. It had a painting outside, but it didn't have anything inside, so tourists could write something there and

give it to their friends, as a gift. After I learnt how to paint and I just painted everything and I sold the paintings. I did these things in Thamel.

First, I didn't do anything, only asking money: "Sir, some rupies, dollars?". But after... My friends taught me "you have to do it like this". I learnt a lot of things... I learnt painting... I don't know...

Eva: Can you give more examples about some things that you did when you were on the streets to get tourists' money?

Mahesh: Like?

Eva: For example what you have said about learning all the capitals. Can you give more examples?

Mahesh: I don't know. I only remember these things now. First, asking money. And after this, I just learn to say the capitals and, after this, selling paintings... Now I only remember these things. After... I don't know.

But now... I don't see the same number of children who live on the street that in the past. Not like before... Only in night sleeping... Like I have said to you before, I saw them sleeping and I just took a blanket of a man to put on the children. Only this. Now I see less children asking money. Why children are not here asking money now?

Eva and Marta: Why?

Mahesh: Because now there are not a lot of tourists here. Before, in Thamel the tourists were sitting on the street, they were waiting for rooms... In that time there were a lot of tourists here. Nowadays I can see only some tourists, that's why I think street children are not here.

Eva: Nowadays, maybe street children are in Swayambhunath or tourists places...

Mahesh: Yes, I think so... In Swayambhu or in Pashupathi or in New Road... You know? New Road is the main road of Kathmandu city, near Basantapur. Richer people are there. They can go there and ask money, and food also. In Basantapur there is also street children.

But nowadays it is not like before. Before there were a lot of children on the streets, now only a little, I guess. Because I never see a lot of street children. When I was on the street, we were many... 15, 20, 50 sometimes... Some association was giving us some bread, tea, or dal bhat...

Eva: When you were living on the streets did you hang around with a gang, small group, an only friend, just yourself? When did you feel more secure?

Mahesh: With friends.

Eva: So, you never went alone?

Mahesh: Yes, sometimes I was on the street alone, but sometimes also with friends.

Eva: Did you feel more secure when you stayed on the street with other people than when you were walking alone?

Mahesh: No... Not secure.

Marta: When you were with a gang? It was not secure?

Mahesh: No, no... Because gangs are always fighting, you know? Thamel gang and Basantapur gang... I felt good when I was alone because nobody came to fight.

Eva: During all your life, what would you describe as reasons for wanting to continue alive?

Mahesh: A reason to continue my life?

Eva: Yes, a reason for you to continue alive when you were in the streets.

Mahesh: Can you give me an example?

Marta: To continue living. Sometimes people are on the street, they are desperate, and they want to die. But you didn't, you are still alive. Why? What gave you power to continue living?

Mahesh: I don't understand.

Eva: For example, some children are on the street and they have a hard life, but they really love some relative and they want to continue living because they love this person and they don't want to die for this reason. Did you have some reason like this one?

Mahesh: No, I don't have any reason. I only thought about my life. Sometimes I felt like I had to do something, but sometimes I thought "I don't want to stay in this life", but most of the time I thought "I have to do something".

Marta: Something like what?

Mahesh: Like I had to do some work, like I have to show people that I can do something... Because many associations came for me to take me and I always ran away and I just wanted to show them that I could do something. And I asked to many people “Can you help me?”, but most of the associations didn’t help me. The last one, APC, helped me with money, but most of other associations didn’t helped me with money, they only helped me with food, letting me stay there... But when I grow up, I needed money to started something. I was young and nobody would give me a job.

Eva: I know that you and Marta have an special bond. Do you think that it was a reason for you to continue living?

Marta: A reason to not to decide “life is too hard, I don’t want to live anymore”.

Mahesh: Sometimes I felt like this and now, sometimes, I feel like this also. Now sometimes I think that it is very hard to me because I am getting older and I don’t have money, I don’t have nothing. Now I think that it is a got option for me to work like this, and sometimes I think “I can run away from Nepal and go to other countries and I can earn more money there”. I am still thinking, you know?

Now I think less about it than before. Nowadays I’m thinking that I can work with Options, and I can start saving some money... I just think like this buy I have never thought about suicide; I have only thought about going somewhere.

Marta: Eva knows a bit but would you like to tell her, please, about our story. The way we met...

Mahesh: Ok, I understand.

Marta: Everything, from day one to up to now.

Mahesh: To up to now?

Eva: Yes, we have time, so...

Mahesh: Ok. The start... When I was like 6 or 7... I left school and I left my home to go to my uncle house and we were playing with marbles and a lot of tourists came in our place and there were also Nepali people and they were saying “who wants to study in the school?” and my grandmother said “take it, take it, take it!”, and I said “OK”. And they said “you are very cute, let’s go” and I was in the Dalit school.

We just went there and the school admitted us. We started and V... Somebody told her about my story, what happened in my house, everyday fighting and she said “you have a problem, you can stay here”, and I said “OK” and I stayed there. I met Marta and many people: A, G, M...

Marta: You are forgetting someone very important.

Mahesh: I. Yes, sorry. Many people stayed with me there. I started level 5, then I left that school because of freedom. I got freedom more than in my house. There were a lot of guys that came near to my school and they smoked and said “come, come, smoke together”. That was the first time that I smoked. After that I smoked marihuana... I felt freedom and I said “I don’t want to study anymore, I leave school”. That was my start on the street.

I always was in Thamel, and after some years I found her in Annapurna. I was in Annapurna and she found me and she asked me “what do you want to do, work or study” and I said “I don’t know what to do”. Then I said “study” and we search a lot of schools and after all we choose a school. After that I had some problems.

The richest children are studying in this school and me... I just felt... I just studied there some months and I felt like... “They don’t like me”. I felt like... “They hate me...”. I don’t know. One time she said to me “your sponsor is not sending money” I asked for something and she said me this. They hurt my ego and I said “no more here”.

And again, I came here in Thamel and I was thinking a little that it wasn’t good for me and I was in Basantapur and pickpocketed. Just the same story. Then, I stayed on the streets 10 years... I don’t know how to say it.

Marta: I suppose that from 14 years old to 24, more or less...

Mahesh: Yes. I never came back in Nepal, I thought that I would never come back. But the problem was that when I got older... My identity card from Nepal sometimes was a problem for me. When I was going to my room in the nights the police asked “where are you from?”, here you don’t have an identity card, and a lot of problems came and I said “Oh my God” and I came back to Nepal.

In that time my father was dead and I went to my grandmother’s house. She called my mother and she came, and she made my identity card. And I came back to India. After 1 or 2 years I was feeling very bad in India, and I said “no more India” and I came again in Nepal. And I just search some money to go somewhere to earn some more money. I asked it to a lot of people,

I asked the money to my mother also, but she said “we don’t have money”. I asked to my grandmother and my uncle. Nobody gave me money.

Finally, my luck was that... I have been in Basantapur, in the same association than before, the one which I had left from and I just was there and I met an Spanish guy. Not N, another one.

Marta: E.

Mahesh: Yes. He was playing with the children and I was looking... I also asked money to APC also and they said “we don’t have too much money... If you need some money like 5.000, 10.000 we can” I said “I need like 2.000 euros” and they said “no, we don’t have this money”.

I was just looking that guy that was playing football with children in APC and I asked him “where are you from?” and he said “I’m from Spain” and I said “I had a friend from Spain” and they said “OK, what’s her name?” and I said “Marta Corominas”. They said “we know that woman, but in Spain there are more than one Marta Corominas” and I said “I know that her son name is M”. They said “We know her, we know her”. And he took a picture and he said “I will call you”.

I think that after 2 or 3 days he called me. He said “Marta is coming in one week and I thought “Oh, I am very lucky”. When she came I told her my story and what I wanted to do. And she said “OK, I will talk with my friends and, after all, they people sent money and I was in Qatar.

Qatar was not very good for me and I thought “what to do?” and I came back, I had some money and I got some money little by little, I got some money from my uncle also and some money from them also. Then, I went to South Arabia. And in South Arabia I had the same problem.

And now I am here, talking with you. So many problems in my life, so many. But... Whenever I think that life for me is not so hard. If sometimes I get ill yes, it is a problem. But nowadays... An illness would be a big problem for me, but they are paying me my room and everything but... One time I has a lot of fever and the medicines were not working but I had another medicine... In that time I had to spend a lot of money for it.

Life is very difficult; I don’t know why... This is the story... Finished! Do you want to ask me more?

Eva: No, it’s Ok. Thank you very much Mahesh...

Mahesh: You're welcome. Now I also think about what to do in my life, you know? I think Options is a good idea for me and sometimes I think that it is not good. I don't know why. Now I am thinking if Options work, then I can stay and work a lot of years with Options. If not... I can save some money to go to another country.

Last time S said "you are a man; you have to think...". He hurt my ego that time, because he don't know about me and I don't know about him. That time, when I left Marta, I called my mum to ask some money to fly to somewhere.

Sometimes I decide something very quickly, I don't know why. I just get angry very fast sometimes. I don't know what happens with me... That is my problem...

When I was in South Arabia my uncle said something to me that hurt my ego and I said "no more". I said "no more grandmother, no more uncle". Now no more mum also. Now if Marta says something no more Marta also, finished (he starts laughing).

It is a very bad habit... It is a very bad habit... If we get angry with a person... After some months or some years, like 10 years, or 5 years... We need that person; you know what I mean? I feel that, seriously. I don't know about you, but I feel that.

Now I think that I made a mistake because I have to meet my uncle because he is part of my family, like my mum, you know? But sometimes I decide "no more", but after some months I think "oh, I made a mistake".

Marta: You are impulsive...

Mahesh: Yeah... It is a problem... But I think that Options will work. I think so... But I am worried about being a cooking teacher, you know? I have never taught anybody in my life, and now I have to teach some children and I feel like "Oh my God".

Eva: There is always a first time for everything.

Mahesh: I know how to give practical classes, but I am confused in how to teach the theory, in how to do a theoretical class. Oh my God... That's why I bought two books, to learn something. And I am asking my teachers also. They say "don't worry, it is very easy, you can do it". I say "what are you saying, it is not easy" (he is laughing). They say "yes, you are good" and I say "no sir, no...".

Eva: That's because they trust you.

Mahesh: They trust me, yes. And I say “OK, sir. Let’s try”. Let’s begin first with Options and then we will see what happen. If there is some problem, then I will call you. I have some friend also that say “don’t worry”, they say that whenever I call him, they will come.

Marta: You have friends like that? People that you call them, and they come and help you?

Mahesh: Yes. But I they have time, you know? Everybody and S says the same: everybody need money... If I call somebody and I say for example “come two hours...” I have to give them 300, and they will be happy. And after, if I get in some trouble they can come fast. If they come and they didn’t receive anything, and after some days I call them again... They will say that they had never received my call. They will think “OK, if he is not giving money no...”. I have one friend who doesn’t need money. If you call him, he will come. J knows him. He is a very nice guy.

Marta: Something that you didn’t explain to Eva... Because you were saying Options, Options but maybe you can say the name, about Carles... Why is Options created?

Mahesh: Oh, the last time that I met her... And when I was in the street there were always many options, and I choose one option, to do something, you know?

Marta: Stop. What you are going to do now is really important for Options, can I record you?

Mahesh: (he start laughing, he is shy). No, no... When we started with Options everybody will be there, then I can explain it to them.

Marta: OK, continue.

Mahesh: Every day I have a lot of options. I had the option to go to an association and to start and I felt “Oh my God, this is not what I want in my life” I have more options... I had an Indian friend and I said “I think that going to India is a good option for me” but in India... I started working in a restaurant. I worked there 2 or 3 months but finally I said “this is not a good option for me”. In that time I also had the option of going to another restaurant. I found a lot of options. I’m the founder of Options (he is laughing).

Marta: Yes, you are...

Eva: And what does Options mean to you?

Mahesh: I don't know... Let's see... If you come after one year then... We will see (he is laughing). Will you come after one year or not?

Eva: I don't know.

Mahesh: I don't know... (he starts laughing). Because it is so expensive, right?

Eva: Yes... It is expensive.

Mahesh: UVic will pay it to you, the same than Marta (he is laughing). Don't worry, in that time I will have a salary from Options, I will have more money and I will send some money for you to come. No, I just think that here in Kathmandu there are rich people also. I just think "Why am I from here?". My father is also from Thamel, I am a citizen of Thamel... But my father didn't think about us. And sometimes I think "Why am I like this? Why am I poor?", because some of my friends say to me "Mahesh, hello. What are you doing nowadays?" and I have to say "nothing". I think that life is very hard. Don't you? You have a family, a mother, a father, a brother, a sister also...

Eva: Yes, but I think that your situation could be worse because you have gone through very difficult situations and you are here.

Mahesh: Yes, but life is very hard. She is happy (referring to Marta) because in one year she will come back, in some time she is going to England, sightseeing... She is happy.

Marta: Sightseeing no, working.

Mahesh: No, you can see England. And you can see Nepal, how is Nepal in one year, or in six months. For you is also good (referring to me). You came to Nepal to see Nepal, you are lucky. For Nepali people India is a country where you can go, no visa, nothing. But India is like Nepal, nothing different, is the same.

Eva: So, you also think that people from India and from Nepal are similar.

Mahesh: Yes, we are similar. But in Nepal I think that there are more people. Because in Nepal many people are rich. In India only in the cities, but in Nepal here you can go to Kathmandu, to Pokhara and other places... They are very rich. Properties, lunches... We are also poor but, mostly, people are rich. I say it to Marta also: you are from Catalonia and you are helping Nepali People. But why Nepali people are not helping poor people?

Eva: And do you think that India is poorer than Nepal?

Mahesh: Yes.

Eva: But there are a lot of children and people who live on the street here and Kathmandu and they decide to go to India...

Mahesh: In India there are street children but in Nepal they have problems, but in India they don't have problems, they just want to earn money. I saw this in India. In Nepal a lot of children don't have a mother a father... In India I have never seen a situation like this. They just want to earn money all day, but after -on night- they go home... I think that it is like this.

Eva: And why do you decide to go to India?

Mahesh: Because I think that a guy, one of my best friends, always was saying "India is a very good place. Maybe here in Nepal you earn 20 rupies and there you earn 50 per day". And I thought "oh my God, it is a good idea, it is a good option!", and I left.

Eva: And which was the reality there? Was it that good or not?

Mahesh: No, it was good but... only for educated people but for me... It was not good. I started a work washing dishes. Then after, I started working in a company, like a closed company. Then, after, with flowers, you know? Then, in a hotel... After some years I became a cooker.

Eva: And you like it.

Mahesh: Yes. I like it. And after... I think the place was not good. I tried to work in a lot of places, big hotels... But you need education, you know? A certificate... So I said "no more". So I thought that I could work in another country like Qatar, Dubai... I thought I could work there, making houses... I thought like this. But when I was in Qatar the company... I said "I am a cooker" and they said "OK, come, you will work as a cooker". But I didn't work as a cooker. They said "the place of the cooker now is not ready, you can work as a housekeeper, cleaning...". And it was very bad.

Eva: Did you work a lot of hours there?

Mahesh: No, not a lot of hours. I think that I was working 6 hours every day. Yes, 6 hours I think, but the work was also not good for me. I'm a cooker, not a housekeeper. And the salary was not good. They said to me "14 or 15 hundred". But they gave me only 900. So I said "no more Qatar" (he starts laughing). A lot of problems... But I have never said "no more South Arabia".

But now... You know? My uncle did very bad things to me. Before... You know Korea? A lot of people here are learning the language and then they go to Korea. I said to my uncle that I could do these things and he said "no, you are a black person. Koreans don't like black people". Now, I have asked this to other people and they say "no, this is not true. You can learn the language and go there". Then I became very angry with my uncle. I think that I can learn the language and go there. People who go there in one month... They can earn 2500 euros, in one month, in Korea. But work is very hard there... I think 12-14 hours.

Annex 4. Transcripció de l'entrevista: Marta Corominas

Bon dia. Estic fent el meu Treball Final de Grau sobre la resiliència en els nens del carrer de Katmandú i vaig entrevistar a en Mahesh. Durant l'entrevista i la conversa amb ell em vaig adonar que podria ser que la teva figura fos un dels pilars en la construcció de la seva resiliència i m'agradaria, doncs, que m'expliquessis una mica com has viscut tu aquesta història.

D'acord. Doncs jo vaig conèixer a en Mahesh fa 20 anys, quan en Mahesh tenia 7 anys perquè jo estava treballant a Katmandú durant 6 mesos, vaig fer una estada de 6 mesos, i vaig anar a fer classes d'anglès a la Tribhuvan University i vivia en una casa de voluntaris, amb altres voluntaris catalans i nepalesos.

Un dia unes voluntàries, unes mestres catalanes, la G i la M, van trobar a en Mahesh al carrer amb unes màfies, que se'l volien emportar. És una cosa una mica surrealista però és veritat. Les màfies el tibaven per un braç, elles se'n van adonar i el van tibar per l'altre. En Mahesh no sabia cap a on anar perquè no sabia què li estava passant i al final per sort va tirar cap a la M i la G. La màfia se'n va anar sense posar cap impediment perquè al Nepal, per desgràcia, estava ple de nens al carrer i -per tant- podien agafar un altre nen o nena.

En Mahesh va venir a parar a casa nostra, a viure amb nosaltres. Des d'aquell moment vam fer una relació molt forta amb tots els voluntaris catalans i nepalesos perquè era un nen abandonat, a l'escola ell no hi havia anat i per tant no se'n sortia, nosaltres l'ajudàvem fent els deures, jugàvem... Jo me'n recordo fins i tot de cops de puny sobre un sofà. Perquè jo tinc 3 germans i els altres voluntaris deien "però tu com pots fer aquestes lluites amb un nen sobre un sofà a la teva edat?" i jo deia "però si jo em vaig passar tota la meva infantesa amb els meus tres germans, que són més joves que jo, amb cops de puny al sofà". Recordo això: jugar, de moltes bromes, de fer deures... I per alguna raó, que no la sé, en Mahesh va fer un lligam més fort amb mi. Sempre m'escrivia missatges d'amor, jo crec que ell em veia una miqueta com una figura maternal; l'amor d'aquest maternal, una persona que potser tenia l'edat de la seva mare per ell, que l'escoltava, que li feia cas...

Vam passar uns quants mesos així i llavors ens va passar una cosa. Jo tenia uns diners, que no eren meus, eren d'uns arquitectes sense fronteres i en aquell *pack* de diners en faltaven. Quan jo vaig haver d'anar a pagar l'escola de part dels arquitectes sense fronteres de Catalunya faltaven uns diners. Entre nosaltres vam sospitar: "aquests diners els deu haver agafat en Mahesh" perquè uns dies abans ens havia fet uns *regalets* molt petitets, d'anells i de braçalets que nosaltres vam dir "en Mahesh no té ni una rupia, com pot ser que ens faci

aquests regals?”. Però bueno, com que a vegades visitava una família nepalesa d’unes noies que treballaven amb nosaltres vam pensar “potser li han donat uns diners”.

Total, que es va acabar molt malament allò, perquè a en Mahesh, les persones encarregades d’aquell projecte, se’l van emportar a la presó i a nosaltres també. Va venir una furgoneta i se’l van emportar a la presó després d’haver-lo pegat. Va ser una situació molt dura per nosaltres, pels voluntaris catalans, perquè primer el van ben pegar amb una *manguera* i llavors el van portar a la presó, a nosaltres també. Els policies el van tirar per terra i el van començar a pegar molt. Va ser molt dur. Es va fer pipí a sobre i caca de tanta por. Estava plorant i nosaltres també. Va ser una cosa terrible. Al final nosaltres anar demanant “que el deixeu, que el deixeu, que el deixeu...”. Però nosaltres no ens haguéssim imaginat mai que les persones del projecte farien tot això, perquè a més el projecte el portava una persona catalana. No ens pensàvem que s’acabés així perquè sinó nosaltres no haguéssim dit “ens falten diners”, jo crec que no ho haguéssim dit; posem els diners nosaltres i a córrer. Però com que ens pensàvem que era una cosa insignificant ho vam comentar al projecte i es va acabar fatal.

Llavors a la pressió, quan el van deixar anar nosaltres ens en vam anar tots i quan vam sortir per la porta en Mahesh va començar a córrer, a córrer, a córrer... Suposo que tenia molta por de nosaltres. Jo crec que fins i tot ell em va fer responsable a mi de tot això de la presó perquè els diners... Ell es pensava que eren meus. Realment no ho eren, però bueno, és igual. Però és clar, vaig ser jo que vaig dir “ai, en falten alguns, que fort”, i la que ho va comentar amb els altres i al final la informació va anar a les persones del projecte, però jo crec que ell es va sentir traït per mi, per mirades de por, per mirades de por i tot. “Clar aquesta que jo hi tenia tanta confiança què m’ha fet? He acabat estovat per la policia”.

Bueno ell se’n va anar corrents, nosaltres el cridàvem però és clar, no va voler venir. Jo anava pensant “bueno ja vindrà, ja vindrà a casa”. Però no va venir. Va arribar l’hora de tornar aquí i encara no l’havíem trobat i des de Vic jo anava demanant “ha tornat en Mahesh? Ha tornat?”, no va tornar. Vaig contactar als amics nepalesos, dient “Si us plau busqueu-lo”. Ningú el trobava. Va anar passant el temps i ningú el trobava. Tots nosaltres estàvem molt tristos pensant “què li deu haver passat a en Mahesh?, què es pot fer per trobar-lo?”, però havia desaparegut.

Al cap de dos anys jo vaig tornar al Nepal i els nepalesos em deien “aquest nen es deu haver mort perquè no el trobem i com que els nens del carrer s’estan morint sempre es deu haver mort. Oblideu-lo”. Nosaltres vam dir “d’acord, l’oblidem”. Jo vaig tornar al Nepal pensant-me que s’havia mort, no pensava trobar a en Mahesh però com amb alguna esperança de què el

trobaria. Però sense fer-m'hi perquè pensava que era una il·lusió del meu cap però jo no anava pels carrers a buscar en Mahesh quan sabia que els meus companys ja l'havien buscat per tot Katmandú i els nepalesos també per tot Katmandú. Per tant jo no perdia el temps. Però tenia al cap aquesta il·lusió i un dia que anava amb un taxi cap a la universitat va passar una cosa molt curiosa perquè era una carretera que és la carretera de l'Hotel Annapurna que és la més ampla, hi ha uns quants carrils de cotxes, unes balles i uns altres carrils de cotxes. És molt transitada. A més abans hi havia animals... Abans era molt més caòtic que ara. Era una situació així súper caòtica i jo estava parlant amb el taxista, que s'enrotllava molt. I de cop, en aquell precís moment giro el cap, cap a l'altra banda de la carretera i vaig veure a en Mahesh assentat a la vorera amb un altre nen. Jo vaig demanar al taxista que parés i ell em deia "no, no, no, aquí no puc parar" i jo "que paris, que paris, que paris" i em deia "per què vols parar *madam*?", i jo dic "he d'anar amb aquells nens" i ell "deixa estar a aquests nens, són nens del carrer, què has d'anar a fer-hi tu amb aquests nens del carrer? Estem anant a la universitat" i jo "que paris, que paris". Al final evidentment va parar perquè em sembla que sinó no sé què li hagués fet. Va parar i me'n vaig anar cap allà.

Em vaig acostar a en Mahesh i vaig pensar "a veure com reacciona" perquè veia claríssim que era ell, amb dos anys més però era ell. Jo li vaig dir "Hello Mahesh" i ell em va mirar amb una cara... jo crec com una mica espantat eh. Vaig recordar l'última mirada que ens vam fer, que era la de la presó, la de la seva escapada de la presó i jo vaig pensar "em reconeix, em reconeix", però de totes maneres jo vaig dir "do you remember me? I am Marta teacher". Ell va començar a somriure molt i vaig dir "val, ja està, ja em coneix i a més s'ho agafa bé". Llavors jo vaig seure allà amb ell i amb aquest altre nen i vam xerrar una miqueta i els hi vaig dir "jo ara he d'anar a la universitat a treballar però torno a Katmandú a les 7. Ens podríem veure a les 7 a tal lloc" i em van dir que sí.

Quan vaig tornar de la universitat hi vaig anar i hi eren. Jo dubtava de si hi serien o no, i hi eren. Aquells dies vam anar a buscar un lloc per estar-se, esperant que vinguessin els altres meus companys de la universitat d'Anglaterra i de Vic, que fèiem aquella estada junts. Jo els vaig buscar un lloc per estar, on poguessin dormir i també que poguessin menjar. Anaven descalços i vam anar a comprar mitjons i sabates, un anorac i vam passar aquells dies junts i aquests dies van menjar, es van poder dutxar... I m'anaven seguint, anaven venint. I quan van venir els altres catalans i anglesos, juntament amb els nepalesos li vam buscar una escola perquè ell ens va dir que estava fart del carrer i que volia estudiar. L'altre nen no, perquè a l'altre nen també l'haguéssim portat a una escola si hagués volgut però ell quan va sentir "escola" i tot això va desaparèixer, no volia. Però en Mahesh sí.

Vam anar a diferents escoles. Ell volia una escola que no estigués gaire a prop del lloc on ell vivia al carrer per no ser reconegut, també volia una escola que no fos d'una ètnia en concret, perquè per exemple n'hi havia una de molt bona però pràcticament tothom era Sherpa i ell és Newar, originari de Katmandú, la seva mare és Magar i el seu pare es Rajak, que ja són dos grups diversos. Per tant, ell volia que no se'l reconegués gaire ni per ètnies ni per viure al carrer. I va triar l'escola ell i durant un parell o tres d'anys, entre dos i tres anys ell va estar a aquesta escola. Nosaltres ens vam organitzar aquí a Vic i a altres escoles de Catalunya, els que l'havíem conegut, els que havíem viscut amb ell i altres persones que llavors va anar coneixent perquè volien anar al Nepal i ens deien "vosaltres que coneixeu el Nepal...", bueno.

A la tornada va dir "ostres, volem fer alguna cosa per aquests nens del Nepal, perquè hem vist que pateixen molt". Ens vam ajuntar tots. Nosaltres li pagàvem tot perquè ell de moment no tenia res si havia d'anar al metge, si necessitava roba, les classes particulars perquè s'havia de posar al dia... Nosaltres li pagàvem tot i teníem un tutor, que era en R, que a més a més l'anava a visitar de tant en tant, se l'emportava a fer excursions, ara al zoo perquè sortís una mica de l'internat i pogués parlar amb alguna persona. Ell de tant en tant s'escapava perquè a allà ell no se li posaven bé les normes, la gent sabia -encara que ell no ho volia- però la gent acaba sabent que ell venia del carrer. Ell té la pell fosca, és considerat de casta baixa, és de casta baixa de fet, sobretot per part del pare (Rajak) és de casta baixa, no sempre el tractaven bé, llavors ell s'escapava i tornava al carrer. En R sempre el trobava i el tornava a l'escola i llavors el trucàvem "Mahesh, com és? Pensa que ho has demanat tu, que vols un futur més bo, que no vols estar al carrer, ho has decidit tu, aquí hi ha normes però la societat és així i hi ha normes, potser no tothom et tracta bé però potser et tracten més bé que al carrer...". Sempre teníem aquestes converses i ell deia "sí, sí, sí, ja ho entenc", però tornava a marxar. Va marxar unes quantes vegades.

Finalment, al cap de -jo crec que eren dos anys i mig exactament- va marxar, en R va tornar a fer el recorregut de sempre i no el va trobar. Durant mesos i mesos i mesos a l'escola també vam organitzar gent que el busqués i ningú el va trobar. Va anar passant el temps i aquesta vegada sí que ens van dir els nepalesos "no ens ho demaneu més, ja està". Ell al carrer ha consumit droga, cola, ha estat mal nodrit, hi ha moltes baralles al carrer, hi ha molts abusos, hi ha màfies que se'ls emporta per vendre òrgans, per bueno, bestieses, "per tant traieu-s'ho del cap, ja prou, perquè nosaltres no podem buscar més perquè aquest noi no existeix, s'ha d'haver mort".

En Mahesh de fet sempre deia... Aquesta segona vegada quan el vaig trobar hi havia una cosa que sempre em feia patir molt perquè ell deia "bueno, d'aquí dos anys -més o menys- tu pensa que d'aquí dos anys més o menys jo m'hauré mort" i jo li deia "però què vols dir que

t'hauràs mort?" i ell deia "sí perquè jo ja he calculat amb els meus amics del carrer, des que comencen a consumir tanta droga i tal el temps que duren i jo com que ja sé el que ja he consumit i tal tinc calculat que a mi em queden uns dos anys de vida" i jo això ho trobava fortíssim i li deia "però jo et veig súper sa i molt bé i molt alegre i no em puc imaginar que d'aquí dos anys t'hagis mort". Perquè es calmes li vam demanar una analítica de tot, "anirem al metge i a veure, que ens digui si d'aquí dos anys ets moriràs".

Es va fer una analítica súper completa de tot el possible i totes les analítiques de tot van sortir perfectes, tenia una salut impecable i li vam explicar tots els resultats i tot i es va posar molt content perquè li vam dir "estàs com si mai haguessis pres drogues, estàs com si sempre haguessis menjat bé, estàs com nosaltres. Per tant, treu-te del cap això dels dos anys". Però bueno, llavors com que realment ens va desaparèixer després de dos anys i mig jo vaig començar a pensar "ostres, tan clar que tenia que duraria dos anys, ara és veritat, ha durat només dos anys, no?". Amb els nostres amics ja ens vam quedar convençuts que s'havia mort. Tots súper tristos, convençudíssims. Fins i tot vam escriure als nepalesos i els hi vam dir "mira ara que ja estem organitzats amb peles i tal, segur que coneixeu a més nens, no?" Ja per no deixar l'esforç que estàvem fent encara no trobàvem més trist, en Mahesh s'ha mort i nosaltres ja pleguem. Doncs vam escolaritzar a dues persones més perquè amb el mateix preu com que a ell li pagàvem tot i aquestes persones tenien pares, en condicions precàries, però tenien casa -un i l'altre no- però tenia una mica d'ajuda mira amb el que hem recollit podem escolaritzar a dues persones. Per tant, en Mahesh fora del cap.

Van anar passant els anys, els anys... Perquè van passar onze anys, o potser tretze anys. Bueno, total, que el 2015 hi havia uns voluntaris que van anar al Nepal i un dia ens escriuen, bueno m'escriuen a mi concretament, que jo vaig pensar que m'escrivien per algun dels seus problemes; ara ens passa això, ara ens passa allò... i dic "a veure què passa ara en aquests voluntaris". I abans de mirar al text vaig veure que hi havia una foto i jo obro la foto i veig a en Mahesh, en Mahesh ja amb 20 i pico d'anys, havien passat molts anys, però vaig veure exactament la cara. Vaig pensar "és en Mahesh". I aquests voluntaris em van dir que havien anar a un centre de nens al carrer del Nepal i que, quan ja se'n anaven, quan ja marxaven del centre van dir "anem a veure a l'habitació dels nens que no estan en el centre però que poden, esporàdicament o puntualment, venir a menjar i dormir si no han consumit droga. "Anem a veure un moment això" i entren aquí i hi ha un noi, hi ha un noi que els hi diu "d'on sou?" i ells diuen "de Barcelona". "Clar, és que jo tinc una amiga", "ah sí? Tens una amiga?" i diu "sí, una amiga que es diu Marta Corominas i el seu fill es diu M". Aquests voluntaris es queden molt parats i diu "la coneixeu?" i ells diuen "home sí, la Marta és la que ens ha enviat aquí a fer de voluntaris" i aquest noi es veu que es va esverar molt i es va posar molt content

i “teniu una foto? Teniu una foto? Per saber si és la mateixa” i ells “no, nosaltres no tenim fotos de la Marta”, però l'E -que també estava ben emocionat- diu “però jo, Marta, puta llet eh, puta llet perquè jo sempre anava amb el telèfon, amb el mòbil nepalès i el mòbil del número d'aquí, el mòbil d'aquí, de Catalunya, sempre a l'hotel inservible. I aquell dia el portava a la butxaca i em miro la butxaca i com que tenies una foto dic: sí que tinc una foto de la Marta Corominas, mira-te-la. Ha de ser la mateixa si dius Marta Corominas i el fill M”. I li van ensenyar i sí, es va posar molt content, molt content i aquest voluntari em diu “bueno Marta i doncs perquè ho sàpigues” i jo penso “no bueno, perquè ho sàpigues no”, jo començo de cop a... Perquè estava amb una noia, la casualitat aquesta, amb una noia -la I- que érem les dues que havíem tingut més contacte amb en Mahesh i la I aquell dia, era el dia abans de Nadal, ens havia regalat a mi i al meu fill -perquè és padrina del meu fill- ens havia regalat una estada a esquiar i estàvem junts, era el dia abans de Nadal, que el dia següent ja ens en anàvem cap a casa. I la I, clar, també súper... clar és que no ens en vam anar pas a dormir aquella nit eh, perquè jo quan a la I li vaig dir... l'I diu “què et diuen els voluntaris?” i jo que ja estava repenjada a la paret dic “I, vine a mirar aquesta foto, perquè no te la creuràs aquesta foto”. Clar, nosaltres... feia més de deu anys que estava mort per nosaltres en Mahesh. I la I diu “ai, però què et passa?” perquè jo estava tremolant i tot eh dels nervis.

Bueno, vam començar a trucar a tothom. “Que en Mahesh és viu, que en Mahesh és viu” i enviant la foto. Tothom súper, clar és que a més tothom ens trucava “però i com és?”. Clar, i nosaltres ens vam passar tota la nit parlant o amb gent o nosaltres dues d'en Mahesh. I aquest voluntari es pensava només que m'ho deia així, i jo no, vaig trucar el voluntari i dic “on és aquest noi i un Skype ja”. I ell “bueno però... tranquil·la perquè ara no sabem com trobar-lo”, no sé què... I jo dic “no, no, no, no sabem com trobar-lo no val. Torneu a on sigui que ens reunirem tots”, els hi vaig explicar la història, “ens reunirem tots, ens pensàvem que estava mort, acaba de ressuscitar avui per tant aquest ha de fer Skype”. “Oh, però és que se'n va a l'Índia” i jo “no, no, no. Aquest que no se'n vagi a l'Índia i fem Skype”. “Vale, vale, ara ja ho entenem, ja ho entenem perquè saltava tant. Ja ho entenem, ja ho entenem”. I el dia següent ja ens el van buscar i vam fer un Skype. Primer un Skype nosaltres i llavors al cap de poc ens vam reunir tots els catalans que havíem viscut amb ell a Malla i vam fer un altre Skype.

I, a més a més, ell que se'n anava... Jo me'n anava al Nepal al cap de quinze dies, arribava el dia 16 de gener... No, el dia 17 i ell se'n anava a l'Índia el dia 16 i jo vaig dir “no, no, no te'n vagis a l'Índia el dia 16 si jo arribo el 17, no?”. I llavors ens vam tornar a trobar. Clar, ell em va esperar evidentment i llavors ens vam tornar a trobar. Estava... estava bé però molt malament. O sigui havia viscut... el que havia passat és que s'havia escapat. S'havia escapat de l'escola evidentment i com que al Nepal diuen, aquest rumor fals, que a l'Índia es viu molt

bé, que a l'Índia pots... et pots enriquir, trobes feina, et pots comprar un mòbil i que s'està molt bé a l'Índia... ell i un altre nen de la seva edat -deu anys, onze- se'n havien anat sols a l'Índia.

I a l'Índia el que li va passar què és? Doncs que va anar a parar als carrers de l'Índia, evidentment, encara més malament que al Nepal, perquè al Nepal ja és horrorós. L'Índia és una realitat encara més crua i, a més a més, has de competir amb els nens del carrer de l'Índia. Per tant, horrible. Una època horrible. Però mica en mica es va anar fent gran, el seu cos li va aguantar... el seu cos és molt saludable jo crec, així és molt important, el seu cos és molt saludable. Per tant, li va aguantar. És una persona súper intel·ligent. Per tant, va trobar feina en un restaurant i cada vegada en va aprendre més fins que va acabar cuinant molt bé i va anar trobant feina. El que passa que sempre cobrant poquíssim, cobrant de manera que... cobrant un sou que això és el que el va fer tornar al Nepal, ja fart de l'Índia. Cobrant un sou que li servia per viure; per pagar l'habitació, el menjar i ja està. I com que ell sempre té la idea que... ell es voldria casar i tenir una família ja que ell no ha tingut mai una família i que en voldria tenir una. I al Nepal si tu vols tenir una família com que hi ha aquests casaments concertats tu has de tenir diners, tu no pots anar amb el pare d'una noia i no oferir res, perquè no et donarà la seva filla. Tu has de dir tinc aquesta feina, tinc aquests diners, tinc aquesta seguretat perquè és aquesta societat encara molt masculista que l'home manté a la dona i la dona es queda a casa, per tant, si tu vas a un pare i tens zero rupies índies o nepaleses perquè te les gastes totes amb la teva vida no tindràs mai una parella, no? I ell va veure així i fart de l'Índia va voler tornar al Nepal, a veure què passava al Nepal.

Però al Nepal què va passar? El mateix de sempre per ell. Al Nepal ell no té suport familiar, la mare el va abandonar i encara... la mare no està per ell diguéssim i llavors ell té una iaia que és la que més o menys una miqueta sempre l'ha cuidat. El que passa és que aquesta iaia té un fill que és de la mateixa edat que en Mahesh, que això passa al Nepal. Com que les persones tenen fills des de tan d'hora fins a tan tard -realment des que tenen la regla van tenint fills- clar hi ha tiets que són molt més petits que els seus nebots, no? Doncs en Mahesh té aquest tiet que és de la seva edat i la seva iaia viu en unes condicions molt dures, jo la vaig anar a visitar. Treballa encara, és una dona de 70 i pico d'anys i encara treballa a un "hortet" que tenen amb uns veïns i que ella el treballa. I clar, aquesta dona just se'n surt per ella i pel seu fill, que el seu fill està estudiant, treballant també, per pagar-se part dels estudis, però estudiant. I a la iaia en Mahesh li fa nosa. Per tant, en Mahesh anava allà però la iaia cada dia li estava dient que marxés i això a en Mahesh li produïa una tristesa enorme, estava molt deprimat amb això perquè és la única persona, o les úniques, aquesta iaia i aquest tiet que en

alguna hora li han fet una mica de cas, però és clar, les úniques que li han fet una mica de cas li estan dient cada dia “fot el camp perquè aquí no ens en sortim i només ens faltes tu”.

Per tant, jo el vaig veure brut, mal vestit, que havia menjat poc, sense ni una rúpia ni res amb aquesta iaia i tiet que li deixaven una mena de llit allà però dient-li “marxa” constantment. I aquests meus voluntaris l’havien trobat en aquest centre del carrer perquè és l’únic lloc... aquest centre del carrer que ell hi havia passat unes èpoques i aquest, el tutor, en B era...

És l’APC?

És l’APC, sí. Era una miqueta com el seu referent, perquè quan ell s’havia escapat sempre d’escoles i tal havia anat a parar allà i allà li donaven menjar i llit. Bueno, dons ell anava... El dia que els voluntaris el van trobar com que la iaia no li havia donat menjar ell estava menjant un plat d’arròs allà, es va anar a cuinar ell allà un plat d’arròs i és en aquest moment de cuinar on els voluntaris el van trobar.

I llavors jo vaig anar a visitar, aquí em va fer molta gràcia, a visitar aquest centre amb aquest en B perquè... jo no m’ho esperava. Jo vaig anar allà perquè en Mahesh “has de conèixer en B, has de conèixer...”, com també va voler que conegués a la iaia i també hi vaig anar i a la iaia ja la vaig veure també que “clar, és que aquest nen jo ja li deia sempre quan era petit que anés a l’escola, el meu fill ha anat a l’escola... Clar, ella comparava els dos. “El meu fill sí que ha anat a l’escola i m’ha fet cas i ha anat a l’escola i ara està estudiant, però aquest... Jo sempre li deia l’escola, l’escola i ell no volia anar mai a l’escola i ara aquest sempre problemes, problemes per ell, problemes per mi...”. Es veia clarament que... El missatge aquell que rebia en Mahesh ja el vaig rebre jo també aquell dia, no? De “aquest és una nosa”, no?

Doncs també vaig anar a visitar en B, perquè ell m’ho demanava, “has de conèixer a en B”. I en B quan em va veure em va explicar tota la història. “És que no et pots imaginar aquest nen, des que era petit, que es va passar èpoques aquí quan venia gent sempre em deia B, B demana a aquests estrangers d’on son”. I si els estrangers deien France o jo què sé, és igual. Però si deien “Spain” o “Catalunya”... “demanal’s-hi, demanal’s-hi si coneixen a la...” ell deia Marta Crami, en Mahesh sí que sabia Marta Corominas. Però aquest senyor deia “sempre em feia demanar: coneixeu a la Marta Crami i el seu fill M”. I jo no ho volia demanar i li deia “Mahesh, per l’amor de Déu. Que Spain és un país molt gran”, perquè en Mahesh es veu que no se’n recordava que jo era de Catalunya o de Barcelona. “Un país molt gran i tots em diuen que no i sempre em fas fer la mateixa pregunta i jo no la vull fer més aquesta pregunta, però ell com que no parava, no parava fins que feia aquesta pregunta doncs jo deia vale... cada

vegada manant: coneixeu a la Marta Crami? Que jo ja sabia que seria que no, però bueno cada vegada manant “coneixeu a la Marta Crami”. I diu “aquesta vegada em vaig quedar molt parat -perquè clar, el *tio* ara ja és gran- ve aquí i aquests som de “Sapen”, que diuen els “Sapen” enlloc de “Spain”. “Som de “Sapen” i clar, ara ja no em necessitava a mi per dir “B, demana” i demana “coneixeu a aquesta persona? I diuen que sí. I car, va començar a saltar i diu” i jo també eh, perquè no m’ho podia creure i ens fa molta il·lusió, ja ho he explicat a tota la junta”. Perquè quan era petit i a vegades estava amb vosaltres i feia alguna escapada, perquè a vegades s’escapava però sempre tornava, s’escapa unes hores diguéssim. No és pas que el tinguéssim lligat nosaltres eh, però els anava a veure. I els hi explicava que estava a una casa que hi havia “many, many, many, many Marta, one I i uns altres noms que no recordo però many, many, many, many Marta”. I jo dic sí, és veritat, perquè hi havia la “M teacher”, bueno de “M teacher” vam acabar sent tres. Sí, imagina’t, tres. En èpoques diferents, coincidint alguns dies, però en èpoques diferents. La “M dentist” també era Marta, la “doctor” també era Marta. Al final vam ser sis i clar, tantes Martes... I bueno, a mi em va fer molta gràcia perquè clar, vaig anar coneixent les persones d’allà i tothom em deia “ets tu, ets tu, ets tu aquesta persona de la que ens ha parlat tota la vida” i jo “ai, sí sí”. És que clar, jo no ho sabia que ell ens havia recordat tota la vida, jo no m’ho pensava.

Suposo que sí, que com deies tu, el lligam és més important del que jo me n’adono, del que jo penso, perquè realment és un nen que no demana pas per ningú més, demana per una Marta Corominas que té un fill que es diu M, o sigui... Clar, no se li acudeix demanar per la seva mare, perquè la mare ja sap que no li farà cas, ni per ningú més. Per tant, el lligam per ell als set anys devia ser fort, no? Devia ser fort, és clar...

Bueno, llavors aquests dies els vam passar junts, jo el vaig ajudar econòmicament. Bueno, venia amb mi i els alumnes perquè era una estada d’alumnes. Venia sempre amb mi, ja menjava sempre amb mi. Però llavors, per exemple, li vaig comprar sabó... No tenia ni sabó per rentar, només tenia una muda, no tenia sabó ni per rentar aquesta muda. Li vaig donar diners meus i de tot el grup eh, perquè clar, tot el grup cada dia em feien explicar i “fotos d’en Mahesh, i què diu en Mahesh i la iaia i en B”. I clar, estaven tots així tot el dia amb en Mahesh i em van enviar diners i li vam comprar -bueno li vam comprar no- jo li vaig donar diners i ell es va poder comprar és roba, bueno. Al cap d’uns dies ja anava més net i feia més bona cara, feia més bon aspecte.

I em va anar explicant les coses d’aquesta època. Un dia que vam anar a sopar me’n recordo que em va dir “vols que t’expliqui una cosa de la meva vida que no t’agradarà?” i jo vaig dir “sí, explica-me-la”. “Però no t’agradarà gens però gens eh” i dic “bueno...”. “Però vols que te l’expliqui? Perquè no t’agradarà gens” i jo dic “bueno, però si m’ho vas dient me la deus voler

explicar i per tant jo t'escolto. Va ja estic preparada si no m'agrada, si no m'agrada ja estic preparada". I em va dir "tu te'n recordes una vegada que jo vaig robar unes rupies que eren teves i que em van pegar i que vam acabar a la presó i que em van pegar un altre cop i que jo em vaig cagar..." i jo dic "evidentment que me'n recordo, és una...". Jo per mi, per mi, ja sé que en el món hi ha molta violència, però jo, que no sigui de pel·lícula -diguéssim- veure això amb els meus ulls, allà davant, és la escena més violenta que he vist a la meua vida. De persones grans tan inútils pegant a un nen de set anys, que el pots pegar molt a un nen de set anys estirat a terra. Tant les persones del projecte, que ja va ser duríssim, com llavors els policies. Això jo no ho he vist mai, espero no tornar-ho a veure i ojalà no passés al món, però bueno. Ja sé que passen coses molt més greus, però per mi és la més dura de violència a més a un nen que, clar, jo l'estimava a aquest nen a sobre. Si no l'estimes també et deus quedar molt parat eh. Bueno, és una escena... jo tinc les imatges gravadíssimes de la seva mirada a terra, la seva cara... Tot, ho tinc tot gravadíssim. O sigui que és impossible d'oblidar.

Vaig dir "com vols que me'n hagi oblidat d'una cosa així". Potser per ell és més normal però per mi no ho és gens, per tant, impossible d'oblidar. I llavors diu "bueno, jo llavors em vaig escapar però les persones del projecte eh, les persones del projecte em van fer buscar per la policia i al final em van trobar i em van tornar a la presó. I em van assentar a un banc, em van lligar les mans darrere el banc i em van lligar els peus a una fusta i em van estar pegant. Em van tenir uns dies així, immòbil així i a les nits, totes la nit sense parar, sense parar, que no podia dormir, em van estar picant els peus i els dits dels peus perquè deien que era un lladre, i que havia robat, i que havia d'aprendre i vaig estar així uns quants dies". Ell no recordava ben bé quants però deia uns quants dies. I estava així sempre, plorant i cridant perquè em feien molt mal i un dia quan se'n van cansar em van dir que ja podia marxar i jo no podia caminar perquè tenia els peus tan malament, així molt inflats i molt liles i tal i no podia caminar i vaig marxar amb els genolls, agenollat de quatre grapes i vaig tornar al carrer. Em vaig situar a una zona del carrer sense moure'm perquè no podia caminar fins que els peus... Van anar passant els dies i els dies i els peus se'm van anar curant i llavors ja vaig poder caminar. I em diu "t'ha agradat la història?" i dic "bueno, ja m'ho has dit i no m'ha agradat gens però ja m'ha agradat molt que me l'hagis explicat".

Bueno, i ja a partir d'aquí potser comença la part més maca de la història que és la del present. Que en Mahesh... Què li passa a en Mahesh? Que és molt bon cuiner, com que és tan espavilat aquest tio és molt creatiu però clar, ningú el vol, ningú li dona feina per diverses raons. Una, no té cap certificat. L'altra, té un cognom de casta baixa. L'altra, el seu físic fosc. La gent fosca és més de casta baixa i ell... La seva mare és clara, la seva mare té una pell que podria ser una pell com la teva o la meua, però doncs, per mala sort en aquell país, ell

ha agafat el color del pare, que el pare és el de casta baixa fosc. Per tant en Mahesh és molt fosc, o sigui que entre casta baixa, nen del carrer... Bueno no té certificat, no el lloquen.

Llavors el que ell diu és, el que ell diu i el seu tutor en R, que en R ja era tutor quan era petit i ara ens segueix ajudant en aquest moment també, és “aquest si no té certificat impossible. Ni somiar-ho que li donin feina, ja a veure si li donen amb certificat”. Per tant, vam decidir amb ell que li pagàvem un curs de cuina i que pogués tenir un certificat. Es va posar en aquest curs de cuina, ell amb molta por perquè hem de pensar que és una persona que pràcticament no ha passat per l'escola. Potser... què ha fet? Ni un curs de primària perquè, per mala sort amb això de la *poli* van ser uns mesos de primària; i de secundària aquests dos anys i mig que va estar a l'escola però entre escapant-se, tornant... Per tant no és una persona que sap escriure bé, segons explica ell, ni que sap llegir bé.

Ens va demanar també un curs d'anglès, perquè se sol demanar ara molt al Nepal que la gent per treballar sàpiga anglès i també un curs de carnet de conduir per si mai s'havia de dedicar al turisme i tal. Nosaltres hi vam estar d'acord. Li vam pagar això i també una habitació perquè no tenia ni conviure ni menjar. O sigui, nosaltres li vam pagar tot diguéssim. I ell va fer aquest curs de cuina que se'n va sortir molt bé amb una nota d'excel·lent. Fins i tot el que ell li feia molta por eren els exàmens escrits, això li feia molta por. Però bueno, ens enviava... Ell deia “és que no escric bé i a més amb anglès tampoc...” perquè feia parts amb anglès, parts amb nepalès... Jo amb nepalès no puc dir si escrivia bé perquè no en tinc ni idea, però l'anglès - que no és el seu alfabet- tenia una cal·ligrafia súper maca i ell deia “és que faig una lletra mal feta”, i jo “no, jo trobo que és molt maca”, i amb errors amb anglès però escrivia molt bé. Per tant, s'ho va treure tot.

Nosaltres tenien molta por del teòric, perquè ell ni dormia eh, preparant-se el teòric perquè pensava “ara em tombarà pel teòric, perquè jo no sóc una persona d'escola i aquí tots els altres que venen a estudiar... Clar, han estudiat, jo no me'n sortiré pas”. Però se'n va sortir amb un excel·lent.

L'anglès també va millorar molt. El que no se'n va sortir mai i ho va deixar, es moria de por, era *lo* del cotxe. Lo del cotxe sempre... Jo li deia... Feia molt riure perquè en els àudios jo li deia “Mahesh, com t'ha anat lo del cotxe?” i sempre deia “little, little, yes. Very good, very good no. But little, little yes”. Sempre ens en rèiem, com que té aquest accent i que deia això sempre... I dèiem “ai, això del cotxe no li va pas bé en aquest”. Però bueno, va dir “ho he de deixar perquè jo em moro de por i no faig res del que em diu, no em surt res bé”. No ho sé, el cotxe no. Mira que és una persona molt hàbil amb tot. Bueno, doncs el cotxe no.

Llavors quan ell va tenir aquest curs i tal, nosaltres, la nostra intenció sempre era i li dèiem - tant el tutor nepalès com nosaltres- “busca’t feina al Nepal”. I es va il·lusionar amb buscar feina a fora. I nosaltres “que no, que et tractaran malament, que et pagaran poc...”. Però ell volia anar a fora i “si us plau ajudeu-me, ajudeu-me amb els papers”, perquè s’ha de pagar molt per anar a fora. “Ajudeu-me amb els papers”. Total, vam dir “doncs, a veure, ha de passar aquesta experiència i se la *foterà* perquè no li anirà bé”. Però vam decidir amb el grup “si ho necessita tant doncs que hi vagi”. I va trobar una feina de cuiner a Qatar. Va ser un desastre. Quan va arribar allà no era una feina de cuiner ni el sou que li havien dit. Era una feina de *housekeeping*, de netejar habitacions d’un hotel, el sou era molt més baix, quan hi havia feina n’hi donaven, quan no n’hi havia no n’hi donaven i per tant no cobrava, s’anava gastant els diners que tenia amb el menjar i l’habitació perquè s’ho havia de pagar... Un desastre tal i com nosaltres ens pensàvem.

Al final va veure que res, que no feia *peles*, que era el que ell... Ell hi anava per fer *peles* i casar-se, per tant si no feia *peles*... Que tornava al Nepal. Va dir que tornava i nosaltres “perfecte, torna”. Il·lusionats “vale, ara buscarà feina de cuiner aquí”, ens torna a dir... Clar, ell és tan optimista que ens torna a dir “bueno, he tingut mala sort a Qatar però... Jo veig pel *facebook* que la gent viu molt bé a altres països, he de provar un altre país perquè he ensopegat una companyia dolenta, que m’han tractat malament, però ja en trobaré una de bona”. I nosaltres “que no, que queda’t al Nepal, que t’ajudem amb lo del Nepal, que no te’n vagis, que et tornarà a passar el mateix”. I ell “que vull marxar, que vull marxar”. I entre la miqueta que havia estalviat de Qatar, no sé qui que li va deixar uns diners... Li faltaven 200 euros per tenir papers per marxar a Arabia Saudí. I ens anava demanant, demanant i nosaltres “que no”. I al final uns quants, jo inclosa, uns quants que érem quatre, quatre del grup -perquè hi havia gent del grup que la van trobar molt malament aquesta decisió- però vam ser quatre que vam dir “a veure, és que igualment marxarà perquè aquests 200 euros no sé què farà però els trobarà d’una manera o altra, igualment marxarà... Necessita doncs una altra experiència perquè es pensa que ha set mala sort, què fem? Oita doncs cinquanta euros tu, cinquanta, cinquanta, cinquanta. Li vam donar i se’n va anar a l’Aràbia Saudí.

Doncs el mateix... A l’Aràbia Saudí... Sí que aquesta vegada va trobar feina de cuiner, però no de cuiner com ell es pensava. Feia pa tot el dia i tota la nit, feia pa per 600 persones que treballaven a la construcció, en un edifici, val? Llavors, què passa? Quan s’ha acabat aquest edifici, aquestes 600 persones les foten, les treuen a fora. És que clar, aquests països van així, “ja no us necessitem, fora”, vale? I queden 40 treballadors, en comptes de 600. Per tant, ja no s’ha de fer *roti*, que és aquest pa, perquè aquesta gent sobreviu amb pa, durant tot el dia s’ha de fer res, una mica de *roti*, dues hores.

Llavors què passa? Doncs que el comencen a no pagar. Perquè com que només treballa dues hores no li paguen. No li paguen, passen 2, 3, 4, 5 mesos i comença a veure “això també anirà malament” i decideix tornar al Nepal. Nosaltres, a més a més, li diem “bueno, si tornes podràs treballar per Options, perquè estem muntant això i tal”. Vale, doncs ell decideix tornar, no li paguen els diners, va a demanar els diners a l’oficina, li diuen que no, ell diu clarament: “no els hi he exigint perquè veig que aquí et maten per res”, diu “aquí en aquest país maten a molta gent, ningú hi dona gaire importància, per tant he demanat els diners però no els he exigint, perquè m’ha fet por que em matessin”, així de clar. “També els hi he dit que m’havien de pagar el bitllet de tornada perquè és la seva responsabilitat quan et treuen a fora i també m’han dit que no, i no m’he atrevit. Per tant, torno pelat, pràcticament”, no? Torna, es lloga una habitació, té uns diners per viure uns mesos en una habitació, però clar, no en té.

I ara doncs el que està fent ell... s’està formant en el segon curs per ser professor de cuina, després d’aquest segon curs a l’escola pública de Katmandú de formació professional farà un altre curs d’una setmana que t’acredita per ser professor i està treballant per Options. Nosaltres li paguem la vida perquè sinó no, clar no té diners. Li hem pagat aquest curs de cuina i ara també hem parlat amb la junta de què ja està fent tanta feina per Options... Ell no pot estalviar amb el que li paguem nosaltres, li paguem la vida i el curs, però no li paguem un extra. Però ara ja li hem de començar a pagar un sou perquè està fent moltes gestions d’Options, igual que en S, que és l’altra persona que treballa d’Options i que sí que cobra. Ell ara també està fent lo mateix i li hem de començar a pagar un sou des de ja. Hem fet una reunió, que ell ja està content perquè ja li hem dit que la resposta és positiva i ja està. Serà el nostre professor de cuina.

Per tant, creiem que és una història finalment amb èxit. Amb èxit perquè... Jo diria que el seu cos és molt saludable, això ha de ser així, perquè sinó s’hagués mort com la resta de nens que ja estan morts, els que vivien amb ell al carrer. Crec que és una persona molt intel·ligent, que sap trobar oportunitats sempre a tot arreu. De fet, la... Options ja ve de la seva expressió “there is always an option”, perquè sempre troba una opció i si no en trobes tu la trobarà ell, perquè a mi me’n ha trobat d’opcions, fins i tot amb temes d’universitat -que ell no ha estat mai a una universitat-, temes d’educació -que ell en realitat no ha estat mai educat de la nostra manera, ni de la manera nepalesa, no ho ha estat. Però ell sempre troba una opció i per això tenim aquest nom.

I a part d’aquest cervell tan ràpid que té ell, perquè és molt ràpid, en Carles -en Carles Capdevila- que és, de fet, el que va posar el nom a la nostra associació en honor a en Mahesh. Ell deia una altra cosa que cada vegada penso més, bueno ja ho vaig pensar, però cada vegada me’n adono més que és real: que també havia sobreviscut perquè és una bona

persona. En Carles deia això, que ell pensava que les persones que són bones persones, i ell el veia com una bona persona, molt tendre, que ajudava a altres -fins i tot quan ell estava ben fotut- ajudava a altres persones. És com una... com si fos una qualitat social, no? Perquè si ets bona persona has de tenir alguna habilitat social, sinó amb qui ets bona persona? Amb tu mateix, només? No, no lliga això. Has de ser bona persona amb altres. És una... Implica una qualitat social que també et saps moure entre les persones i entre la societat que t'ha d'ajudar amb aquesta resiliència i amb aquest èxit al final, no? Amb una... Ell deia... Amb l'article que va escriure al diari Ara; "Sempre hi ha una opció, diu en Mahesh", en algun moment diu que "és un cas d'infelicitat objectiva que acaba sent de felicitat". O sigui, és una persona que acaba sent feliç ell i, a més a més, pot encomanar felicitat a un altre, no? Regalant-li aquestes opcions que surten del seu cap, no?

I què creus que significa per en Mahesh Options?

Jo crec que Options significa realment, crec, en número 1 significa amor, jo crec. De la manera que ell escriu els missatges, perquè a ell li falta amor a la seva vida, perquè el seu pare es va morir, la seva germana es va morir; que eren com dues persones referents, la mare -que l'hauria d'haver cuidat- el va abandonar i no el va cuidar mai, l'únic contacte que té la seva mare amb ell alguna hora és quan es pensa que té diners, per demanar-li diners, aquest és l'únic contacte que hi te la mare... La iaia, com que ja tenia la preocupació del fill seu, propi, tampoc se'n cuida. I ell amb Options troba un grup de persones que l'estimen. I ell se sent estimat per aquest grup de persones, perquè veu que el que aquestes persones fan per ell no és per interès, nosaltres no tenim un interès egoista, no?

Jo crec que veu amor, jo crec que llavors veu seguretat i estabilitat, jo crec que en molts moments Options li fa pujar l'autoestima -que ell ja té molt baixa, molt, molt, molt baixa. Potser aquestes tres coses serien les més importants. Bueno no, i també il·lusió, la il·lusió de canviar el seu futur.

I un repte, no? Potser també?

Un repte també. Té por, eh. Té por, ell va dient "però què vols dir professor de cuina? Perquè... Els meus alumnes en sabran més que jo, perquè ells hauran anat a l'escola i jo no hi he estat a l'escola". I jo li dic "sí, sí, segurament han passat molts més anys a l'escola que tu. Però seran gent de 16 anys, que venen d'entorns similars al teu. Per tant, no... Per desgràcia, no... Seran molt intel·ligents si tu vols, però no hauran pogut desenvolupar una formació gaire ben feta o gaire consolidada, per culpa del seu entorn. Per tant, no tindran, per desgràcia, un nivell altíssim, creiem, no? Encara no sabem exactament qui seran els nostres alumnes però ens

podem fer una idea. Llavors, seran persones que no saben res de cuina i tu en saps moltíssim, per l'experiència pròpia i pels cursos que hauràs fet, ja hauràs fet tres cursos, en total. I llavors, el que tu tens de molt valuós és que saps moure't amb aquestes persones, ets el que en saps més perquè has viscut la seva vida. Tu et saps moure amb persones que els seus pares els han abandonat, amb persones que han estat a la presó, amb persones que els hi ha fet de tot, els abusos que et puguis imaginar perquè a tu també t'ha passat. Ho saps perfectament”.

I nosaltres ja ho coneixem. Amb persones com l'A, que tu ja coneixes, nosaltres ja hem vist com es mou en Mahesh amb l'A i amb persones d'aquestes característiques perquè es mou molt més bé que nosaltres, perquè ho sap perfectament què vol dir això.

Si vols parlar una miqueta d'Options, en general... Un mica el que esteu fent, el que ja heu fet...

Options som un grup de persones que estem connectades amb el Nepal des del 99, ara fa 20 anys, i des del 2002 -arrel de trobar a en Mahesh aquella vegada al carrer- ens comencem a organitzar i ens organitzem doncs... L'organització al cap dels anys acaba sent escolaritzar nens, que sabem que sinó no poden anar a l'escola, formar a en Mahesh – el jove, l'únic jove que hem format ha set en Mahesh- i captació de recursos per diversos projectes que nosaltres coneixem perquè hi portem alumnes de la UVic a fer pràctiques. I són projectes que nosaltres els hi donem aquesta feina cada any, de formar als nostres alumnes i llavors hem captat recursos de l'ajuntament de Vic i recursos privats per poder col·laborar econòmicament amb ells, ja que ens fan aquest favor de formar als nostres alumnes i són orfenats, centres d'acollida de fills de presoneres, centres del carrer... Una cosa amb molts pocs recursos i amb gent que té molts pocs recursos. Nosaltres com a mínim hi podem contribuir una mica econòmicament, perquè a vegades els hi falta llet pels nadons, a vegades els hi falta roba, a vegades no tenen sous per pagar als mestres... Nosaltres hem fet això.

I a part d'aquestes formacions dels nens i joves i captar recursos també formem voluntaris. Voluntaris catalans que van a fer una estada al Nepal doncs per oferir la seva expertesa. Hi ha hagut voluntaris de tot tipus, hi ha gent que ha anat a pintar parets perquè és el que sap fer i el que li agrada, gent que ha anat a fer classes d'anglès, hi han anat psicòlegs, hi han anat metges. Bueno, gent de professions molt diverses. Nosaltres els formem, els seleccionem, els formem, fem el seguiment i busquem el projecte adequat, que és un d'aquests projectes que nosaltres ja coneixem. Això va durant... Bueno, molts anys.

Una de les persones que es posa aquí per amistat amb mi és en Carles Capdevila, el periodista que va morir fa un any, un any i pico. I en Carles arriba un moment, al 2016, que diu “tot això que estem fent està molt bé i contribuir...”. De fet ell contribuïa econòmicament molt, perquè era una persona que econòmicament podia i parlava amb en Mahesh. Bueno, ho seguia de prop, tenia molt interès. Ell diu “fem-ho més gran”. I “fem-ho més gran” jo d’entrada dic “no puc, jo no puc, perquè ja tinc la meva vida tan... Tan plena que no ho faré bé. No ho faré bé jo una cosa així”. Però al final amb la conversa de “fes-ho, ja t’ajudo” i jo “no, fes-ho tu, ja t’ajudaré jo”. Al final en Carles acaba dient “creem una associació tu i jo, junts?”. I jo em vaig atrevir, amb en Carles jo m’hagués atrevit a tot, no? Perquè era una persona de molt èxit, tots els seus projectes van tenir molt èxit. Per tant.. També per la meva amistat amb ell. Bueno, com una persona molt maca, molt noble. Per tant jo em veia en cor a tot. I vaig dir “sí, si la fem tots dos sí”. Doncs val, sí. Ell diu “es dirà Options, en honor a en Mahesh. Farem accions educatives de sensibilització a Catalunya, farem alguna cosa per formar joves al Nepal, en Mahesh hi treballarà i portarem a en Mahesh als instituts catalans perquè té molta cosa per ensenyar, no?”.

A mi em va semblar perfecte. Ens vam trobar en algunes ocasions -més formals, més informals- i vam anar muntant això. Vam anar muntant que Options faria unes classes amb anglès o amb català o també es podien fer amb castellà, amb qualsevol llengua sobre pràctiques interculturals, que era el que jo havia fet de forma voluntària en alguns centres de per aquí la comarca. Seran unes activitats per sensibilitzar, de coneixença d’un mateix, de coneixença de les persones que tens a l’aula -que avui en dia són d’orígens molt diferents- i de coneixença de persones, doncs, com en Mahesh que viuen a mils i mils de quilòmetres lluny. Fariem això i al Nepal, fariem el que... Els que tenim contacte al Nepal havíem identificat, que és... Un projecte per l’edat més conflictiva, que és a partir dels 16 anys, que les institucions han de treure’s els nens de sobre i queden pel carrer, en unes condicions brutals i amb una vida... Els espera una vida terrible de presó, de prostitució... Bueno, una mida molt complicada... Ens centrarem amb aquests. Els nepalesos van identificar que la demanda avui en dia és de... Sobretot de cambrers i cuiners, doncs comencem amb una escola de formació professional de cuiners. Per això hi ha en Mahesh.

Val, llavors en Carles es va posant malalt, més malalt cada vegada i segueix volent estar amb Options. Diu que quan es posi bo el seu projecte número 1 és Options perquè ja ha vist el que li interessa i el que no li interessa de la vida amb aquest cop que li dona la malaltia. Options és el projecte número 1, per tant l’anem continuant. A estones pleguem perquè jo dic Carles... recupera’t. I al final quan es va posar més malalt em ve i jo vaig dir “ara no parlem més d’Options”, tot i que ell volia parlar d’Options eh. “No parlem més d’Options, descansa,

recupera't i ja ens hi posarem". Però al final en Carles no es recupera i es mor i l'I, que és la persona que jo vaig pensar que ens podia ajudar molt amb en Carles d'entrada perquè té molta experiència amb els nens del carrer del Nepal -és el primer voluntari que jo vaig enviar al Nepal el 2007 ell i dues persones més, és el primer- té molta experiència. Doncs amb l'I decidim que continuarem Options. De fer, en el funeral d'en Carles jo ho vaig dir, jo vaig parlar perquè la seva filla em va demanar que parlés i vaig parlar, com que jo vaig pensar que... de la persona d'en Carles i de la professionalitat d'en Carles que la gent ja ho diria, i a més la gent ja ho sap, vaig pensar "parlaré d'en Carles i el Nepal perquè pot ser que molta gent no sàpigues aquesta faceta seva". I vaig parlar d'Options i vaig dir que continuaríem Options. Ho vaig dir allà al funeral que hi havia en Carles allà al costat.

Per tant ens hi vam posar. Vam descansar una mica, estàvem tocats, eh. Perquè la gent "Options, Options" i jo deia "un moment, un moment", perquè estàvem tocats. Però bueno, fins i tot després del funeral, en el mateix funeral hi va haver gent que va venir i em va dir "escolta, això que has dit, aquesta associació... hi vull ser", per amistat amb en Carles i es van posar amb Options i vam passar de ser una vintena a ser 60. I altres persones pel carrer eh, altres dies després del funeral, gent que jo coneixia i gent que ni coneixia que em van sentir dir això i em van conèixer, també van venir a dir... "és que vas parlar d'una associació del Nepal que en Carles era el president i m'agradaria... hi vull ser".

Bueno, sí, que s'ha fet aquesta associació que som un grup de persones o que coneixem el Nepal perquè hi hem estat o que són amics o família nostra o que són amics d'en Carles. Ens hem ajuntat tots aquests i ara en el moment que estem és... Ara ja hem començat Options Catalunya, hem començat a l'Escorial i al Pare Coll a fer classes de pràctica intercultural, ara ens ho ha demanat també... Al maig anem a l'Ajuntament de Taradell també. També hi ha a l'Institut de Calldetenes, que també ens ho ha proposat, una escola Sagrats Cors de Sant Hipòlit...

Bueno, a veure... Options Catalunya va creixent i Options Nepal també. Ens falten diners en aquests moments perquè ja tenim la junta nepalesa, ja tenim els treballadors. Ens falten diners perquè clar, per fer un curs de cuina s'ha de muntar una cuina. I ara estem amb les administracions, estem fent reunions amb les administracions i amb empreses privades i a veure si podem començar. De moment no podem però esperem tenir diners aviat i començar.